

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL ȘI CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

I

**REINTEGRAREA SOCIALĂ
A PERSOANELOR CONDAMNATE PENAL**

Fundația Reforma Justiției Penale a inițiat în 2007 un proces de consultare în care au fost implicați reprezentanți ai societății civile și autorități publice locale și centrale implicate în reintegrarea socială a grupurilor vulnerabile.

Procesul a vizat sprijinirea elaborării unui răspuns comunitar integrat la problemele legate de reintegrarea socială a persoanelor condamnate penal care aparțin unor grupuri vulnerabile. Grupurile vulnerabile avute în vedere în aici au fost: romii, copiii proveniți din instituții și tinerii cu risc de dependență de drog.

Prezentăm în continuare o sinteză a informației generate în cadrul acestui proces de consultare.

Trebuie ținut cont de faptul că este greu de realizat integrarea socială a oamenilor care nu au fost, în fapt, integrați în comunitate, anterior executării pedepsei.

În ce privește grupurile vulnerabile, considerăm că acestea au nevoie de o protecție specială atunci când se confruntă cu instituții ale sistemului de justiție penală.

Dacă în pentru copiii aflați în dificultate și persoanele dependente de drog se fac eforturi de a răspunde necesităților lor specifice ca membri ai unor grupuri vulnerabile atunci când se află în supravegherea unor instituții ale sistemului de executări penale, pentru populația roma, din dorința de a reduce discriminarea, nu există preocuparea de a asigura un suport specific necesar în cadrul sistemului de justiție penală. Persoanele de origine romă aflate în executarea unei pedepse privative de libertate au acces la toate programele și activitățile care se derulează în penitenciare, evident, individualizate în funcție de necesitățile fiecărei persoane. Strategia guvernului de îmbunătățire a situației romilor pune însă accentul pe rezolvarea unor probleme sociale cu care se confruntă în general grupurile vulnerabile: discriminarea și accesul egal la locuințe, educație, sănătate, muncă și protecție socială.

I. PROBLEMELE CU CARE SE CONFRUNTĂ PERSOANELE CONDAMNATE

Problemele menționate în continuare pot fi identificate la persoanele condamnate penal, dar apar mari diferențe între persoanele care și-au ispășit sentința în penitenciar și cele care au executat pedeapsa sub supraveghere în comunitate.

Astfel, persoana condamnată

- în penitenciar: își pierde abilități, responsabilități, roluri; faptul că a stat în penitenciar, influențează relațiile persoanei cu prietenii și cu familia.
- în comunitate: se asigură continuitatea locului de muncă.

Atât activitățile educative cât și cele terapeutice vin să sprijine aptitudinile persoanelor private de libertate, uneori chiar să le descopere abilități, să susțină și să dezvolte relațiile persoanei cu familia și cu prietenii.

În perioada imediat următoare după eliberarea din penitenciar, persoanele sunt deosebit de vulnerabile. Ele se pot confrunta cu:

- probleme de adaptare la viața din comunitate
- stigmatizarea din partea celor din jur
- dificultăți în găsirea unei locuințe și a unui loc de muncă (o sursă de venit legală)
- dificultăți în integrarea în familie

Pregătirea pentru liberare începe din prima zi de executare a pedepsei, odată cu evaluarea carențelor educaționale, sociale și a caracteristicilor de personalitate și cu stabilirea Planului individualizat de educație și de asistență psihosocială.

Arii de viață în care apar probleme pentru persoanele condamnate penal

- Muncă
- Educație
- Familie
- Locuință

Tipuri de probleme cu care se confruntă persoanele condamnate penal

- **Percepția societății, discriminarea și etichetarea**
Un client de probațiune ne-a relatat faptul că nu poate lua examenul pentru permisul de conducere, deși este bine pregătit, posibil din cauza discriminării din partea agentului de poliție (fiind și rom și condamnat pentru o faptă penală).
- **Lipsa școlarizării**
Deși majoritatea persoanelor condamnate penal și aflate în comunitate sub supraveghere au un loc de muncă, multe dintre aceste persoane, ca și în cazul persoanelor private de libertate, au un nivel de educație redus.
- **Lipsa locului de muncă**
Persoanele care au fost condamnate penal nu se pot angaja și nu pot desfășura anumite activități (ex. ca paznici) pentru că au cazier.
În cursul anului 2007 doar 25 de persoane eliberate din penitenciare s-au adresat agențiilor pentru ocuparea forței de muncă. Multe dintre persoanele eliberate din penitenciare încearcă inițial să ascundă faptul că au fost condamnate penal.
Programul de pregătire pentru liberare prin consiliere și informare vocațională (asociate cursurilor de formare profesională) oferă toate datele necesare oricărei persoane pentru angajare – de la modul de adresare, completare a documentelor, întocmirea unei scrisori de intenții, a

unui CV, până la drepturile, obligațiile pe care le au atc.

□ **Lipsa sistemului instituționalizat de suport social**

După eliberarea din penitenciar și până la reintegrarea socială există o perioadă de timp în care nevoile persoanelor anterior aflate în detenție nu sunt adecvat acoperite financiar sau cu diferite servicii sociale. De asemenea, nu există nici prevederi legale specifice pentru astfel de situații.

- Lipsa unui sistem de supraveghere eficient pentru persoanele care execută sentința penală sub supraveghere în comunitate
- Dependența de droguri și alcool
- Problemele psihice
- Inexistența în instituțiile sistemului penitenciar a segregării infractorilor primari de cei recidiviști. Astfel, de multe ori infractorii primari devin victime ale agresiunilor (ex. furt, șantaj, etc.) recidiviștilor.

II. FACTORI IMPORTANTI ÎN REINTEGRAREA SOCIALĂ A MEMBRILOR GRUPURILOR VULNERABILE CONDAMNAȚI PENTRU O FAPTĂ PENALĂ

Integrarea socială trebuie raportată la specificul infracțiunii și la fiecare persoană în parte. Varietatea de infracțiuni presupune o varietate de forme de reintegrare.

Legislația califică infracțiunea, specialiștii în educație și asistență psihosocială evaluează cauzele care au generat disfuncționalitățile în cazul fiecărei persoane și nici nu ar fi eficient să analizăm infracțiunea ca și faptă.

Poate mai mult decât intervenția instituțiilor statului (ex. programe de reintegrare desfășurate pe timpul executării pedepsei și resursele materiale alocate acestor programe) contează sprijinul familiei și mediul social.

Reintegrarea socială presupune și reprimirea de către familie și depinde de disponibilitatea familiei de a susține material și moral persoana condamnată.

Menținerea relațiilor cu familia, iar acolo unde este cazul îmbunătățirea relațiilor cu familia este un obiectiv prioritar pentru reinsertia socială a persoanei private de libertate.

În ce privește munca, pentru ca aceasta să fie eficientă în reintegrarea socială a persoanelor condamnate, trebuie ca și acestea să fie interesate în munca respectivă și nu doar în a câștiga o reducere a pedepsei cu închisoarea sau executarea unei sentințe în comunitate prin muncă în folosul comunității. Angajatorii cer seriozitate din partea angajatului și de multe ori persoanele care au executat pedepse privative de libertate nu sunt motivate să muncească. În multe cazuri, persoanele care au executat pedepse privative de libertate preferă să lucreze pe piața neagră a muncii și să fie beneficiari ai venitului minim

garantat care le asigură și acces la alte drepturi de asigurări sociale și la hrana oferită prin cantinele sociale. Pentru angajatori este important și felul în care persoana care a executat pedepse privative de libertate se poate integra în echipa de lucru (poate există stigmatizare din partea colegilor).

Integrarea prin muncă este o parte importantă a procesului, dar nu este singura.

Astfel, în reintegrarea socială a persoanelor care au fost condamnate penal pot fi eficiente:

- Cultivarea încrederii în sine
- Menținerea legăturii cu familia
- Descoperirea și încurajarea intereselor prosoziale (ex. muncă, alfabetizare, educație, etc.)
- Influența pozitivă a colegilor de muncă și a prietenilor

Acestea sunt obiective ale activităților de educație și de asistență psihosocială, utilizate de câțiva ani chiar.

Sistemul penitenciar sprijină reintegrarea socială a tuturor persoanelor private de libertate, pornind de la necesitățile individuale sociale, educaționale și terapeutice ale fiecărei persoane private de libertate și, mai ales, nu sancționează persoanele care după liberare nu au fost acceptate de comunitate și au recidivat.

III. OPORTUNITĂȚI PENTRU REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR CARE AU FOST CONDMANATE PENAL ȘI CARE APARTIN UNOR GRUPURI VULNERABILE

- Legea 116/2000 privind combaterea marginalizării sociale asigură cadrul legal pentru sprijinirea tinerilor până în 35 de ani. Este creată astfel posibilitatea încheierii unor contracte de solidaritate pentru sprijinirea angajării persoanelor marginalizate.
- În perioada de pregătire pentru liberare, persoanele private de libertate pot urma cursuri de calificare gratuite.
- Pe perioada detenției, persoanele condamnate penal pot urma cursuri școlare oferite gratuit. Persoanele private de libertate care urmează astfel de cursuri primesc și recompense de natură financiară.
- Pe perioada detenției, persoanele private de libertate pot desfășura activități de muncă, iar faptul că lucrează pe timpul detenției poate fi o recomandare pozitivă pentru foștii deținuți și ar trebui să aibă un impact pozitiv asupra încrederii angajatorilor și a societății în general în aceștia.
- În ultima perioadă se găsesc cu mai mare ușurință locuri de muncă, inclusiv pentru muncitori necalificați.
- Angajează fără a solicita cazier:
 - o firmele mici, pe bază de relații personale (ex. firmă deținută de un prieten sau membru al familiei)
 - o firme mari din anumite domenii (ex. cablu TV)

- Există posibilitatea de a lucra ca persoană fizică autorizată sau de a înființa o firmă
- Există angajatori care oferă calificare la locul de muncă pentru cei care nu au o calificare, sau sunt dispuși să plătească ei cursurile de calificare
- Există (mai ales la angajatorii străini) o deschidere pentru angajarea grupurilor marginalizate

IV. INTERVENȚIA PENTRU REINTEGRARE SOCIALĂ

Disfuncționalități în intervenția pentru reintegrare socială a persoanelor condamnate penal

Putem afirma că sistemul de asistență pentru persoanele condamnate penal nu este coerent și integrat:

- Legislația actuală este restrictivă, limitând numărul persoanelor care pot primi suport social.

Spre exemplu, contractul de solidaritate prevăzut în legislația referitoare la combaterea marginalizării sociale, poate asigura sprijin pentru un număr mult prea redus de cazuri, dar oferă avantaje rezonabile pentru angajatori.

De asemenea, legea de executare a pedepselor nu permite voluntariatul persoanelor private de libertate (ex. intervenții în situații de criză sau pentru grupuri defavorizate) care ar avea un impact pozitiv și ar atrage simpatia comunității. Conform legii de executare a pedepselor munca este doar o opțiune și nu o obligație pentru deținuți.

Conform legislației actuale, deținuții nu au acces la cursurile de formare organizate de agențiile publice de ocupare decât cu maxim 9 luni înainte de liberare. Cele 9 luni prevăzute de legislația în vigoare sunt echivalente perioadei de șomaj în care cursurile se susțin gratuit de către reprezentanții DJOFM. Sistemul penitenciar, deschis colaborării cu comunitatea, susține demersurile ONG care, acreditate pentru susținerea cursurilor de formare, oferă astfel de formări – dar astfel de organizații sunt foarte puține.

- Există domenii de intervenție în reintegrarea persoanelor condamnate penal care nu sunt încă acoperite satisfăcător. Astfel, nu există asistență post-detenție. Nu se poate vorbi de o eficiență a programelor de reeducare din penitenciare dacă

acestea nu sunt continuate de programe de asistență în comunitate și dacă persoanele care se liberează nu sunt monitorizate și sprijinite în comunitate.

- Deși există servicii sociale în comunitate care pot asigura asistență și consiliere, astfel de servicii și resurse diferă de la o comunitate locală la alta adesea nu în funcție de nevoile sociale existente la nivelul respectivelor comunități, ci în funcție de resursele materiale și de expertiză de care dispune comunitatea respectivă.
- Direcțiile de asistență socială nu dispun de expertiză specifică pentru a lucra cu foști deținuți și persoane aflate în probațiune. Astfel, se lucrează greu cu persoanele anterior aflate în detenție sau aflate în probațiune, pentru că acestea nu sunt însoțite de un asistent social în comunitate.
- Resurse umane reduse la nivelul serviciilor de probațiune și al unităților penitenciare pentru supravegherea și controlul eficient în comunitate al persoanelor care execută pedepse privative de libertate (ex. pentru supravegherea deținuților care ies la muncă în afara locului de deținere sau la activități educative desfășurate în comunitate) și pentru desfășurarea unor programe de asistență psihosocială eficiente
- Colaborarea serviciilor locale de asistență socială și de ocupare a forței de muncă, cu serviciile de probațiune și cu serviciile educative și de asistență psihosocială din penitenciare este redusă.
Spre exemplu, serviciul de probațiune din București deși informează clienții referitor la serviciile publice sau private de asistență socială din comunitate pe care le pot accesa, comunică și colaborează în foarte mică măsură cu aceste servicii pentru rezolvarea unor cazuri concrete.

De asemenea, deși există un protocol între ANP și ANOFM, iar AJOFM comunică la penitenciare locurile de muncă disponibile, penitenciarele nu trimit la AJOFM date referitoare la persoanele care se eliberează din penitenciare și care au nevoie de un loc de muncă.

- Există un număr mic de ONG care oferă servicii persoanelor condamnate.
- Sistemul de protecție socială pentru persoanele care au fost condamnate penal este excesiv de birocratic

Servicii propuse a fi oferite de ONG*

- Mediere și consiliere pentru găsirea unui loc de muncă
- Rețele de ONG de ocupare
- Organizarea de ateliere și cursuri de calificare în penitenciare
- Oferirea unor unelte pentru începerea unei afaceri pe cont propriu
- Sprijin pentru autorizarea ca persoane fizice ce desfășoară o activitate economică
- Colaborare cu bănci pentru creditarea începerii unor afaceri

* Sistemul penitenciar ca și sistemul de probațiune, sunt deschise voluntariatului reprezentanților ONG, vizibil în modul de colaborare cu toate asociațiile și fundațiile care doresc să sprijine reinsertia socială a persoanelor private de libertate.

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

II

**ASPECTE ALE DISCRIMINĂRII FOȘTILOR
INFRACTORI
CARE APARTIN UNOR GRUPURI VULNERABILE**

1

**DIMENSIUNILE DISCRIMINĂRII
ÎN PROCESUL DE RESOCIALIZARE A COPIILOR ȘI
TINERILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA PENALĂ
ȘI
PROVENIȚI DIN GRUPURI VULNERABILE**

**Dr. Sorin Cace
Penal Reform International Romania**

- 1.** Standarde internaționale și europene cu privire la justiția penală aplicată copiilor și tinerilor proveniți din grupuri vulnerabile
- 2.** Coordonate statistice ale delincvenței juvenile în România și Bulgaria
- 3.** Cadrul legislativ și instituțional cu privire la resocializarea delincvenților juvenili
- 4.** Particularități ale procesului de resocializare a copiilor și tinerilor delincvenți proveniți din grupuri vulnerabile
 - a.** copiii Roma
 - b.** copiii proveniți din instituții
 - c.** copiii dependenți de droguri
- 5.** Programe de prevenire a delincvenței juvenile pentru copiii și tinerii proveniți din grupuri vulnerabile

1. STANDARDE INTERNAȚIONALE ȘI EUROPENE CU PRIVIRE LA JUSTIȚIA PENALĂ APLICATĂ COPILOR ȘI TINERILOR

Sanțiunile neprivative de libertate sunt legate de "**justiția de reabilitare**", abordare ce se focalizează pe recuperarea individului în beneficiul pe termen lung atât al infractorilor cât și al comunității. Justiția de reabilitare, prin trecerea de la pedeapsa fizică la reabilitarea morală, este considerată **o extensie a unor încercări îndelungate de a crește eficiența condamnării**.

Medierea, munca în folosul comunității, precum și sanțiunile administrative sau financiare sunt câteva exemple de hotărâri judecătorești cu suspendare ce sunt folosite ca alternative la pedeapsa cu închisoarea sau, mai general, aplicarea de sanțiuni neprivative de libertate la pedeapsa cu închisoare. În plan internațional se manifestă **un suport larg răspândit pentru opțiunile la condamnările restaurative**, în mod particular pentru tinerii infractori¹.

¹ Roberts, J.V., Stalans, L.J, Restorative sentencing: exploring the views of the public, Social Justice Research 17, 2004, p. 315-334

Recomandarea 914 (1981), care definește ca principiu de bază al politicii penale „înlocuirea, pe cât posibil, a pedepsei închisorii de scurtă durată cu alte măsuri care au aceeași eficiență”;

Rezoluția 3 - „Criza economică și infraționalitatea”, a celei de a 13 Conferințe a Miniștrilor de Justiție din Europa (1982), prin care au fost reliefate efectele negative ale crizelor economice asupra bunei funcționări a sistemului justiției penale, fiind identificate, printre altele, și următoarele soluții: evitarea oricărei creșteri a utilizării arestului preventiv și a pedepsei închisorii de scurtă durată, concepând alternative adecvate, susceptibile de punere în aplicare în perioade de criză economică; restrângerea, pe cât posibil, a încarcerării infractorilor minori și tineri, pentru care reabilitarea este cu atât mai dificilă în perioadele de criză economică; dezvoltarea măsurilor alternative la arestul preventiv și dez-incriminarea unor fapte.

Rezoluția 76 (10) - „Alternative la pedeapsa închisorii”, prin care guvernelor statelor membre ale Consiliului Europei li s-a cerut să nu precupețească nici un efort în dezvoltarea alternativelor existente, precum probațiunea și sancțiunile pecuniare, și să studieze posibilitatea introducerii unor variate noi alternative la închisoare, cu luarea în considerare în mod special a implicării comunității în procesul de resocializare a infractorilor.

Recomandarea nr. R (92) 16, referitoare la Regulile Europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate, prin care guvernelor statelor membre li se recomandă să se inspire în legislația și practica lor internă din principiile reținute în textul Regulilor Europene, cu scopul de a le pune în aplicare în mod progresiv;

Recomandarea nr. R (2000) 22, referitoare la implementarea Regulilor Europene privind măsurile și sancțiunile comunitare, adoptate în anul 1992, considerându-se că aceste măsuri și sancțiuni reprezintă mijloace importante de luptă împotriva criminalității și că ele evită efectele negative ale închisorii.

Recunoscând necesitățile de dezvoltare națională, internațională și regională ca abordare și strategie pentru prevenirea infraționalității și tratamentul infractorilor, recomandări similare celor prezentate mai sus au fost reiterate și de către Națiunile Unite:

Rezoluția 40/33 din 1985 - Ansamblul Regulilor Minime ale Națiunile Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), care reliefează importanța resocializării minorilor delincvenți în comunitate, plecând de la particularitățile bio-psiho-sociale ale acestei categorii de persoane, precum și de la impactul negativ al mediului carceral asupra personalității acestora;

Regulile Minime ale Națiunilor Unite referitoare la măsurile neprivative de libertate (**Regulile de la Tokyo**) 45-110 din anul 1990, bazate pe principiul respectării drepturilor persoanelor aflate în conflict cu legea, pe finalitatea pedepsei, și luând în considerare creșterea populației carcerale și supraaglomerarea penitenciarelor, vizează încurajarea comunității de a participa mai activ la realizarea actului de justiție și, în special, la tratamentul delincvenților, în vederea dezvoltării simțului de responsabilitate față de societate;

Rezoluția 45/112 din 1998 - Principiile Națiunilor Unite pentru Prevenirea Delincvenței Juvenile (Principiile de la Riyadh), reliefează importanța concertării acțiunilor statelor membre în vederea eficientizării eforturilor naționale în domeniul protecției și ocrotirii minorilor și tinerilor, prin diminuarea factorilor criminogeni și prin consolidarea intervențiilor statale în asigurarea socializării / reintegrării sociale a acestora.

Sanctiunile neprivative de libertate și infracțiunile la regimul drogurilor

Alternativele la închisoare nu pot fi văzute separat de criminalitatea legată de consumul de droguri ce se manifestă în continuă creștere, fenomen prezent încă din 1960, și de dezvoltările recente ale cadrelor normative naționale și internaționale privind criminalitatea.

Pentru persoanele consumatoare de droguri ce au săvârșit fapte penale, **cea mai severă consecință pentru infracțiunile comise este închisoarea, apreciindu-se că aceasta reprezintă un mediu dăunător în mod special pentru consumatorii problematici de droguri (EMCDDA, 2003)²**. Închisorile sunt foarte aglomerate în multe țări, iar motivele economice pentru promovarea alternativelor la pedeapsa cu închisoarea nu trebuie subestimate pentru că sunt, în general, mai puțin costisitoare decât încarcerarea.

Tratamentul pentru consumul de droguri aplicat consumatorilor problematici de droguri în cadrul regimurilor de sancționare penală a fost introdus progresiv în ultimele decenii în majoritatea societăților moderne. Această dezvoltare este consecventă cu evoluția mai multor paradigme umaniste din legislație și din sistemul justiției penale, ca și cu multe din modelele psihosociale și medicale de tratament a adicțiilor.

² EMCDDA (2003), Treating drug users in prison – a critical area for health/promotion and crime-reduction policy, Drugs in Focus No.7, Lisbon, 2003

Convenția Unică asupra stupefiantelor din 1961³, la art. 36.1(b), prevede că "atunci când aceste infracțiuni au fost comise de persoane care utilizează în mod abuziv stupefiante, Părțile vor putea, în loc să le condamne sau să pronunțe împotriva lor o sancțiune penală, sau ca pedeapsă complementară la condamnare sau a sancțiunii penale, să supună aceste persoane la măsuri de tratament, educative, de postcură, de readaptare și de reintegrare socială". Acest lucru este reiterat în Convenția Națiunilor Unite din 1971 asupra substanțelor psihotrope la art. 22.1(b) și în Convenția din 1988 contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope⁴ la art. 3.4 (b-d), eforturile menționate consolidând "punțile între sistemul de justiție și cel de tratament ce pot fi de asemenea create în alte faze ale procesului juridic, inclusiv în cea a urmăririi penale" (par. 3.108).

Pe baza acestora, articolul 14 din **Declarația UNGASS** afirmă că „*Statele Membre ar trebui să dezvolte acolo unde este oportun, în cadrul sistemului juridic, posibilități de asistență a consumatorilor de droguri prin servicii de educare, tratament și reabilitare. În acest context general, o cooperare strânsă între sistemele juridic, al sănătății și social este o necesitate și ar trebui încurajate*". Obiectivul

³ Convenția Unică asupra stupefiantelor din 1961, adoptată de România prin Decretul nr. 626 din 1973 pentru aderarea României la Convenția Unică asupra stupefiantelor din 1961 și la protocolul privind modificarea acesteia

⁴ Convenția Națiunilor Unite din 1971 asupra substanțelor psihotrope adoptată de România prin Legea nr. 118 din 15 decembrie 1992 pentru aderarea României la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și la Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988

10 din principiile generale ale reducerii cererii de droguri, convenite în martie 1999 de Consiliul Economic și Social al ONU afirmă nevoia de a oferi alternative sociale sau măsuri terapeutice la pedepse și condamnări.

În raportul din 2004, partea I B, paragraful 27, Organul Internațional de Control al Stupefiantelor (INCB) a promovat tratamentul ca alternativă la închisoare: *„Eforturile de prevenire a consumului de droguri, împreună cu programele de tratament accesibile, oferind sprijin psihosocial și terapie farmacologică, sprijinite de eforturi ale instituțiilor locale de aplicare a legii, care vizează activități de trafic de droguri ale consumatorilor dependenți, pot avea un efect sinergetic: reducerea atât a ofertei cât și a cererii de droguri ilicite. Programele care oferă alternative la închisoarea și combină aplicarea legii cu recuperarea individuală, s-au dovedit a fi eficiente atât în tratarea afecțiunilor asociate consumului de droguri cât și în reducerea criminalității; ele pot de asemenea să prevină contactul tinerilor consumatori de droguri cu cultura criminalității din închisori. În consecință, activitățile de reducere a cererii precum alternativele de tratament care oferă opțiuni pentru consumatorii de droguri din afara rețelelor de distribuție a drogurilor pot afecta organizațiile de trafic cu droguri și pot reduce capacitatea acestora de a furniza droguri ilicite”*

În prezent, în Uniunea Europeană, **consumatorii problematici de droguri ce au săvârșit fapte penale sunt din ce în ce mai mult considerați ca având o tulburare de natură medicală sau psihosocială și nu sunt văzuți numai ca infractori.** În același timp, s-a demonstrat științific că tratamentul legat de droguri poate fi eficient în distrugerea cercului vicios și costisitor al criminalității și consumului de droguri.

Protecția membrilor grupurilor vulnerabile în sistemul de justiție

Este foarte important să se cunoască modalitatea prin care statele protejează acele grupuri din populație care se află într-o poziție deosebit de vulnerabilă în cadrul acțiunilor judiciare. Astfel, se pot folosi diverse modalități pentru a proteja aceste categorii:

1. *Mecanism de informare specific*: de exemplu, un mecanism de informare public, gratuit și personalizat, depinzând de poliție sau de sistemul judiciar, care permite victimelor infracțiunilor penale să primească informații privind anchetarea plângerilor înaintate
2. *Modalități specifice de audiere*: de exemplu, posibilitatea ca prima depoziție a unui copil să fie înregistrată, pentru a nu trebui să o repete în următoarele etape ale acțiunii.
3. *Drepturi procedurale specifice*: de exemplu, audiere *în cameră* pentru victimele violurilor sau obligația de a informa în prealabil victima violului în cazul eliberării făptașului.

Pare să reiasă un consens privind copiii care sunt martori/victime ale infracțiunilor și infractorii minori: pentru aceste categorii de persoane vulnerabile, între jumătate și trei sferturi dintre țări sunt de acord asupra uneia dintre prevederile speciale sugerate (mecanism special de informare; metode speciale de audiere; legi procedurale speciale).

Protecția celorlalți factori de vulnerabilitate a justițiabililor pare mai puțin asigurată. Se poate constata faptul că prevederile speciale în favoarea victimelor violurilor,

violentei în familie ca și pentru persoanele cu handicap sunt mai puține. De asemenea, aria de acoperire a modalităților speciale se extinde la "alte categorii" de persoane vulnerabile, mai ales la martori cărora motive obiective le permit să ia în considerare diverse caracteristici procedurale: **Bosnia și Herțegovina** prevede numirea de experți însărcinați cu adunarea depozițiilor la distanță, ceea ce este de asemenea posibil în **Turcia**; în **România** există obligația de a informa utilizatorul privind condițiile și procedurile necesare pentru a beneficia de măsuri de protecție a datelor personale. Mai multe răspunsuri se referă de asemenea la infractorii care sunt supuși, personal sau prin cei apropiați lor, unor amenințări sau violențe.

2. COORDONATE STATISTICE ALE DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN ROMÂNIA

Analiza celor mai generale aspecte referitoare la minorii participanți la infracțiuni, în perioada 2000 - 2006 (trimestrul I) evidențiază că dimensiunea delincvenței juvenile, din punct de vedere statistic, înregistrează un trend ascendent, cu excepția anilor 2002 și 2003 când se consemnează scăderi minime, față de anul de referință 2000, respectiv de 5,1% și 15,5%. Această evoluție este specifică atât categoriei de participanți cu vârsta până la 14 ani cât și celor peste această limită, până la 18 ani.

Dacă în anul 2000, poliția a cercetat 16.511 minori pentru săvârșirea de infracțiuni, din care 637 cu vârsta între 0 și 13 ani, numărul acestora a ajuns în anul 2005 la 21.553 învinuiți, din care 464 minori sub 14 ani, ceea ce reprezintă o scădere de 32,3%.

În perioada analizată, 109.557 minori (3.065 sub 14 ani) au fost cercetați de poliție pentru săvârșirea de infracțiuni, unele deosebit de grave. Din această cifră impresionantă, parchetele au cercetat 102.447 minori, din care 48.193 care au răspuns penal au fost trimiși în judecată, 7.962 dintre aceștia în stare de arest preventiv.

ANUL	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (trim.I)
Total participanți	16.511	17.013	15.670	13.961	19.210	21.553	5.659
0 - 13 ani	637	503	464	378	497	464	122
14 - 18 ani	15.874	16.510	15.206	13.583	18.713	21.089	5.537

Ierarhizarea fenomenului delincvenței juvenile pe tipuri de infracțiuni evidențiază că din totalul infracțiunilor comise de minori, ponderea principală o dețin furturile de toate genurile, situația cu totul specială, absolut dramatică, atât pentru cei în cauză și în egală măsură pentru familiile lor, pentru victime și comunitățile din care aceștia fac parte.

3. CADRUL LEGISLATIV ȘI INSTITUȚIONAL CU PRIVIRE LA RESOCIALIZAREA DELINCVENȚILOR JUVENILI ÎN ROMÂNIA

Sistemul de probațiune

Baza legislativă după care se organizează și funcționează sistemul de probațiune din România a cunoscut o evoluție continuă, am putea spune etapizată, însă întotdeauna de îmbunătățire. Pe lângă reglementările penale fundamentale - Codul penal și Codul de procedură penală - actele normative care stau la baza activității de probațiune sunt:

- Ordonanța Guvernului nr. 92 din 29 august 2000 privind organizarea și funcționarea serviciilor de reintegrare socială și supraveghere;
- Hotărârea nr. 1239 din 29 noiembrie 2000 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 92/2000;
- Legea nr. 129 din 18 martie 2002 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 92/2000;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 510/C/4.04.2005 privind Codul Deontologic al personalului de reintegrare socială și supraveghere;
- Legea nr. 211 din 27 mai 2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor;

- Legea nr. 123 din 4 mai 2006 privind statutul personalului din serviciile de probațiune;
- Legea nr. 192 din 16 mai 2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.

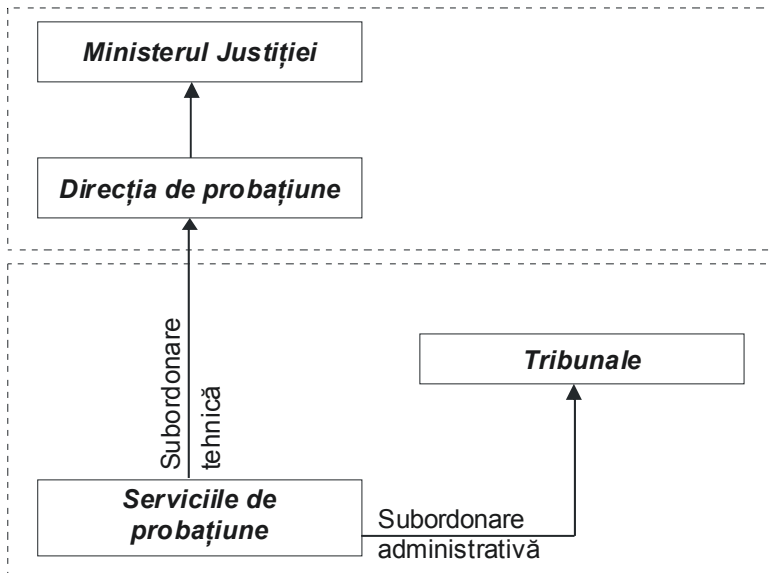
OG 92/2000 reprezintă actul normativ fundamental al serviciilor de probațiune, împreună cu regulamentul de aplicare, cu legea de aprobare și cu legea privind protecția victimelor, reglementând principiile generale, structura, organizarea, atribuțiile și responsabilitățile acestora.

Principii fundamentale după care trebuie să se ghideze activitatea personalului de probațiune sunt:

- respectarea legii și a hotărârilor judecătorești;
- respectarea drepturilor omului și a demnității umane și evitarea discriminării pe orice teme;
- sprijinirea și încurajarea permanentă a persoanelor supravegheate, asistate și consiliate, în vederea reintegrării lor în societate și în vederea asumării responsabilității propriilor acțiuni, prin formarea unei atitudini corecte față de muncă, ordinea de drept și regulile de conviețuire socială.

De asemenea, serviciile de probațiune își desfășoară activitatea fără vreo discriminare pe teme de naționalitate, cetățenie, rasă, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie politică sau orice altă opinie, apartenență politică, avere, origine socială sau alte asemenea teme.

Organizarea serviciilor de probațiune

Sursă: Durnescu, Ioan. (2004). *România. În Kalmthout, Anton M. Van. (ed). Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene. Craiova: Sitech. 284*

Drepturile copilului

Noua legislație privind protecția și promovarea drepturilor copilului⁵ care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2005 prevede o serie de reglementări cu privire la *copiii care au săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspund penal*. În această categorie se regăsesc copiii cu vârsta sub 14 ani, și cei cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani care au săvârșit fapte penale *fără discernământ*.

Legea nr. 272/2004 prevede că acești copii beneficiază, până la dobândirea capacității depline de exercițiu, de protecție specială din partea statului, care constă într-o serie de măsuri, prestații și servicii, în vederea protejării intereselor sale. Măsurile de protecție specială de care beneficiază copiii care au săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspund penal sunt *plasamentul și supravegherea specializată*.

Plasamentul copilului constituie o măsură de protecție specială cu caracter temporar, pe durata căruia copilul va domicilia, după caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau la serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire. De asemenea, Legea nr. 272/2004 prevede că în cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat

⁵ Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 557 din 23 iunie 2004; Hotărârea nr. 1437 din 2 septembrie 2004 privind organizarea și metodologia de funcționare a comisiei pentru protecția copilului, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 872 din 24 septembrie 2004.

de pericol social *comisia pentru protecția copilului*⁶ sau, după caz, instanța judecătorească dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un *serviciu de tip rezidențial specializat*.

Măsura ***supravegherii specializate*** constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta a unor obligații, cum ar fi:

- frecventarea cursurilor școlare;
- utilizarea unor servicii de îngrijire de zi;
- urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie;
- interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane.

Atât măsura plasamentului, cât și măsura supravegherii specializate, sunt stabilite de către *comisia pentru protecția copilului*, în situația în care există acordul părinților, sau de către *instanța judecătorească*, la cererea direcției generale de asistență socială și protecția copilului, atunci când nu există acordul părinților sau, după caz, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri.

Aceste măsuri de protecție specială trebuie monitorizate trimestrial de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului. De asemenea, direcția generală de asistență socială și protecția copilului trebuie să

⁶ Conform H 1437/2004, art. 1, Comisia pentru protecția copilului „este organul de specialitate, fără personalitate juridică, al consiliului județean, respectiv al consiliului local al sectorului municipiului București, cu activitate decizională în materia protecției și promovării drepturilor copilului”.

întocmească, trimestrial sau ori de câte ori apare o situație care impune acest lucru, *rapoarte* privitoare la evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit.

Este important să menționăm faptul că Legea nr. 272/2004 a introdus obligația ca în toate cauzele care privesc stabilirea, înlocuirea ori încetarea măsurilor de protecție specială stabilite pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal se va întocmi un raport și din partea *serviciului de probațiune* de pe lângă instanța judecătorească.

Recomandări

Față de cadrul legal prezentat mai sus, intervenția serviciilor de probațiune ar putea fi structurată pe următoarele aspecte:

- Elaborarea referatelor presentențiale de evaluare psihosocială cu privire la învinuiți sau inculpați, în faza urmăririi penale și a judecării;
- Participarea consilierului de probațiune la ședința de judecată, în calitate de specialist, pentru a oferi informații utile instanței de judecată la aplicarea măsurilor preventive alternative la arestare și în etapa individualizării pedepsei, și a formula recomandări în privința modalității de sancționare a minorului care a săvârșit fapte prevăzute de legea penală;
- Realizarea medierii victimă - bănuیت / învinuit / inculpat, pe baza dispoziției procurorului și a acordului părților, în cazul infracțiunilor pedepsite la plângere prealabilă, unde împăcarea părților înlătură răspunderea penală;
- Supravegherea învinuiților pe perioada termenului de probă, în cazul în care s-a dispus suspendarea condiționată a urmăririi penale și liberarea de răspundere penală;
- Supravegherea modului de executare a muncii neremunerate în folosul comunității, în colaborare cu administrația publică locală;
- Supravegherea măsurilor de constrângere cu caracter educativ aplicate minorilor și inițierea unor programe specializate de reintegrare socială a acestora;

- Supravegherea persoanelor față de care s-a dispus liberarea de pedeapsa penală pe termenul de încercare stabilit de instanța de judecată;
- Evaluarea finală a reintegrării sociale a persoanelor excondamnite.
- Informarea celorlalte instituții implicate în reintegrarea socială a persoanelor și de combatere a infracționalității în cazul imposibilității soluționării problemelor sociale a persoanei.

4. PARTICULARITĂȚI ALE PROCESULUI DE RESOCIALIZARE A COPIILOR ȘI TINERILOR DELINCVENȚI PROVENIȚI DIN GRUPURI VULNERABILE

Dimensiunile și impactul discriminării în reintegrarea socială a persoanelor condamnate penal și care fac parte din următoarele grupuri vulnerabile: romi, copii proveniți din instituții, și tineri cu risc de dependență de droguri

Conform raportului Comisiei (Barcelona 2002), un aspect important al provocărilor (demografice în cazul romilor) privește populația aptă de muncă, întrucât creșterea economică rezultă și din participarea forței de muncă înalt calificate, iar educația și formarea au fost definite ca un factor cheie în influențarea economiei.⁷

Așa cum spuneam la începutul acestui capitol, soluția investiției pentru oportunitățile de educație permanentă adresată celor care au părăsit sistemul de educație formală, participarea acestora la nivelele superioare de educație, formare și instruire, adresate persoanelor adulte mai puțin pregătite și sau cu mai puține șanse de a învăța este unul din factorii de succes al politicilor europene. Prin urmare, pe lângă flexibilitatea și permeabilitatea sistemelor de educație, politicile de ocupare pentru grupurile vulnerabile, pentru romi în subsidiar vizează (1) evaluarea pregătirii informale sau anterioare a "candidaților" la cursurile de educație și formare, urmate de formarea propriu zisă.

⁷ http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/commun-from-commission-oth-rmn-t02.pdf

Un factor de succes în evaluarea pregătirii și aplicarea politicilor de ocupare și/ sau calificare/certificare îl reprezintă îmbinarea formării cu experiența la locul de muncă, pentru care sunt necesare module mai scurte și mai orientate, desfășurate pe o perioadă de timp mai redus.

În concluzie, dacă investițiile în domeniul ocupării sunt dublate de luarea în considerare a caracteristicilor individului, a condițiilor de pe piața muncii precum și unor stimulanti potriviți pentru încurajarea grupurilor dezavantajate, acestea vor reuși să încurajeze ocuparea, inclusiv a persoanele mai în vârstă.

a) Populația romă

Planul General de măsuri al Strategiei Guvernului de îmbunătățire a situației romilor, H.G 430/2001 și Rapoartele de monitorizare privind România - capitolul "Protecția și integrarea minorităților" au stat la baza elaborării măsurilor privind ocuparea din PND. De asemenea, în ultimii ani s-a pus accentul pe dezvoltarea mecanismelor instituționale de coordonare a politicilor adresate minorității romilor prin crearea Agenției Naționale pentru Romi (2004) și a birourilor regionale ale acesteia (2005) .

Problema ocupării a fost introdusă în toate programele Phare naționale ale ANR (vezi Phare 1998, 2000, 2002 și/sau ale MMSSF în parteneriat cu ANR (vezi Twining Late 2004/2005) și în programele Phare multianuale (vezi Programarea multianuală 2004-2006): programe de formare vocațională și angajare, de participare la sistemul educațional, măsuri destinate furnizării actelor de identitate etc.

O serie de alte măsuri care să contribuie la deplina implementare a Strategiei Guvernului României privind îmbunătățirea situației romilor, bază a JIM au fost incluse în PND⁸, care vor contribui la:

- Creșterea ratei de participare școlară a copiilor din rândul minorității romilor, în toate ciclurile de învățământ;

⁸ Vezi prioritatea 3, obiective PND 2004 -2007 - Oferirea de oportunități de angajare pentru persoanele dezavantajate și excluse social

- Creșterea numărului de persoane aparținând minorității romilor încadrate pe piața muncii prin programele de ocupare implementate de MMSSF/ANOFM;
- Creșterea numărului de persoane angajate, și în special a numărului de femei roma angajate;
- Creșterea numărului de profesioniști - mediatori sanitari și formatori din rândul minorității romilor;
- Eliberarea actelor de identitate pentru 80% din populația roma;
- Creșterea numărului de parteneriate strategice încheiate între Agenția Națională pentru Romi și structurile sale regionale, ministerele de resort, instituții, etc. cu responsabilități în implementarea măsurilor privind incluziunea socială a romilor.

Responsabilități în coordonarea procesului de implementare a politicilor privind ocuparea și a monitorizării progreselor revine Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, precum și Agenției Naționale pentru Romi. Principalii parteneri în procesul de implementare sunt: Ministerul Administrației și Internelor, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Educației și Cercetării, Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, precum și autorităților administrației publice locale.

b) Copiii proveniți din instituții

După adoptarea strategiei de la (Lisabona 2000), Consiliul European a recunoscut faptul că integrarea tinerilor în societate și în viața activă, precum și folosirea optimă a potențialului lor reprezintă elemente esențiale pentru ajungerea la o creștere durabilă în Europa.

În baza aceleași strategii revizuite, Consiliului European a emis Rezoluția nr. 9.601/ 2004 privind măsurile de incluziune socială pentru tineri, iar în anul 2005 a fost adoptat **Pactul și Planul European pentru Tineret și promovarea cetățeniei active**. Pactul European pentru Tineret, identifică patru teme principale: vulnerabilitatea tinerilor, necesitatea solidarității intergeneraționale într-o societate pe cale de îmbătrânire, necesitatea îmbunătățirii competențelor tinerilor prin educație și formare, coerență în aplicarea politicilor privind tinerii.

Cele 4 teme enunțate mai sus au fost incluse în secțiunea tineret a H.G. nr.669/2006 privind aprobarea Strategiei naționale de incluziune socială a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție a copilului. Conform documentului menționat, ameliorarea situației tinerilor celor mai vulnerabili, eradicarea sărăciei în rândul copiilor și promovarea inițiativelor împotriva eșecului școlar vor beneficia de o atenție specială, alături de inserției tinerilor pe piața muncii, autonomia și participarea lor activă la societate.

Comisia Europeană recunoaște ca prioritate pentru o cetățenie activă implementarea unor activități precum:

- dialogul social,
- parteneriatul public/privat,
- participarea,
- informarea,
- voluntariatul

Comisia Europeană încurajează partenerii sociali (angajatori și companii) să dea dovadă de responsabilitate socială, astfel încât prin angajamentul lor și acțiuni comune, parteneriale să contribuie la inserția profesională a tinerilor de 18 ani care părăsesc instituțiile de ocrotire, și integrarea acestora în viața socială.

În timpul dezvoltării activității noastre în penitenciare, am fost adesea confrunțați cu cazuri de minori fără locuință sau de infractori tineri care au comis mai multe infracțiuni și care, după ce au terminat de efectuat condamnarea, ar trebui eliberați. Chiar dacă se pregătesc să părăsească penitenciarul, odată în libertate, acești infractori nu au unde locui, nu au o familie care să îi ajute, nu au acte de identitate și nu au nici un sprijin financiar. Odată eliberați din penitenciar, stau pe străzi, revenind, în majoritate, la vechiul stil de viață pe care l-au avut înainte de perioada de detenție. De aceea au șanse extrem de reduse de reintegrare socială, iar șansele de repetare a infracțiunii cresc în aceeași proporție. Majoritatea lor comit noi infracțiuni pentru a putea supraviețui. În sprijinul acestei afirmații avem câteva interviuri efectuate în septembrie 2005 cu tineri care trăiau în adăpostul de noapte din Iași, care fuseseră de două ori în penitenciar și ale căror probleme au fost parțial rezolvate după găzduirea lor la acest adăpost, evitându-se astfel comiterea de noi infracțiuni.

În ultima perioadă, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a solicitat să ajutăm la reintegrarea socială a minorilor și tinerilor care urmau să fie eliberați din mai multe penitenciare (Codlea, Tulcea, Poarta Albă, Tichilești) și care nu aveau locuință. Pe de altă parte, am observat că nu se știe numărul exact de minori și tineri din închisori sau din centrele de reeducare care nu ai nici un sprijin după eliberare. Majoritatea lor comit noi infracțiuni pentru a reveni în închisoare, unde au adăpost și mâncare.

c) Tinerii dependenți de droguri

Consumatorii dependenți de droguri au fost în mod tradițional vizați de sistemul de justiție, dar, treptat, țările încep să concluzioneze că închisoarea nu este în mod necesar cel mai eficient răspuns, prin urmare numeroase alternative încep să apară. Ele pot fi alternative la condamnarea cu închisoarea, stabilite de judecător, sau chiar alternative la punerea sub urmărire, scoțând consumatorul din sistemul juridic într-o fază timpurie. Principiul, reflectat într-unul dintre cele două obiective ale Strategiei UE privind drogurile 2005-2012, este acela de a preveni și reduce consumul, dependența de droguri și riscurile asociate acestora la adresa societății și sănătății. Planul de Acțiune UE 2000-2004 a inclus activitatea 3.4.2. ca oferirea de alternative la pedeapsa cu închisoarea, în special pentru tinerii care au comis infracțiuni în domeniul drogurilor. Planul de Acțiune UE 2005-2008 prevede la obiectivul 13 *„dezvoltarea de alternative la pedeapsa cu închisoarea pentru consumatorii de droguri și servicii pentru consumatorii aflați în închisori, în conformitate cu legislația națională”*, respectiv de a *„utiliza în mod eficient și de a dezvolta în continuare alternative la pedeapsa cu închisoarea pentru consumatorii de droguri.”*

Comparativ cu anul precedent, se remarcă, în anul 2007, o scădere cu **5,15%** a numărului de persoane cercetate, de la 2.720 la **2.580 persoane**. În privința numărului de **minori** cercetați pentru fapte incriminate la regimul drogurilor și precursorilor, se remarcă o scădere față de anul anterior, cu **41,06%** de la 151 la **89 minori** (2 cu vârsta de până în 14 ani și 87 cu vârsta cuprinsă între 14 -

18 ani), ponderea acestora fiind de **3,45%** din totalul persoanelor cercetate.

În anul de referință, instanțele de judecată au dispus condamnarea a **521 persoane** (469 bărbați și 52 femei) pentru săvârșirea de infracțiuni la regimul juridic al drogurilor și precursorilor dintre care **503 majori** și **18 minori**, acest indicator înregistrând o diminuare cu **20,94%** față de anul 2006.

Din analiza variabilei vârstă reiese că numărul minorilor implicați în activități ilicite la regimul drogurilor și precursorilor este în continuă scădere (de la 43 în anul 2005 la 30 în 2006, respectiv 18 în 2007), aceștia reprezentând 3,45% din totalul persoanelor condamnate pe parcursul anului 2007.

Comparativ cu anul 2006, când procentul minorilor condamnați era de 4,55%, în 2007 se poate sesiza o diminuare cu 1,1 unități procentuale. Dintre aceștia 14 au săvârșit activități incriminate de Art. 2 (trafic) al Legii nr. 143/2000 pentru prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare, restul de 4 minori fiind ancorați în activități ilegale cu droguri pentru consum propriu (Art.4 din Legea nr. 143/2000).

Pentru indicatorul „Consumul de droguri în penitenciare”, datele statistice relevă faptul că la data de 30.11.2007 se aflau în penitenciare 2061 persoane cu antecedente de consum de droguri (prevalența -69,41%). Dintre aceștia, după criteriul vârstei și sexului, facem următoarele precizări:

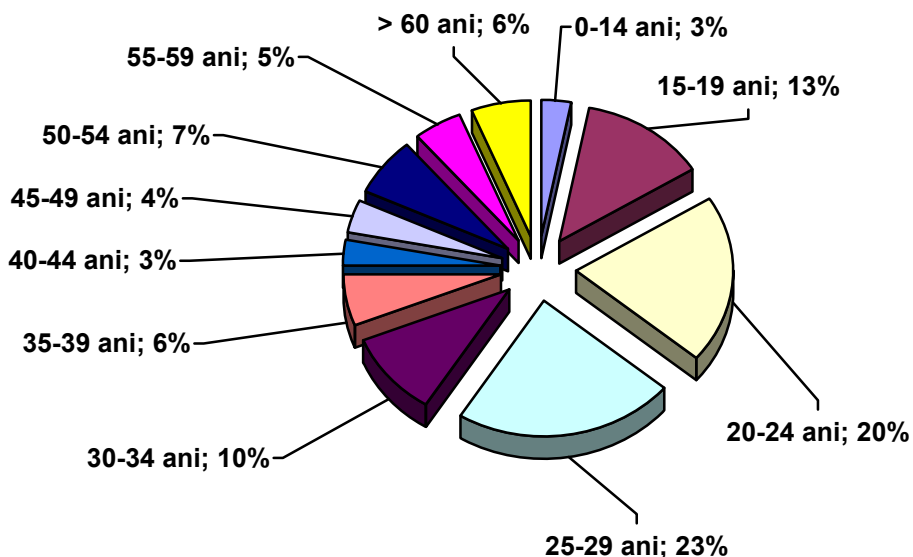
- 126 (6,11%) cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani;
- 566 (27,46%) între 20-24 ani;
- 837 (40,61%) între 25-29 ani;

- 532 (25,81%) 30 ani și peste;
- 1820 (88,3%) erau bărbați, iar 241 femei(11,7%).

Calea principală de administrare a drogurilor a fost cea intravenoasă (1424-69,09%), 637 (30,91%) folosind calea orală.

În anul 2007, conform datelor furnizate de **Centrul Național pentru Organizarea și Asigurarea Sistemului Informațional și Informatic din Domeniul Sănătății** din cadrul Ministerului Sănătății Publice, la nivel național au fost raportate **1893** cazuri de admitere la tratament ca urmare a consumului de droguri. Aceste cazuri au fost raportate de un număr de 14 unități medicale din București și din țară. Comparativ cu anul 2005, numărul unităților medicale care raportează date este în continuare scăzut (20 de unități medicale în 2005).

Distribuția consumatorilor de droguri în funcție de grupa de vârstă

Sursa: Centrul Național pentru Organizarea și Asigurarea Sistemului Informațional și Informatic din Domeniul Sănătății

Din procentul de 49% de consumatori de heroină s-a constatat că 7% au vârsta cuprinsă între 15-19 ani, 36% au vârsta între 20-24 de ani, 40,6% au vârsta între 25-29 de ani, 13% au între 30-34 de ani, 3% sunt încadrați în categoria de vârstă 35-39% și 0,4% dintre consumatorii de heroină au vârsta peste 40 de ani. Comparativ cu anul anterior se constată o ușoară descreștere a procentului de consumatori de heroină cu vârsta cuprinsă între 20-24 de ani de la 37% la 36% concomitent cu o creștere semnificativă de la 32% la 40,6% a consumatorilor de heroină cu vârsta între 25-29 de ani.

Analizând cazurile în funcție de etnie, 94% dintre consumatori sunt români, 3% sunt de etnie rromă, 2% maghiari și 1% alte etnii. Distribuția cazurilor în funcție de ocupația din momentul aditerii la tratament indică o pondere crescută a consumatorilor de droguri fără ocupație (o proporție de 47%), urmată de salariați - 17%, elevi sau studenți - 8%, pensionari - 5%, șomeri - 2% și nespecificat - 21%.

În Centrele de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog în cursul anului 2007 au intrat în tratament și au beneficiat exclusiv de servicii de asistență un număr de 527 consumatori de substanțe ilicite și licite. Pentru 42% dintre consumatorii de heroină vârsta de debut în consum este cuprinsă între 15-19 ani, pentru 27% între 20-24 de ani și 11% au vârsta de debut în consum sub 14 ani.

Distribuția consumatorilor de droguri ilicite în funcție de vârstă

GRUPA DE VÂRSTĂ							
	< 14 ani	15-19 ani	20- 24ani	25- 29ani	30-34 ani	35-39 ani	> 40 ani
Număr de cazuri	1	45	160	180	67	21	11

** analiza s-a realizat pe un număr de 496 de cazuri, iar pentru 11 cazuri vârsta nu a fost precizată*

Sursa: Direcția Observatorul Român de Droguri și Toxicomanii, ANA

Organizațiile neguvernamentale care lucrează în domeniul persoanelor dependente de droguri au dezvoltat activități punctuale care nu pot acoperi întreg spectrul fenomenului și necesitățile grupului țintă. Este important ca intervențiile sociale, politicile și serviciile adresate persoanelor dependente de droguri să fie adaptate specificului fenomenului și cerințelor beneficiarilor pentru a putea întări reintegrarea lor socială și pentru a promova o atitudine tolerantă bazată pe demnitatea umană. În acest moment, România și alte țări UE, inclusiv Bulgaria, fac eforturi mari pentru a identifica soluții viabile și pentru a dezvolta un cadru complex pentru tratarea și reintegrarea socială a persoanelor dependente de droguri.

Nevoi și soluții

- Inițierea și dezvoltarea unui program specific de activități pentru persoanele dependente de droguri care să mărească perioada de abținere de la droguri
- Menținerea în activitate a ONG-urilor care asigură servicii sociale comunitare în afară de instituțiile guvernamentale responsabile și care asigură servicii de calitate;
- Elaborarea și implementarea unor programe funcționale de tratament pentru persoanele dependente de droguri care să unească atât structuri guvernamentale, cât și structuri neguvernamentale, pentru a putea răspunde în mod adecvat la diversitatea și răspândirea largă a fenomenului de consum de droguri.

5. PROGRAME DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE PENTRU COPIII ȘI TINERII PROVENIȚI DIN GRUPURI VULNERABILE

Majoritatea programelor și proiectelor naționale cu adresabilitate la populația școlară, în domeniul prevenirii consumului de droguri au avut ca implementatori

I. AGENȚIA NAȚIONALĂ ANTIDROG

- 1. MESAJUL MEU ANTIDROG**
- 2. Proiectul "CUNOSCÂNDU-MĂ, DECID"**
- 3. Proiectul "LICEUL, PRAGUL VIEȚII"**
- 4. Proiectul național „CLASE FĂRĂ FUMAT"**
- 5. Proiectul VIGILENT-INDEPENDENT-PUTERNIC, FĂRĂ ALCOOL**

II. MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI

- 1. Programul național „Educație pentru sănătate în școala românească",**
- 2. Programul național „Educație pentru cetățenie democratică"**
- 3. Concursul național de proiecte antidrog „Împreună"**

Prevenirea consumului de droguri în familie s-a realizat prin derularea proiectului național „PROTEGO - formare familială în abilități educative pentru prevenirea adicțiilor" precum și a Campania „Riscurile consumului de alcool și droguri la viitoarele mame".

Prevenirea selectivă a consumului de droguri în grupurile marginalizate (cu risc crescut) de romi

La nivel național, ANA a încheiat un protocol de colaborare cu fundația „Partida Romilor Pro-Europa”, protocol care a stat la baza implementării mai multor proiecte.

La nivel local, **10 CPECA** au realizat astfel de activități secvențiale și proiecte:

1. CPECA ALBA: Parteneriat încheiat cu fundația Partida Romilor, filiala Alba, activități secvențiale de informare asupra riscurilor consumului de droguri, implementate în municipiul Aiud, având ca beneficiari direcți 20 de tineri romi și lideri locali.

2. CPECA BRĂILA - Proiectul "Mai aproape de cultură, mai departe de droguri" are ca scop prevenirea consumului de droguri, prin transmiterea de informații cu privire la fenomenul drogurilor și promovarea de activități care să constituie o alternativă de petrecere a timpului liber.

3. CPECA DÂMBOVIȚA: activități secvențiale de informare pe tema prevenirii riscurilor asociate consumului de droguri injectabile - prevenirea infectării cu HIV, la care au participat **28 de tineri romi**. Activitățile au fost realizate în colaborare cu fundația Partida Romilor - Pro Europa - Filiala Dâmbovița, Autoritatea de Sănătate Publică și Organizația "Salvați Copiii" București.

4. CPECA DOLJ: Încheierea a două protocoale cu Partida Romilor - Pro Europa și cu Asociația Tinerilor romi "Amaro Suno" Craiova.

5. CPECA GORJ: proiectul "Și ei merită o șansă" destinat copiilor și adolescenților de etnie rromă neșcolarizați. Proiectul s-a realizat în parteneriat cu Fundația DEL și

Autoritatea de Sănătate Publică Gorj, în perioada iulie 2007-septembrie 2007.

6. CPECA MEHEDINȚI: A fost încheiat un protocol de colaborare cu Asociația Partida Romilor Pro Europa.

7. CPECA MUREȘ: proiectul "Romii învață să spună nu drogurilor", proiect ce vizează prevenirea consumului de droguri în rândul populației de etnie Rromă. Proiectul se realizează în parteneriat cu Biroul pentru romi din cadrul Instituției Prefectului Mureș și Partida Romilor Pro-Europa.

8. CPECA SIBIU: elaborarea propunerilor de finanțare a proiectelor "A doua șansă", "Munca este brățară de aur", "Și eu pot", proiecte depuse pe linia Phare 2005: Incluziune socială realizat de CPECA Sibiu în colaborare cu partenerii: firma EuroSB 2000 și Asociația Romilor din Mărginimea Sibiului. Activități propuse: informarea unui **grup de 300 de persoane** de etnie rromă cu privire la efectele consumului de alcool la locul de muncă.

9. CPECA TIMIȘ: întâlniri informative referitoare la problematica asociată consumului de droguri în rândul populației roma, cu tema: „Romii și implicarea lor în prevenirea consumului de droguri”.

10. CPECA VÂLCEA: derularea proiectului "Romii spun NU drogurilor". - având ca scop informarea populației de etnie roma cu privire la riscurile consumului și traficului ilicit de droguri.

Prevenirea selectivă a consumului de droguri în familie și grupurile marginalizate (cu risc crescut) de romi a vizat și realizarea de publicații, materiale informative (reeditarea broșurii adresate părinților „**Drogurile - Subiecte tabu...**”, traducerea și adaptarea manualului „**Terapia strategică de familie de scurtă durată pentru adolescenții consumatori de droguri**”) și formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor ANA și CPECA.

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

**II
ASPECTE ALE DISCRIMINĂRII FOȘTILOR
INFRACTORI
CARE APARTIN UNOR GRUPURI VULNERABILE**

2.

**PERCEPȚIA DEȚINUȚILOR ASUPRA DISCRIMINĂRII
PERSOANELOR CARE AU EXECUTAT O PEDEAPSĂ
PRIVATIVĂ DE LIBERTATE**

Centrul Român pentru Educație și Dezvoltare Umană

I. JUSTIFICARE

Centrul Român pentru Educație și Dezvoltare Umană a realizat o cercetare privind percepția deținuților asupra comportamentelor discriminatorii manifestate de societate față de ei, după liberarea din penitenciar. Argumentul principal al acestei investigații este acela de a oferi suport în organizarea o campanie de combatere a discriminării foștilor deținuți. O astfel de cercetare a fost necesară pentru a stabili în ce măsură foștii deținuți resimt atitudinea generală a populației ca fiind discriminatorie.

II. OBIECTIVE

În cadrul cercetării, ne-am propus:

- să identificăm *nivelurile* la care societatea manifestă o atitudine discriminatorie față de foștii deținuți;
- să se stabilească *frecvența atitudinii discriminatorie* resimțită de foștii deținuți;
- să se identifice *modalitățile* în care foștii deținuți sunt discriminați;
- să se identifice *instituțiile publice* care discriminează un fost deținut.

III. METODE

1. Chestionar

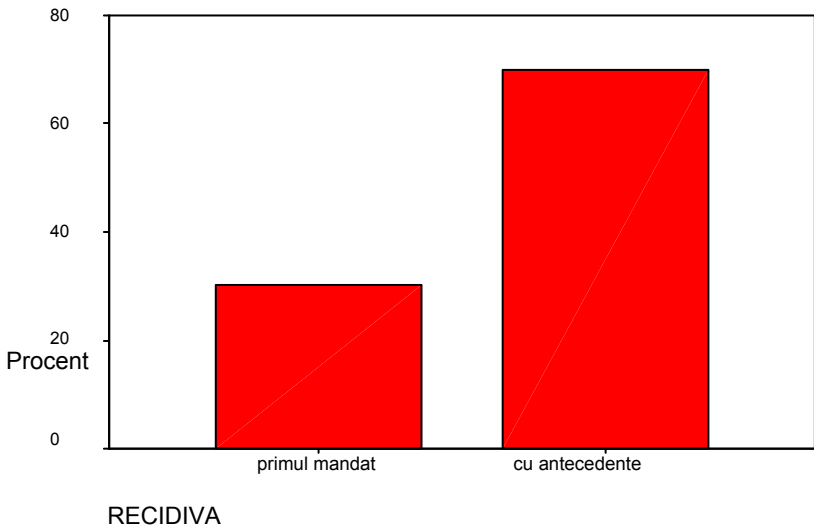
Chestionarul a inclus două dimensiuni, intenția noastră fiind aceea de a ajuta subiecții în identificarea comportamentelor discriminatorii cu care s-au confruntat sau cu care consideră că se vor întâlni după liberare, în cazul celor aflați pentru prima dată în penitenciar. Pe de altă parte, o dimensiune cu caracter calitativ a fost aceea în care subiecților li s-a cerut să denumească instituții ce manifestă atitudini resimțite ca discriminatorii.

- a. dimensiunea calitativă
- b. dimensiune cantitativă

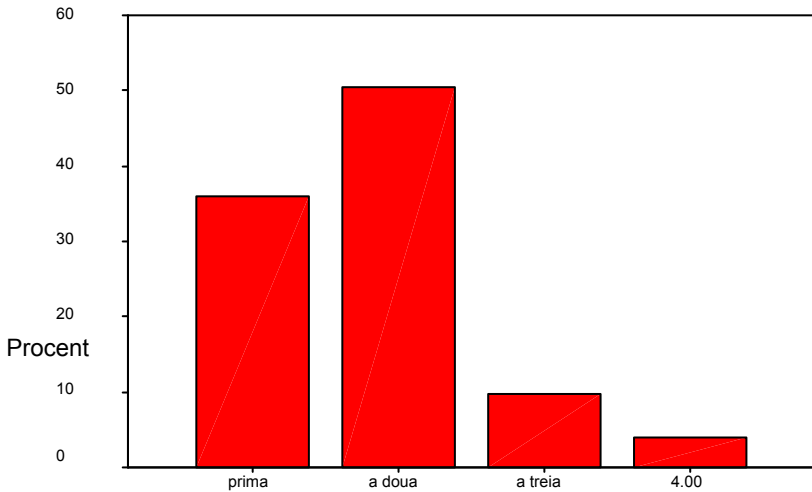
2. Focus-grup

S-au realizat 2 întâlniri de tip focus-grup, întâlniri ce au fost realizate cu minori și tineri deținuți aflați în Penitenciarele pentru Minori și Tineri din Tichilești și Craiova. A fost utilizat un ghid de focus-grup.

IV. Descrierea grupului de subiecți
Condamnați primari / cu antecedente penale

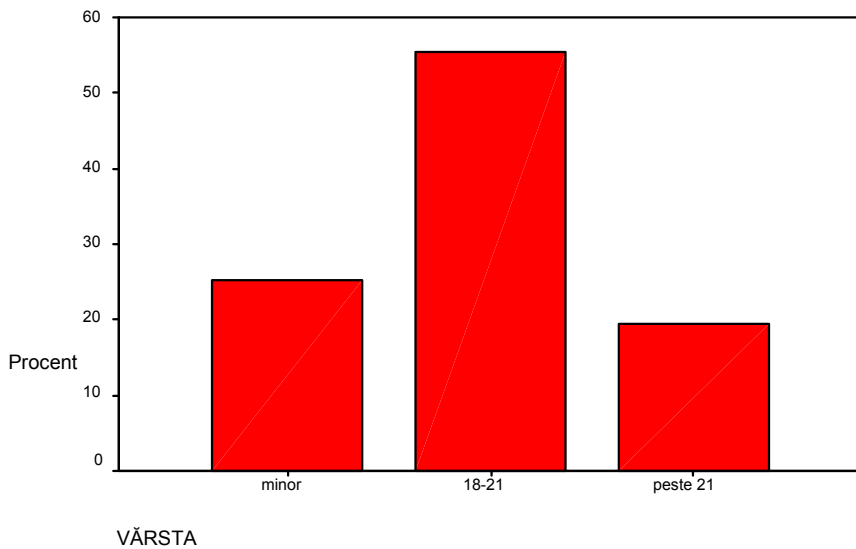

Numărul de condamnări

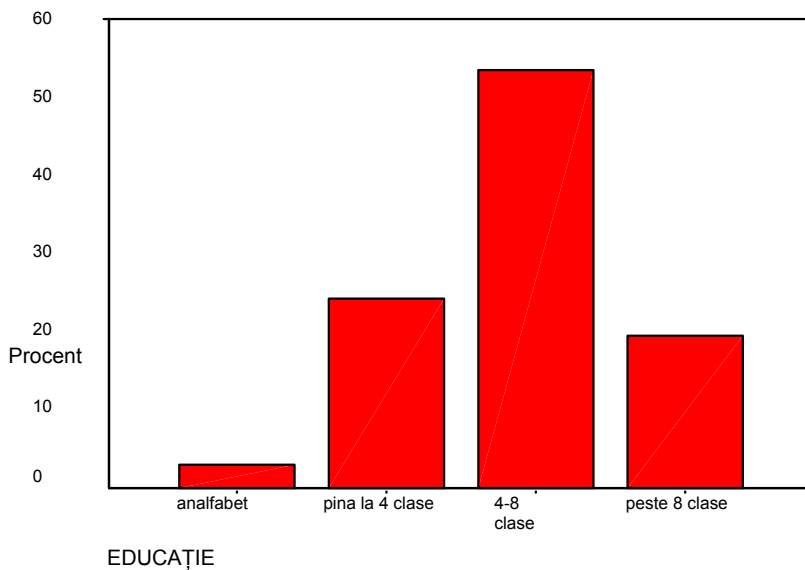

V

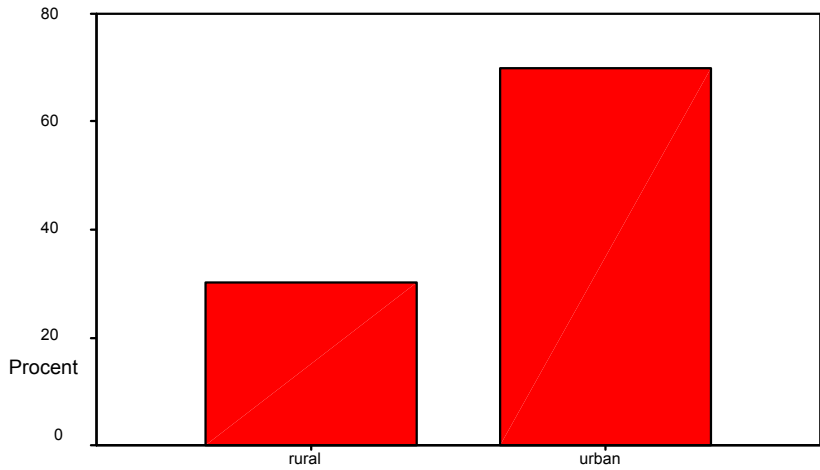
NUMĂRUL CONDAMNĂRII

Nivel de educație

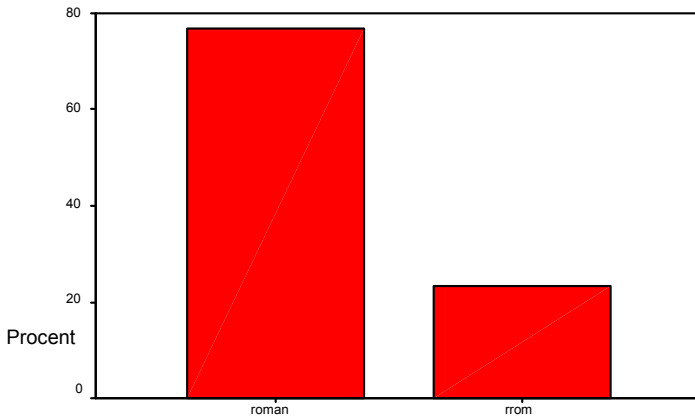

Mediul de proveniență

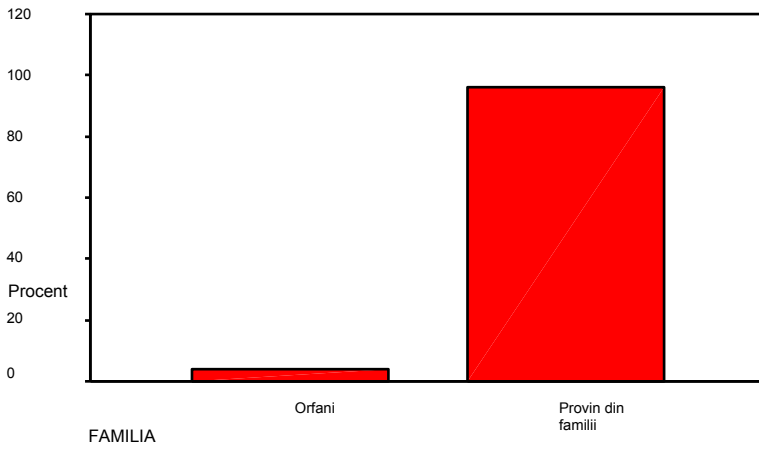
MEDIU

Criteriaul etnic – (A fost inclus în cercetare deoarece etnia romă a fost considerată, în acest caz, grup vulnerabil. Această precizare se impune pentru a nu se interpreta ca și discriminare a etnicilor respectivi).

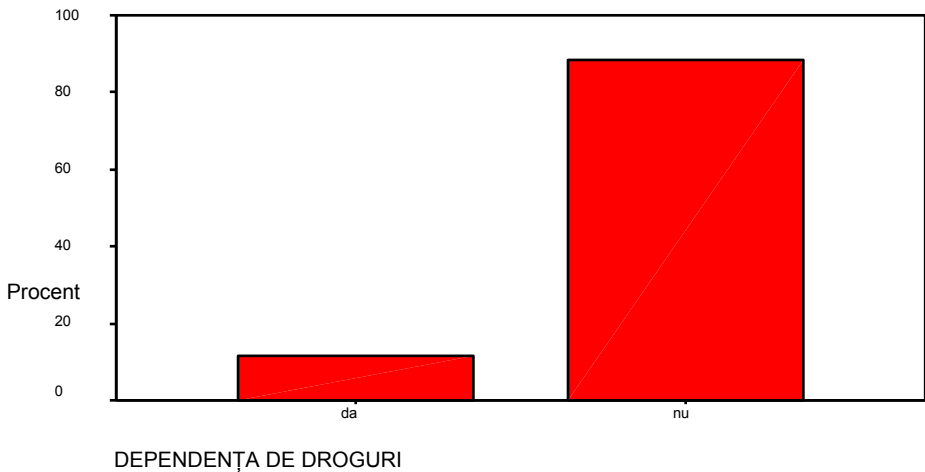

ETNIE

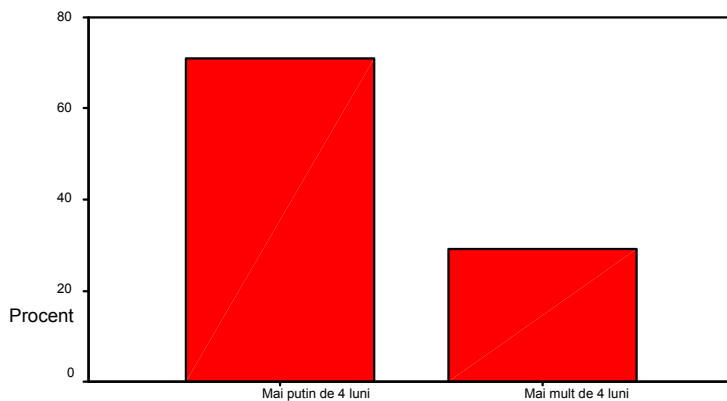
Orfani / provin din familii

Dependenți de droguri

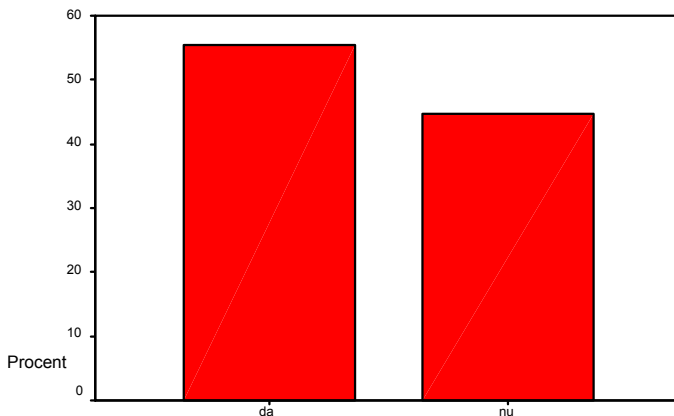

Munca: 70% au muncit mai puțin de 4 luni înainte de a fi arestați

PERIOADA LUCRATĂ ÎNAINTE DE DETENȚIE

Procentul de subiecți care au (au avut) rude ce execută pedepse privative de libertate

RUDE PRIVATE DE LIBERTATE

V. **REZULTATELE CERCETĂRII**

V1. Rezultatele obținute în urma aplicării chestionarului

a. Dimensiunea calitativă

<i>Dimensiunea "loc de muncă"</i>	Frecvențe
"Nu am încercat niciodată să caut un loc de muncă"	33
"Nu am găsit de lucru deoarece am cazier"	22
"Am fost refuzat de către angajatori deoarece mi-a spus că nu sunt de încredere"	10
"Am muncit la negru deoarece astfel nu mi-a mai cerut cazierul"	8

<i>Dimensiunea "familie"</i>	Frecvențe
"Nu am avut niciodată probleme"	19
"Au încercat să mă învețe ce este bine și ce ester au"	16
"Nu și-au schimbat comportamentul față de mine"	14
"Au încercat să mă supravegheze cu mai multă atenție"	13
"M-au ajutat"	10

<i>Dimensiunea "prietenii"</i>	Frecvențe
"Unii m-au evitat, spunând că au diferite treburi"	29
"Nu și-au schimbat comportamentul față de mine"	15
"Nu am avut nicio problemă"	12
"Erau curioși să afle cum e la pușcărie"	11
"M-au sfătuit să nu mai fac alte fapte"	10

<i>Dimensiunea "vecini"</i>	Frecvențe
"Se fereau de mine, evitând să îmi vorbească"	21
"Mă priveau altfel"	16
"Mă vorbeau pe la spate"	12
"Nu am avut niciodată probleme"	11
"Mă consideră un infractor"	11

<i>Dimensiunea "relații sentimentale"</i>	Frecvențe
"Nu am avut niciodată probleme"	24
"M-a părăsit" (de obicei, după ce persoana respectivă a fost închisă)	23
"Mă sprijină"	12

b. Dimensiunea cantitativă

Nu au existat diferențe semnificative între subiecții provenind din diferite grupuri vulnerabile, indiferent de numărul de fapte penale comise anterior sau de alte criterii folosite în analiza statistică:

- Mediul de proveniență, vârstă, educație;
- Perioada cât a muncit anterior comiterii faptei;
- Dacă există (au existat) sau nu membri ai familiei ce execută pedepse în penitenciar;
- Criteriul etnic, dependența de droguri sau provenind dintr-un centru de plasament.

De precizat că numărul de subiecți provenind din centre de plasament sau numărul de etnici romi a fost insuficient pentru a realiza totuși o analiză pertinentă, ale cărei rezultate să fie considerate valide.

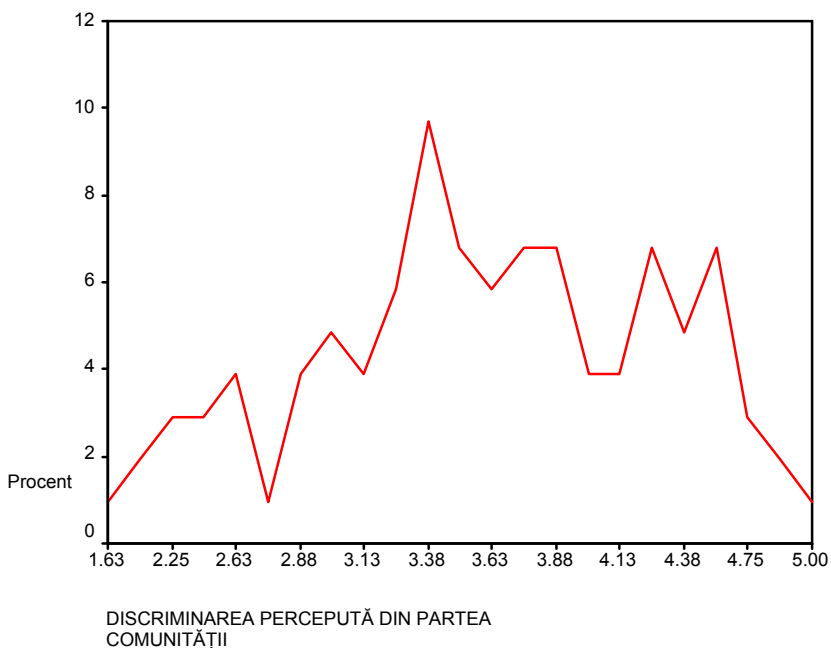
Prezentăm în continuare rezultatele obținute pentru fiecare dimensiune luată în considerare. Astfel, în baza experienței noastre în penitenciare și a aspectelor considerate semnificative pentru reintegrarea socială a foștilor deținuți (familie, loc de muncă), am evaluat comportamentele pe următoarele niveluri:

- a. comunitate, în general
- b. familie
- c. prieteni
- d. vecini (considerați ca și comunitate imediată)
- e. loc de muncă

Cifrele prezentate pe grafic se interpretează astfel:

- pe orizontală, mediile obținute pe dimensiunea respectivă (pe o scală unde 1 reprezintă un comportament manifestat *întotdeauna*, 2 *adesea*, 3 *uneori*, 4 *rar*, iar 5 *niciodată*).
- pe verticală, procentul de subiecți care au manifestat atitudinea respectivă.

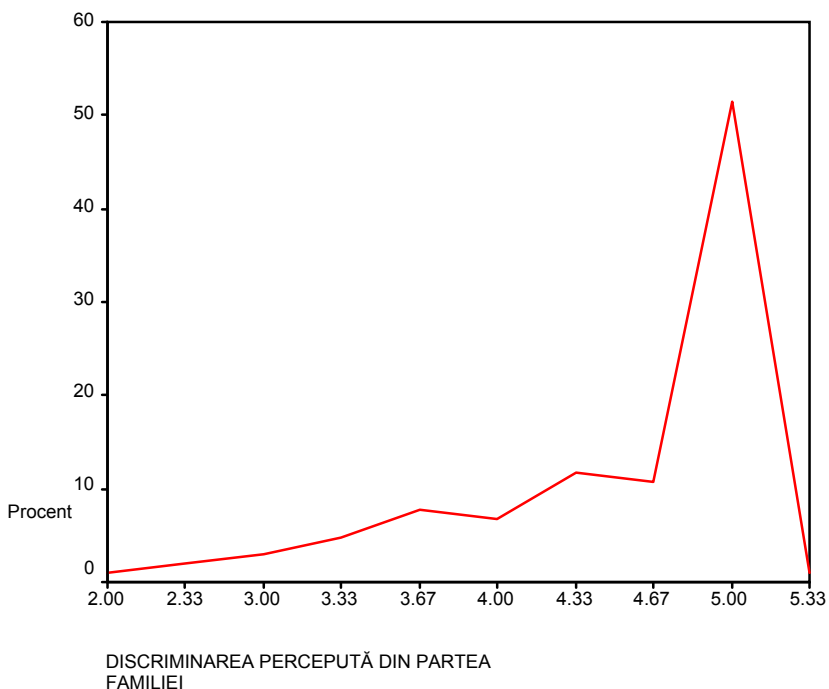
Dimensiunea *comunitate*

Așa cum se observă pe graficul de mai sus, cea mai mare frecvență a răspunsurilor se plasează în jurul valorii 3, ceea ce înseamnă că deținuții consideră că *uneori* comunitatea manifestă față de ei o atitudine discriminatorie (vezi itemii 2, 11, 12, 14, 16, 17, 22, 25).

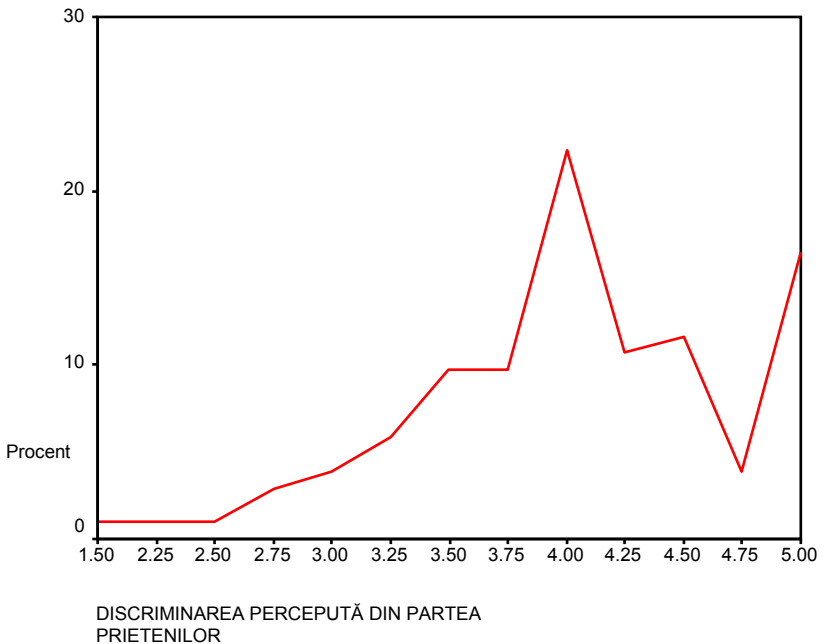
Dimensiunea *familie*

Graficul prezentat subliniază faptul că cei ce au executat sau execută pedepse privative de libertate sunt sprijiniți de familiile lor, media cu frecvența cea mai ridicată plasându-se în preajma valorii 5 (niciodată), în sensul că toate acele comportamente considerate discriminatorii nu sunt puse în practică. (vezi itemii 3, 18, 21).

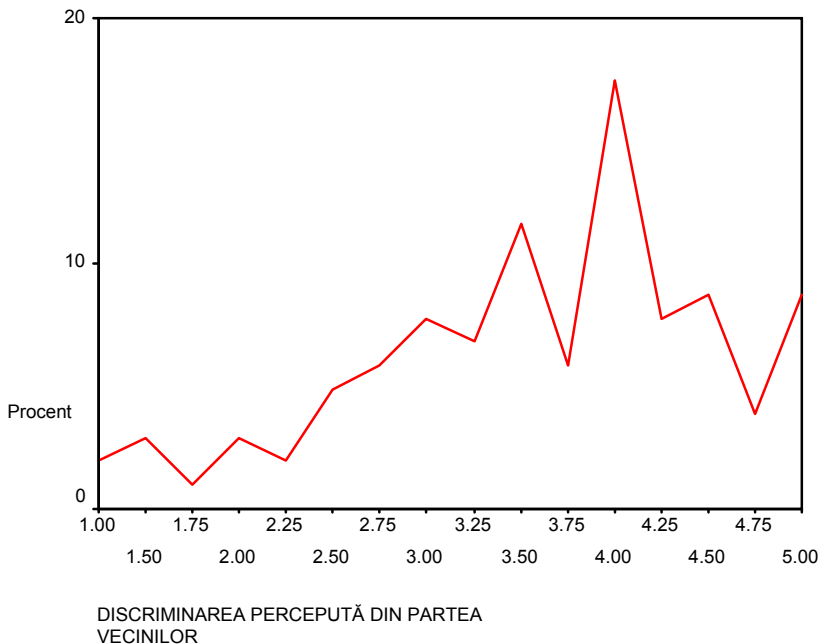
Dimensiunea *prieteni*

Pentru această dimensiune, media cu cea mai mare frecvență a răspunsurilor se grupează în jurul valorii 4 (rar), astfel încât deducem că grupul de prieteni manifestă rar comportamente discriminatorii (vezi itemii 5, 13, 20, 26).

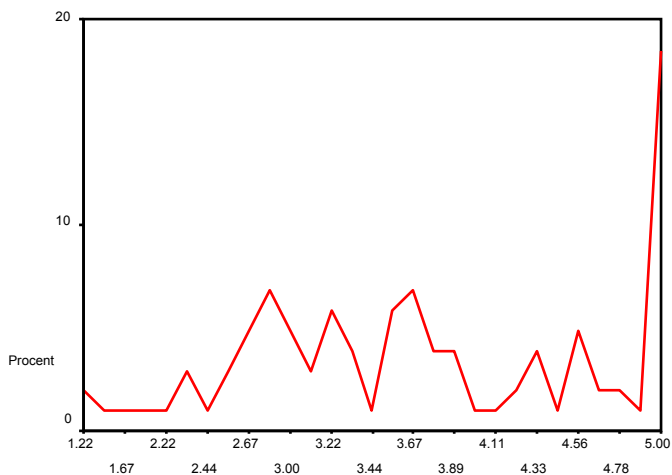
Dimensiunea *vecini*

Am considerat important să includem această atitudine deoarece vecinii (de bloc, de pe stradă) pot fi considerați ca și reprezentanți ai comunității imediate. Așa cum se observă în graficul de mai jos, cea mai mare frecvență o are media plasată în jurul valorii de 4 sau chiar 3. Putem considera că foștii deținuți consideră că vecinii nu pun în practică comportamentele considerate discriminatorii (vezi itemii 7, 9, 23, 29).

Dimensiunea *muncă*

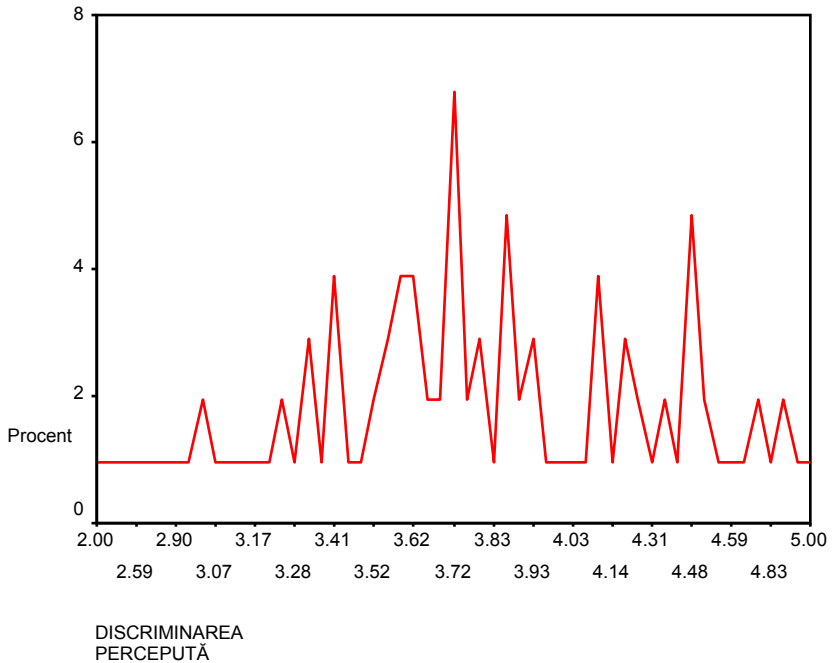
Dimensiunea loc de muncă este, poate, cea mai importantă pentru reintegrarea socială a celor eliberați din penitenciar. Graficul de mai jos evidențiază rezultate care conduc la concluzia că foștii deținuți nu sunt discriminați după liberare, atunci când sunt în căutarea unui loc de muncă. În cazul aceste, însă, se impun o serie de observații. Cel mai important aspect este acela că aproximativ 50% din subiecți au declarat că nu am muncit vreodată sau că sunt minori și nu au muncit legal. De aceea, considerăm că este relevant faptul că o frecvență ridicată au avut și mediile plasate în jurul valorii 2 sau 3 (*adesea* sau *uneori*), ceea ce pune în evidență o manifestare a unor comportamente discriminatorii față de foștii deținuți.

DISCRIMINAREA PERCEPUTĂ ÎN PROCESUL DE ANGAJARE ÎN MUNCĂ

Concluzii privind discriminarea percepută

Chestionarul, în ansamblul lui, evidențiază o atitudine eterogenă privind comportamentele discriminatorii manifestate față de foștii deținuți. Vârful frecvenței se plasează în preajma valorii 3, ceea ce înseamnă că, în percepția subiecților noștri, aceste comportamente sunt puse în practică *uneori*.

V2. Rezultatele obținute în urma întâlnirilor de tip focus-grup

a. CINE ÎI DISCRIMINEAZĂ PE FOȘTII DEȚINUȚI?

- Vecinii
- Angajatorii
- Rudele (altele decât părinții)
- Părinții altor minori / tineri (părinții fetelor, părinții altor tineri infractori ce au comis fapte penale ce subiecți din grupul investigat)
- Prietenii
- Școala
- Unele fete
- Poliția
- Instituțiile medicale
- Colegii de clasă

b. CUM SUNT DISCRIMINAȚI FOȘTII DEȚINUȚI?

- Acuzați de activități ilegale pe care nu le-au comis;
- Respiși (de către familii, prieteni, angajatori, vecini;
- Oamenilor le este frică de un fost deținut;
- Sunt refuzați sau tratați incorect (de către angajatori, de cele mai multe ori)
- Evitați (de către prieteni, alte persoane fără cazier)
- Excluși din diverse activități sociale (nu sunt primiți să joace fotbal cu ceilalți, de exemplu)

- Li se interzice copiilor să vorbească cu cei ce au fost în penitenciar.

c. CUM VĂ INFLUENȚEAZĂ VIAȚA ACESTE COMPORTAMENTE?

- Nu îmi pasă de felul în care se poartă cu mine;
- La început m-am simțit respins, dar apoi nu mi-a mai păsat;
- Atitudinea oamenilor m-a enervat și de-asta am început să fac ce aveam chef;
- Dacă mă respectă, îi respect și eu pe ei.

d. CUM CREZI CĂ AR TREBUI SĂ SE POARTE OAMENII CU CEI CARE AU FOST ÎN PENITENCIAR?

- Să ne respecte ca pe oricare altă persoană;
- Să ne dea sfaturi;
- Să ne dea un loc de muncă;
- Să nu ne mai considere pleava societății;
- Să ne ajute.

e. ALTE ASPECTE

- Foștii deținuți recunosc faptul că oamenii îi resping deoarece adesea ei le creează probleme.
- De cele mai multe ori, familia de origine îi sprijină.
- Unele fete (prietene sau concubine) le oferă suport moral.

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

II

**ASPECTE ALE DISCRIMINĂRII FOȘTILOR
INFRACTORI CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

3.

**ATITUDINEA AGENȚILOR ECONOMICI DIN SECTORUL
PRIVAT CU PRIVIRE LA ANGAJAREA FOȘTILOR
DEȚINUȚI**

**Lector dr. Ioan DURNESCU
Reforma Justiției Penale**

Abstract

Studiul a avut ca scop identificarea atitudinii angajatorilor din sectorul privat cu privire la angajarea foștilor deținuți. Lotul a cuprins 150 de reprezentanți ai acestui sector, din aproape toate domeniile de activitate.

Din studiu rezultă că, în condițiile în care marea majoritate a angajatorilor nu solicită copie de pe cazierul judiciar și nici nu întreabă candidații despre antecedentele penale, nu se poate vorbi despre discriminare directă pe piața forței de muncă pe temeiul antecedentelor penale.

Angajatorii care au avut sau au astfel de angajați sunt mai degrabă mulțumiți de prestația acestora. Angajatorii care au avut contact cu foștii deținuți prezintă următorul profil: reprezintă o firmă relativ mică (între 1-10 angajați), din sectoarele construcții, industrie sau tehnic. Angajatorul "ostil" își desfășoară activitatea în sectoare precum: comerț, publicitate, pază și protecție.

Pentru a crește în mod semnificativ șansele ocupării unui loc de muncă de către foștii deținuți, aceștia ar trebui supravegheați de către un serviciu specializat (ex. serviciul de probațiune). O altă măsură frecvent invocată ar fi preluarea de către stat a riscurilor asociate angajării unui astfel de candidat, prin asigurări sau despăgubiri.

I. INTRODUCERE

Legătura dintre ocuparea unui loc de muncă și infraționalitate a fost îndelung studiată în criminologie, adesea cu rezultate contradictorii. Spre exemplu, un studiu realizat în Marea Britanie asupra a 1000 de persoane condamnate, aflate sub supravegherea serviciilor de probațiune (Mair, May, 1997) a arătat că doar 21 % dintre aceștia aveau un loc de muncă la momentul comiterii faptei, comparativ cu 60% rata de ocupare în Marea Britanie la acel moment. Dimpotrivă, alte studii (Gottfredson și Hirschi, 1990; Orme, 1994 etc.) au demonstrat că nu există decât o legătură marginală între șomaj și comiterea de infracțiuni. Un punct de vedere oarecum mai ponderat este cel exprimat de Tarling (1982) care afirmă că șomajul este, fără îndoială, un factor causal al infraționalității, chiar dacă nu unul major. Acesta este privit de către Tarling ca fiind într-o interacțiune complexă cu alte aspecte ce țin de dezavantajare economică sau excluziune socială.

Dacă în privința corelației șomaj - infraționalitate concluziile studiilor sunt indecise, nu la fel se prezintă concluziile cercetărilor ce vizează relația dintre șomaj și recidivă. Sub acest aspect, se pare că există un consens general: absența unui loc de muncă este corelată statistic cu recidiva. Scanlon (2001) demonstrează în mod convingător că discriminarea pe piața forței de muncă pornind de la existența antecedentelor penale generează recidivă. May (1999) a arătat că persoanele condamnate, fără loc de muncă sunt mult mai vulnerabile la recidivă decât cele cu loc de muncă. Sampson și Laub (1993) au sugerat că ieșirea din cariera infrațională este asociată frecvent cu doi factori majori: un mariaj coeziv și atașamentul pentru un loc de muncă. Prin urmare, nu este

important ca fostul infractor să ocupe orice fel de loc de muncă, ci este necesar ca acesta să ofere satisfacție, "stabilitate, angajament și legături mutuale între angajat și angajator" (p. 146).

II. STUDIUL

Studiul empiric s-a bazat pe aplicarea unui chestionar de opinie amplasat pe serverul SurveyMonkey.com, compus din 27 de întrebări, dintre care 11 întrebări deschise, 13 întrebări închise și trei întrebări cu răspunsuri multiple. Întrebările cuprinse în chestionar pot fi clasificate în următoarele categorii: întrebări de identificare (domeniul de activitate, număr de angajați, anul înființării etc.), întrebări legate de experiența anterioară de lucru cu persoane ce au executat pedepse privative de libertate (ex. dacă au avut astfel de angajați; dacă mai au; dacă nu mai au, de ce; dacă au avut, au fost mulțumiți sau nu de prestația lor etc.), întrebări concentrate asupra atitudinii angajatorilor și a factorilor ce concurează la formarea acesteia (fapta comisă, trăsături personale ale candidaților etc.) și itemi ce verifică gradul de cunoaștere a legislației privind incluziunea socială de către agenții economici.

Angajatorii din sectorul privat au fost invitați să participe la acest studiu prin intermediul unui mesaj email ce a fost transmis unui număr de aprox. 15 000 de firme. Aceste firme au fost selectate aleatoriu din totalul de 45 387 firme private, cuprinse în Lista Firme 4.1.6 Gold a firmei Borg Design, ce aveau în pagina de descriere a firmei și adresa de email. Firmele cu adresă de email reprezintă 6 % din totalul de firme înregistrate la 1 ianuarie 2008 (716 640). Borg Design este o firmă privată care comercializează un

CD cu date despre toate firmele private din România înregistrate până la 1 ianuarie 2008.

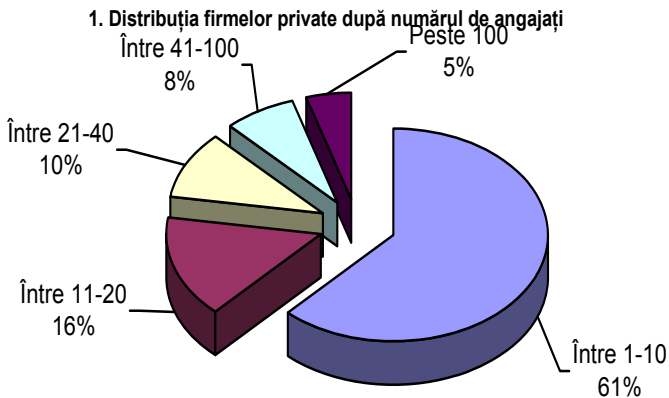
La scrisorile transmise prin poșta electronică au răspuns prin completarea chestionarului un număr de 150 de reprezentanți ai acestor societăți comerciale. Rata de răspuns de 1 % este una mică, dar specifică acestui tip de cercetare. Studii de acest tip, realizate în alte state, au evidențiat ratele mici de răspuns la chestionarele transmise prin poșta electronică. Chartered Institute of Personnel and Development din Marea Britanie a realizat un astfel de studiu în 2006 cu o rata de răspuns de 7%. Haslewood-Pocsik et al. (2008) au obținut o rată de răspuns de 8% la chestionare trimise prin poștă. Prin urmare, o rată mică de răspuns este obișnuită la o astfel de cercetare. Explicațiile acestui fenomen pot fi multiple și pot varia de la factori ce țin de persoana subiectului contactat (ex. disponibilitate, timp, interes, responsabilitate corporatistă etc.) dar și de tehnologia utilizată. Spre exemplu, în jur de 10 % dintre mesajele transmise prin poșta electronică au fost respinse de servere ca având adrese incorecte sau neactuale. O altă bună parte a acestor mesaje a fost blocată de politicile anti-spam practicate de multe servere de email. În concluzie, este imposibil de estimat câte dintre mesajele email transmise au ajuns, de fapt, la destinatari.

Chiar dacă lotul studiat nu reprezintă un eșantion reprezentativ la nivel național, acesta poate oferi o imagine destul de fidelă cu privire la atitudinea angajatorilor din sectorul privat în raport cu foștii deținuți. Spre exemplu, ponderea firmelor private cu obiectul de activitate "Construcții" reprezintă 8,4% din totalul societăților comerciale din România. În lotul studiat ponderea firmelor din construcții reprezintă 10,6% din total. O relativă apropiere între ponderea firmelor la nivel național și ponderea firmelor din lotul studiat se poate

observa și în ceea ce privește domeniul "Comerț" (37,7% la nivel național, 32% în lotul studiat).

Cele mai multe firme ai căror reprezentanți au completat chestionarul au fost înființate între anii 2001-2005 (41,3%), urmate de cele înființate între 1990-1995 (32,6%), 1996-2000 (15,3%) și 2006-2008 (10,9%).

În ceea ce privește numărul de angajați ai firmelor care au răspuns la chestionar, distribuția se prezintă după cum urmează: 1-10 angajați - 61,9%, 11-20 angajați - 15,6 %, 21-40 angajați - 10,2%, 41-100 angajați - 7,5% și peste 100 angajați - 4,8%.

Deși aceste procente nu corespund în mod fidel cu distribuția firmelor private la nivel național după criteriul număr de angajați, se respectă ierarhia acestora. Astfel, la nivel național pe primul loc ca pondere se află firmele cu un număr de angajați între 1-10, urmate de cele cu 11-20 de angajați și cele cu 21-40 de angajați. Ponderea cea mai mică a firmelor, atât în lotul studiat, cât și la nivel național, este atribuită societăților cu peste 100 de angajați.

Din totalul lotului investigat, 52,7% nu solicită copie de pe cazier la angajare și 25,7% declară că nu este cazul să solicite un astfel de document. Aproape 46% dintre subiecți au declarat că nici măcar nu întrebă candidatul despre antecedentele penale, iar 21,2% consideră că nu este cazul să adreseze o astfel de întrebare.

În condițiile în care peste 75% dintre angajatori nu solicită cazierul la angajare, iar peste 65% dintre ei nici măcar nu întrebă despre antecedentele penale, putem considera că nu putem vorbi despre discriminare pe piața forței de muncă pe considerente ce țin de experiența infracțională. Probabil că slaba reprezentare a foștilor deținuți pe piața forței de muncă se datorează cu prioritate altor factori, precum: slaba pregătire profesională, inabilitatea de a căuta un loc de muncă, absența abilităților de menținere a unui loc de muncă, lipsa încrederii în sine, absența inițiativei, auto-stigmatizarea practică de către foștii deținuți etc.

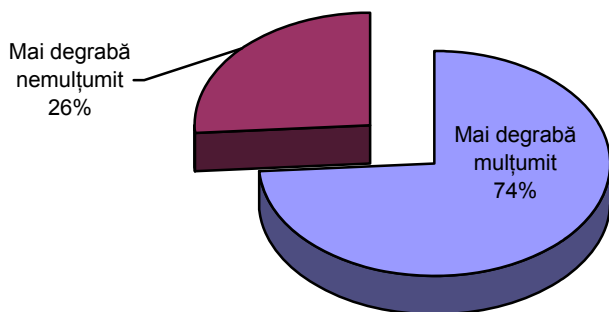
II. 1 Angajatori care au avut contact cu foști deținuți

În ceea ce privește experiența anterioară cu foști deținuți, 23 dintre subiecți (15,9%) au răspuns că au avut angajați care să fi executat o pedeapsă privativă de libertate. Profilul firmei care a angajat foști deținuți cuprinde următoarele elemente:

- este o firmă relativ nouă. Peste 60% dintre firmele care au angajat foști deținuți sunt înființate după anul 2000. Această observație trebuie luată, totuși, cu rezerve datorită unei supra-reprezentări a acestor firme în lotul studiat.
- activează în domeniile construcției, industrie (prelucrare a lemnului, construcții de mașini, instalații) sau tehnic (ex. producție publicitară, tipografie).
- este o firmă de talie relativ mică, cu un număr de angajați cuprins între 1-10.

Marea majoritate a subiecților care au angajat foști deținuți (17 subiecți - 73,9%) s-a declarat mai degrabă mulțumită de prestația acestor angajați.

2. Satisfacția angajatorului față de prestația fostului deținut

Această concluzie este una comună cu alte studii realizate, în special, în Marea Britanie și care au identificat o satisfacție ridicată a angajatorilor în raport cu această categorie de personal. În studiul realizat de Haslewood-Pocik și alții (2008) 57 % dintre angajatori au declarat că au avut o experiență pozitivă, 40% au avut o experiență mixtă și doar 3% dintre aceștia au declarat o experiență mai degrabă negativă. Prin urmare, angajatorii care au avut deja experiențe anterioare cu foști deținuți tind să fie mai degrabă mulțumiți de prestația acestora.

Concluzia este întărită și de răspunsurile la alte două întrebări importante:

- Dacă ați avea un post vacant în firmă, ați fi dispus să angajați un fost deținut?
- Dacă ar fi să alegeți între un fost deținut pregătit pentru post și un candidat fără antecedente și fără pregătire, pe cine ați alege?

La ambele întrebări marea majoritate a angajatorilor cu experiență anterioară de lucru cu foștii deținuți s-au arătat categoric sau mai degrabă în favoarea foștilor deținuți. La prima întrebare, spre exemplu, 7 dintre subiecți au

răspuns că ar angaja categoric un fost deținut și 9 au declarat că mai degrabă ar angaja un fost deținut (din totalul de 23 de subiecți). La a doua întrebare, având de ales între un fost deținut calificat și un non-infractor necalificat, aceștia au optat în număr mare (13 din 23 de subiecți) în favoarea fostului deținut calificat. Prin urmare, se poate concluziona că ceea ce cântărește mai mult în decizia de angajare a celor care au avut deja o experiență cu un fost deținut este calificarea, priceperea și nu antecedentele penale.

Principalele motive invocate de către angajatorii care nu ar angaja un fost deținut au fost legate de teama pentru integritatea fizică a celorlalți angajați și teama de contagiune morală a colegilor de serviciu ("influența negativă"). Numărul celor care nu ar mai angaja un fost deținut este totuși destul de mic - 7 din 23 de angajatori.

Dintre cele 23 de firme care au avut ca angajați foști deținuți doar 9 firme mai aveau încă pe statul de plată un astfel de personal. Majoritatea motivelor declarate de încheiere a raporturilor de muncă cu acești angajați au fost unele considerate firești pe piața forței de muncă: "a emigrat", "și-a găsit un loc de muncă mai bine plătit" etc. În doar 2 cazuri desfacerea contractului de muncă a avut la bază incidente negative: "consumul de alcool" și "un incident cu un coleg care l-a acuzat de furt".

Cei mai mulți dintre angajatorii care au avut contact cu foști deținuți nu solicită copie de pe cazierul judiciar. Doar patru dintre cele 23 de firme solicită copie de pe cazier. În cadrul interviului de angajare 12 dintre acești angajatori întreabă candidatul despre eventualele antecedente penale. Motivele ce stau la baza acestei întrebări pot fi structurate pe trei categorii: pentru o bună cunoaștere a candidatului și a experiențelor sale anterioare, pentru a stabili eligibilitatea pentru anumite locuri de muncă (ex. cei

care au comis fapte pe fondul consumului de alcool nu sunt considerați pentru postul de șofer) și pentru a adopta un comportament prevăzător față de aceștia (în doar două cazuri).

Având în vedere că antecedentele penale sunt puse în discuție cu potențialul candidat în cadrul interviului și nu este solicitată o copie de pe cazierul judiciar, se poate considera că ponderea acestui factor în decizia finală de angajare este una marginală și are mai degrabă o semnificație morală. Probabil că întrebările legate de antecedente penale au ca scop stabilirea raportului de încredere / neîncredere atât de important în contractul mutual dintre angajat și angajator. Este posibil ca angajatorii să fie dispuși să își asume anumite riscuri dacă ar fi convinși că potențialul angajat este onest cu privire la antecedentele sale penale.

Chiar dacă sunt mai dispuși să angajeze foști deținuți, 19 din cei 23 de angajatori au declarat că, în decizia de a angaja sau nu un astfel de candidat, ar ține seama de fapta pentru care a fost condamnat. În acest sens, cei mai mulți dintre ei s-au dovedit intoleranți și, implicit, nu ar angaja candidați care au suferit condamnări, în ordine, pentru incest, viol, omor și tâlhărie. După opinia subiecților, comiterea primelor două fapte denotă o anumită "înclinație maladivă" sau "probleme psihice", iar schimbarea comportamentală este imposibilă ("iremediabil pierdut", "nu se poate reabilita" etc.). Subiecții care au comis astfel de fapte par a fi bolnavi, după părerea angajatorilor. Faptele de omor și tâlhărie sunt percepute de către subiecți ca fiind de o violență prea mare pentru a fi tolerabile. Cei mai mulți angajatori ar evita să angajeze astfel de candidați pentru a-i proteja pe ceilalți angajați. Celelalte fapte prezentate ca opțiuni de răspuns (gestiune frauduloasă, loviri, înșelăciune, fals, dare/luare de mită etc.) au fost percepute de către angajatori ca fiind mai

puțin grave și ce pot fi comise accidental (ex. "cu toții putem greși uneori"). Comiterea acestor fapte nu semnifică o anumită trăsătură de caracter sau o propensiune infracțională a candidaților. În opinia angajatorilor, această categorie de infractori poate fi recuperată.

O disponibilitate mai mare a angajatorului în a angaja un fost deținut se poate observa în cazul în care fostul deținut s-ar afla sub supravegherea unui serviciu de probațiune. Dacă la întrebarea anterioară legată de disponibilitatea de a angaja un fost deținut 16 subiecți au răspuns "Categoric da" sau "Mai degrabă da", în situația în care aceștia ar fi sub supravegherea unui serviciu de probațiune, numărul acestora a crescut la 18 (din 23 de subiecți).

În ceea ce privește cunoașterea de către agenții economici a legislației ce încurajează angajarea foștilor deținuți, dintre cei 22 de subiecți care au răspuns în mod valid la această întrebare doar un subiect a declarat că știe despre aceste măsuri. Ceilalți 21 de subiecți au declarat că nu cunosc nicio lege sau măsură prin care statul stimulează angajarea foștilor deținuți. Chiar și subiectul care a răspuns că are cunoștință despre o astfel de măsură s-a arătat sceptic cu privire la impactul acesteia asupra deciziei de angajare: "*diverse subvenții (chestii care oricum față de riscul asumat de angajator sunt infime în cazul unei pagube de pe urma unui fost deținut)*".

Deși nu cunosc măsurile existente, angajatorii au sugerat, ca modalitate de stimulare a angajării, implicarea statului prin măsuri afirmative. La întrebarea: "ce v-ar putea stimula să angajați un fost deținut", răspunsurile s-au împărțit aproape egal între implicarea statului pentru garantarea eventualelor pagube și oferirea de facilități fiscale, pe de o parte, și calitățile personale ale candidatului (moralitate,

motivație pentru schimbare, competență etc.), pe de altă parte.

Tot pe calitățile personale au mizat subiecții atunci când li s-a cerut să întocmească un portret al fostului deținut ce candidează pentru un post. Cei mai mulți subiecți au arătat că, pentru a angaja un astfel de candidat, acesta trebuie să fie cinstit, integru, să-și dorească să se reintegreze, să recunoască că a greșit, să fie competent și să aibă o "viață normală" (să fie căsătorit, să aibă copii, să aibă un domiciliu etc.). Doi subiecți din 22 au declarat că nu ar angaja un recidivist sau un fost deținut condamnat pentru o infracțiune cu violență, ceea ce confirmă reținerea angajatorilor în raport cu această categorie de condamnați.

II.2 Angajatorii care nu au avut contact cu foștii deținuți

Motivele pentru care unii agenți economici nu au avut sau nu au angajați din categoria foștilor deținuți sunt diverse și pot varia de la simpla neîntâlnire a acestora cu astfel de candidați, până la asumarea unor atitudini puternice de respingere a foștilor deținuți de pe piața forței de muncă. Dată fiind această varietate de situații în care se pot afla angajatorii din această clasă, nu se poate realiza o descriere a profilului urmărind aceeași logică cu cea a angajatorului cu contacte anterioare cu foștii deținuți. Spre exemplu, este posibil ca un angajator să-și fi dorit să angajeze inclus foști deținuți, însă aceștia să nu fi solicitat un loc de muncă. Acest angajator nu poate fi analizat statistic în aceeași categorie cu un angajator care în mod direct și activ a respins un fost deținut de la angajare. Prin urmare, mai jos va fi descris profilul angajatorului din sectorul privat care nu a angajat și nici nu ar angaja un fost deținut, în cazul în care ar avea un post vacant. Pentru a simplifica exprimarea, vom denumi acest angajator ca fiind angajatorul "ostil".

Sectoarele de activitate din care provin angajatorii "ostili" sunt în special consultanță, IT, transport, precum și comerț, curățenie și pază.

Dintre aceștia, doar 29,4% solicită copie de pe cazier, de vreme ce 36,8% nu solicită acest document sau 33,8% declară că nu este cazul. Ponderea angajatorilor care întreabă candidații despre cazier este aceeași cu cea a celor care nici măcar nu întreabă candidații despre experiența infracțională (36,2%). Prin urmare, chiar și în cazul angajatorilor "ostili", cazierul nu pare să aibă un impact semnificativ asupra deciziei de angajare. De cele

mai multe ori, informațiile despre antecedentele penale sunt solicitate pentru angajarea pe anumite posturi care presupun un risc ridicat pentru firma angajatoare (ex. pază, comerț, curățenie la domiciliul clientului etc.). Nu este, deci, surprinzător că cel mai des invocat motiv de neangajare este "fostul deținut nu prezintă încredere".

Totuși, în cazul în care ar fi supravegheați de către un serviciu de probațiune, 36,4% dintre subiecți au declarat că ar fi dispuși să angajeze un fost deținut.

Un alt stimulent important pentru angajarea unui fost deținut ar fi, în opinia unor subiecți, oferirea de către stat a unei garanții sau despăgubiri în cazul daunelor produse de către foștii deținuți. Pe lângă aceste despăgubiri, statul ar putea să ofere și anumite facilități fiscale ce ar reduce cheltuielile cu personalul. O proporție importantă (aprox. 40%) dintre angajatorii "ostili" au declarat că statul nu poate face nimic pentru a stimula angajarea foștilor deținuți. Un fost deținut ar putea fi, totuși, angajat dacă ar face dovada că "s-a îndreptat", "s-a reabilitat", "a înțeles lecția de viață" etc.

Bibliografie

- Chartered Institute of Personnel and Development (2004) Employers and offenders: reducing crime through work and rehabilitation. The change agenda.
- Gottfredson, M. și Hirschi, T. (1990) A general theory of crime. Stanford: Stanford University Press.
- Haslewood-Pocsik, I.; Brown, S. și Spencer, J. (2008) A Not so Well-Lit Path : Employers' Perspectives on Employing Ex-Offenders în The Howard Journal of Criminal Justice, vol. 47, no. 1, pp 18-30
- Mair, G. și May, C. (1997) Offenders on probation. Home Office Research Study nr. 167. London: Home Office.
- May, C. (1999) Explaining reconviction after a community sentence: the role of social factors. Home Office Research Study nr. 192, London: Home Office.
- Sampson, R.J. și Laub, J. (1993) Crime în the making: pathways and turning points through life. Cambridge: Harvard University Press.
- Scanlon, W. (2001) Ex-convicts: a workplace diversity issue în Employee Assistance Quarterly, 16 (4), pp 35-51.
- Tarling, R. (1982) Unemployment and crime. Home Office Research Bulletin, nr. 14. London: Home Office.

PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE

III

POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIUL REINTEGRĂRII
SOCIALE

A GRUPURILOR VULNERABILE

1.

POLITICI PUBLICE DE REINTEGRARE SOCIALĂ
A FOȘTILOR INFRACTORI

Asociația Roma Access
Reforma Justiției Penale

EVALUAREA POLITICILOR PUBLICE DE REINTEGRARE SOCIALĂ A FOȘTILOR DEȚINUȚI

Asociația Roma Access

INTRODUCERE

Acest raport de analiză are la bază munca de cercetare desfășurată de Asociația Roma ACCESS.

Cercetarea reprezintă o inventariere a legislației, instituțiilor și politicilor publice relevante în îmbunătățirea vieții exdeținuților.

De asemenea s-a avut în vedere și percepția grupului țintă vis-a-vis de eficacitatea acestor pârghii existente.

Lucrarea de față nu se vrea a fi una academică ci, mai degrabă, una practică urmărind să sprijine prin informațiile oferite elaborarea unor planuri de acțiune.

I. STUDII DE CAZ

1. Locul de muncă

V.M. are vârsta de 26 de ani și în urmă cu doi ani a fost eliberat condiționat după ce a ispășit doi din cei patru ani de închisoare la care a fost condamnat.

Acte de identitate

După a fost eliberat, la scurt timp buletinul de identitate i-a expirat.

Locuință

În timp ce V.M. afla în penitenciar familia acestuia a fost evacuată din imobilul în care locuiau, întrucât acesta fusese revendicat. În momentul eliberării, familia tânărului alcătuită din patru persoane, locuia într-o cameră oferită de o rudă, care însă nu este dispusă să îl accepte și pe V.M. în spațiu datorită faptului că este “pușcăriaș”. În cele din urmă, un unchi din partea tatălui a fost dispus să-l găzduiască timp de o lună cu condiția să își caute de muncă și să se mute cu chirie.

Suport social

Tânărul a căutat ajutor la o fundație despre care știa că se ocupă de problemele foștilor deținuți, care l-au sprijinit în obținerea unei foi temporare de identitate și de asemenea cu un loc de muncă - muncitor necalificat pe un șantier.

Loc de muncă

Deși tânărul este calificat în meseria de zidar acesta este încadrat muncitor necalificat și deci plătit la un nivel mult mai slab decât munca pe care prestează. A lucrat pe acest șantier timp de câteva luni, însă datorită sosirii iernii,

firma a făcut disponibilizări. A încercat să se angajeze la mai multe firme însă foarte multe îl respingeau când aflau că a fost la închisoare. Pentru a putea supraviețui tânărul a acceptat să lucreze cu ziua, prestând munci diverse, așteptând sosirea anotimpului cald când nevoia de forță de muncă creștea. Atunci putea găsi și el un loc de muncă.

Perspective

În prezent tânărul își dorește să plece Spania sau Italia însă lipsa Cărtii de Identitate îl împiedică să obțină pașaport. El speră ca cineva să fie destul de înțelegător și să îl accepte în spațiu (fictiv) pentru a putea obține o carte de identitate ce i-ar permite obținerea unui Pașaport.

2. Suportul social

S.P. are vârsta de 42 de ani, este recidivist, având în total 14 ani petrecuți în închisoare pentru diverse infracțiuni.

Suport social

Recent a fost eliberat, însă acesta nu are familie, locuință și nici o altă persoană care să îl ajute. De fiecare dată când a fost eliberat, acesta a încercat să obțină o slujbă, să își întemeieze o familie însă statutul sau de ex-detinut este o piedică în îndeplinirea acestor visuri. La fel s-a întâmplat și după ultima eliberare însă de două luni de când a fost eliberat viața i se pare din ce în ce mai complicată.

Loc de muncă

Nu poate ocupa un loc de muncă în primul rând datorită vârstei, fiind bineștiut faptul că angajatorii preferă

persoane până în 35 ani. A încercat să obțină ajutor de la mai multe instituții însă nimic concret nu s-a întâmplat.

Perspective

S.P. declară că intenționează să comită o infracțiune cât de curând pentru a putea fi arestat și să se întoarcă în penitenciar, acolo unde viața i se pare mult mai simplă.

3. Educația

M.I.V. are 21 de ani și în urmă cu 6 luni a fost eliberat din închisoare.

Educație

Imediat după eliberare, a căutat să își termine studiile pe care le ignorase până să fie condamnat. În închisoare și-a dat seama că libertatea este un lucru de preț și că educația are un rol important în reintegrarea sa socială. Acum M.I.V. s-a înscris la clasele de recuperare școlară.

Perspective

Speră că după ce va absolvi clasa a VIII-a să se înscrie la școala de șoferi pentru a putea obține permisul de conducere. Visul său este să devină șofer profesionist, să aibă un loc stabil de muncă și să își întemeieze o familie.

II. MECANISMELE INSTITUȚIONALE LA NIVEL DE COMUNITĂȚI LOCALE

1. Serviciul de probațiune - reprezintă principala instituție care se ocupa de problemele foștilor deținuți. În cadrul acestui serviciu, foștii deținuți puteau fi îndrumați în reintegrarea socială, prin facilitarea ocupării unui loc de muncă, terminarea/continuarea studiilor pentru cei care doresc acest lucru, consiliere psihologică pentru cei care se confruntă cu probleme de adaptare etc. În urma discuțiilor cu reprezentanții instituției, aceștia au declarat că resursele umane și financiare sunt totuși limitate în comparație cu nevoile existente în momentul de față. Aceștia au mai afirmat că rolul instituției este limitat, pârgghiile de intervenție fiind foarte exacte. Prejudecățile sociale, fac ca acest grup dezavantajat să nu se regăsească specific în planurile de acțiune al instituțiilor care răspund de asigurarea echității între toți cetățenii țării.

2. Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă - Conform reprezentanților instituției, AJOFM derulează programe pentru integrarea pe piața muncii a grupurilor dezavantajate însă, foștii deținuți nu se regăsesc ca și grup distinct. În anul 2006 AJOFM Constanța a organizat următoarele burse a locurilor de muncă:

- Bursa locurilor de muncă pentru femei
- Bursa generală a locurilor de muncă;
- Bursa locurilor de muncă pentru persoanele de etnie romă;

- Bursa locurilor de muncă pentru persoanele cu handicap ;
- Bursa locurilor de muncă pentru absolvenți

În general, persoanele cu cazier au șanse mai mari să fie angajate pentru munci necalificate, chiar dacă aceștia au prestat munci calificate înaintea condamnării penale, declară oficialii instituției. De asemenea, instituția organizează periodic cursuri de calificare și recalificare de care pot beneficia și ex-deținuții, însă până în prezent nu au existat asemenea programe dedicate acestui grup social.

3. Serviciul de Asistență Socială - Principala direcție din cadrul Primăriei care se ocupă de asigurarea serviciilor sociale. În atribuțiile acestora intră:

- realizarea anchetelor sociale privind acordarea ajutorului social,
- efectuarea plății ajutorului social,
- repartizarea persoanelor în vederea efectuării muncii în folosul comunității precum
- asigurarea respectării celorlalte prevederi din legea 416/2001.

În urma interviurilor realizate cu reprezentanții instituției, legea 416 este singura modalitate prin care ex-deținuții pot fi ajutați. Mai sunt și cazurile speciale, cum ar fi bolnavii cronici, care pot beneficia și de alte măsuri însă nu se poate încadra ca măsură generală.

4. Inspectoratul Școlar Județean - Pentru persoanele care doresc să finalizeze sau să continue studiile, ISJ

organizează cursuri de recuperare școlar , tip “A doua șansă”.

Începând cu anul 2007 județul Constanța a fost inclus în programul Phare 2005 privind îmbunătățirea accesului la educație a grupurilor dezavantajate. Deși foștii deținuți nu sunt menționați ca și grup dezavantajat ei pot beneficia de acest program. În cadrul programelor de recuperare școlar există și persoane care au suferit condamnări referitoare la acest aspect.

5. Centrului de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog - ca parte a Agenției Naționale Antidrog, implementează la nivel local Strategia națională antidrog. Activitățile Centrului nu răspund decât la nevoile unei anumite părți a grupului țintă, având în vedere că cea mai mare parte a infracțiunilor săvârșite de foștii deținuți sunt privitoare la patrimoniu.

6. Direcția de Evidență a Persoanelor din cadrul Consiliului Județean - Această instituție reprezintă una din primele instituții cu care proaspătul liberat din penitenciar ia contact, având în vedere faptul că în urma executării pedepsei, actele de identitate pot expira. De foarte multe ori, excondamnații nu pot prezenta toată documentația necesară obținerii actelor de identitate și deci, nu se pot elibera documente de identitate. Lipsa actelor de identitate, influențează accesul la multe alte drepturi economice și sociale. Deși instituția nu a participat până în prezent la nici un program pentru reinserția exdeținuților, totuși conducerea acesteia s-a arătat disponibilă pentru a participa în astfel de programe.

7. Organizațiile de cult - Deseori aceste organizații oferă ajutoarea materiale atât în cadrul penitenciarelor cât și după liberare. Aceste organizații oferă și asistență religioasă, sprijin în obținerea unui loc de muncă, a unui adăpost etc. Prin intervenția directă, ne-birocratizată, aceste organizații sunt eficiente însă ele nu urmăresc o strategie generală și nici nu influențează generarea de politici publice, fapt ce determină ca intervenția acestora să fie limitată.

8. Organizațiile non-guvernamentale - Prin intervenția socială se aseamănă cu organizațiile de cult, în schimb ONG-urile urmăresc o strategie generală precum și influențarea politicilor publice privind reintegrarea socială a foștilor deținuți. În funcție de tipul de ONG strategia și structura politicilor publice poate să difere, însă prin coalizare se pot identifica nevoile majore precum și abordarea cea mai eficientă.

II. CADRUL LEGISLATIV CU PRIVIRE LA REINTEGRAREA FOȘTILOR DEȚINUȚI

Legea privind sistemul național de probațiune - reprezintă actul normativ care reglementează organizarea și funcționarea sistemului național de probațiune. Prin această lege se pun bazele Administrației Naționale de Probațiune care se constituie prin reorganizarea Direcției de Protecție a Victimelor și Reintegrare Socială a Infracționarilor. La nivelul fiecărui județ s-a format pe lângă Tribunal serviciul de probațiune.

Dintre atribuțiile Serviciului de Probațiune amintim:

- consiliere psihologică pentru victimelor infracțiunilor
- protecția judiciară a minorilor
- întocmirea de referate de evaluare cu privire la învinuit și inculpați, la solicitare organelor de urmărire penală
- întocmirea de rapoarte de supraveghere privind inculpații și, după caz, persoanele condamnate, pe care le prezintă judecătorului delegat pentru executarea pedepselor
- sprijinirea instanțelor de judecată la individualizarea pedepselor pentru persoane fizice, prin oferirea de informații obiective și relevante cu privire la persoana făptuitorului și perspectivele de reintegrare socială ale acestuia;
- participarea la judecarea cauzelor cu minori, având dreptul și îndatorirea să dea lămuriri, să formuleze cereri și să prezinte propuneri în privința măsurilor ce ar urma să fie luate de către instanța de judecată;

- întocmirea, împreună cu judecătorul delegat pentru executarea pedepselor, a unui raport comun privind respectarea de către inculpat a măsurilor de supraveghere și a obligațiilor dispuse în cazul amânării aplicării pedepsei, pe care îl prezintă la data fixată de instanță;
- desfășurarea, în baza hotărârii judecătorești sau la cererea inculpaților ori, după caz, a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate, de activități de consiliere individuală în ceea ce privește comportamentul social, de grup și individual;
- derularea de programe specializate de reintegrare socială pentru inculpați și persoane condamnate;
- asigurarea supravegherii și controlului executării muncii în folosul comunității de către persoanele condamnate, în baza hotărârii judecătorești sau din dispoziția judecătorului delegat pentru executarea pedepselor;
- sesizarea judecătorului delegat pentru executarea pedepselor în cazul în care persoana condamnată la pedeapsa muncii neremunerate în folosul comunității nu execută această pedeapsă sau, în timpul executării, are o conduită necorespunzătoare prin neîndeplinirea obligațiilor care îi revin sau prin îndeplinirea lor defectuoasă;
- asigurarea supravegherii minorului față de care s-a dispus măsura educativă a libertății sub supraveghere severă, constând în includerea minorului în programe de reintegrare socială, precum și în acordarea de asistență și consiliere și sesizează instanța în caz de nerespectarea a măsurii;
- asigurarea supravegherii și controlului modului de

executare a măsurilor de supraveghere și a obligațiilor prevăzute în Codul penal, dispuse în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, al suspendării executării pedepsei sub supraveghere cu obligația condamnatului de a efectua o muncă neremunerată în folosul comunității, al amânării aplicării pedepsei și al liberării condiționate, și, în cazul minorilor, al suspendării condiționate a executării pedepsei, al suspendării executării pedepsei sub supraveghere, al măsurii educative a libertății supravegheate, al măsurii educative a libertății sub supraveghere severă și al amânării aplicării pedepsei, în strânsă colaborare cu judecătorul delegat pentru executarea pedepselor;

- acordarea de asistență și consiliere, la solicitarea persoanei condamnate sau, după caz, a inculpatului, pe durata suspendării executării pedepsei sub supraveghere, a suspendării executării pedepsei sub supraveghere cu obligația condamnatului de a efectua o muncă neremunerată în folosul comunității, a amânării aplicării pedepsei și al liberării condiționate și, în cazul minorilor, a suspendării condiționate a executării pedepsei, a suspendării executării pedepsei sub supraveghere, a măsurii educative a libertății supravegheate, a măsurii educative sub supraveghere severă și al amânării aplicării pedepsei;
- sesizarea judecătorului delegat pentru executarea pedepselor în cazul nerespectării măsurilor de supraveghere sau a obligațiilor prevăzute în Codul penal, dispuse în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, al suspendării executării pedepsei sub supraveghere cu obligația condamnatului de a efectua o muncă neremunerată

în folosul comunității și, în cazul minorilor, al suspendării condiționate a executării pedepsei, al suspendării executării pedepsei sub supraveghere, al măsurii educative a libertății supravegheate, al măsurii educative sub supraveghere severă și al amânării aplicării pedepsei;

- participarea, în calitate de membru, la comisia pentru personalizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, constituită în fiecare penitenciar;
- colaborarea cu personalul din compartimentele socio-educative ale penitenciarelor în derularea unor programe de resocializare a persoanelor condamnate, în timpul executării pedepsei închisorii sau al internării minorilor în centre de reeducare;
- colaborarea cu instituțiile publice și private, precum și cu persoanele fizice și juridice din raza lor de competență, în vederea identificării, după caz, a locurilor de muncă disponibile, a cursurilor școlare, precum și a celor de calificare sau recalificare profesională.

Legea 416 /2001 cu modificările ulterioare - Privind venitul minim garantat

Legea reglementează dreptul cetățenilor români la un venit minim garantat ca formă de asistență socială.

Actul normativ stabilește următoarele aspecte:

- Nivelul venitului minim garantat - acesta diferă în funcție de numărul de membri de familie. Suma este indexată anual de Guvern în funcție de evoluția prețurilor de consum.
- Cuantumul ajutorului social - Cuantumul se stabilește ca diferența dintre nivelul venitului minim garantat și venitul net lunar al familiei sau persoanei singure.
- Modalitatea de obținere și plata ajutorului social - Sunt specificați pașii ce trebuie făcuți și documentele necesare pentru obținerea ajutorului social. De asemenea sunt stabilite modalitățile de plată.

Legea nr. 47 din 08.03.2006 - privind sistemul național de asistență socială

Actul normativ reglementează organizarea, funcționarea și finanțarea sistemului național de asistență socială. Conform textului actului normativ, sistemul de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții și măsuri prin care statul, colectivitatea locală și societatea civilă intervin pentru prevenirea excluziunii sociale a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.

Dintre principiile legii amintim:

- a) **universalitatea**, potrivit căruia fiecare persoană are dreptul la asistență socială în condițiile prevăzute de lege;
- b) **respectarea demnității umane**, potrivit căruia fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă și deplină a personalității;
- c) **solidaritatea socială**, potrivit căruia comunitatea participă la sprijinirea persoanelor care nu își pot asigura nevoile sociale, pentru menținerea și întărirea coeziunii sociale;
- d) **parteneriatul**, potrivit căruia autoritățile administrației publice centrale și locale, instituțiile de drept public și privat, structurile asociative, precum și instituțiile de cult recunoscute de lege cooperează în vederea acordării serviciilor sociale;
- e) **subsidiaritatea**, potrivit căruia, în situația în care persoana sau familia nu își poate asigura integral nevoile sociale, intervin colectivitatea locală și structurile ei asociative și, complementar, statul;

f) **participarea beneficiarilor**, potrivit căruia beneficiarii măsurilor și acțiunilor de asistență socială contribuie activ la procesul de decizie și de acordare a acestora;

g) **transparența**, potrivit căruia se asigură creșterea gradului de responsabilitate a administrației publice centrale și locale față de cetățean, precum și stimularea participării active a beneficiarilor la procesul de luare a deciziilor;

h) **nediscriminarea**, potrivit căruia accesul la drepturile de asistență socială se realizează fără restricție sau preferință față de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, opinie, sex ori orientare sexuală, vârstă, apartenență politică, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop ori ca efect restrângerea folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Legea 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - reglementează măsurile pentru realizarea strategiilor și politicilor elaborate în vederea protecției persoanelor pentru riscul de șomaj, asigurării unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii.

Măsurile prevăzute în lege au drept scop realizarea următoarelor obiective pe piața muncii:

- a) prevenirea șomajului și combaterea efectelor sociale ale acestuia;
- b) încadrarea sau reîncadrarea în muncă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă;

- c) sprijinirea ocupării persoanelor aparținând unor categorii defavorizate ale populației;
- d) asigurarea egalității șanselor pe piața muncii;
- e) stimularea șomerilor în vederea ocupării unui loc de muncă;
- f) stimularea angajatorilor pentru încadrarea persoanelor în căutarea unui loc de muncă;
- g) îmbunătățirea structurii ocupării pe ramuri economice și zone geografice;
- h) creșterea mobilității forței de muncă în condițiile schimbărilor structurale care se produc în economia națională;
- i) protecția persoanelor în cadrul sistemului asigurărilor pentru șomaj

IV. PERCEPȚIA FOȘTILOR DEȚINUȚI ÎN LEGĂTURĂ CU POLITICILE PUBLICE EXISTENTE

În cadrul proiectului s-a organizat și un focus grup care a avut ca obiectiv înțelegerea percepției grupului țintă în legătură cu mecanismele instituționale existente. În cadrul discuțiilor, s-au evidențiat următoarele percepții care au fost comune celor mai mulți participanți:

- Majoritatea participanților și-au exprimat neîncrederea în eficiența sistemului public de reintegrare a foștilor deținuți. Aceștia nu simt că instituțiile respective au soluții specifice pentru problemele lor.
- Cei mai mulți participanți au declarat că au fost ajutați de organizațiile de cult și cele neguvernamentale, și au declarat că au cea mai mare încredere în aceste instituții
- În ceea ce privește accesul la piața muncii aceștia și-au manifesta dorința de a beneficia de măsuri concrete adresate specificului problemelor exdetinutilor
- Stigmatizarea socială se face resimțită în foarte multe domenii ale vieții
- Deși resimt efectele discriminării aceștia nu știu unde se pot adresa atunci când sunt discriminați

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Ca și concluzii putem spune că deși există legislație care poate contribui la reintegrarea socială a ex-detinutilor totuși politicile publice de la nivelul insitutiilor nu sunt direcționate către soluționarea problemelor specifice cu care se confruntă aceștia.

De asemenea s-a remarcat o foarte slabă cunoaștere de către conducerea instituțiilor a problemelor cu care se confruntă ex-detinutii, sesizându-se și o oarecare lipsă de interes față de acest grup social.

Abordarea instituțiilor în cadrul unei campanii publice va trebui să aibă în vedere sensibilizarea reprezentanților insituțiilor cu privire la problemele cu care se confruntă ex-detinutii.

Influențarea instituțiilor în elaborarea unor planuri de măsuri specifice grupului țintă ar fi un prim pas foarte important în crearea cadrului instituțional propice reintegrării sociale a foștilor deținuți.

NOTĂ

Reforma Justiției Penale

Considerăm că strategia guvernului României de îmbunătățire a situației romilor poate constitui un model util pentru elaborarea la nivel național a unei strategii referitoare la reintegrarea socială a foștilor infractori.

Această strategie asigură o abordare non-discriminatorie punând accentul pe problemele sociale și economice și nu pe diferențele legate de cultură sau stil de viață.

Pentru aceasta prezentăm în continuare domeniile și direcțiile de acțiune prevăzute de respectiva strategie.

STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE ÎMBUNĂȚIRE A SITUAȚIEI ROMILOR

Guvernul României

Hotărâre 522 din 19 aprilie 2006

DOMENII SECTORIALE

- A. Administrație publică și dezvoltare comunitară, comunicare și participare civică
- B. Locuințe
- C. Sănătate
- D. Justiție și ordine publică
- E. Economie, securitate socială
- F. Protecția copilului, educație, cultură și culte

DIRECȚII DE ACȚIUNE

A. Administrație publică și dezvoltare comunitară, comunicare și participare civică

1. Creșterea capacității instituționale a structurilor de implementare a Strategiei Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor
2. Crearea de rețele și consolidarea de parteneriate durabile în scopul elaborării de măsuri/proiecte/programe pe domeniile sectoriale de îmbunătățire a situației romilor.

B. Locuințe

1. Îmbunătățirea accesului romilor la o locuință decentă și la servicii publice de tip apă, electricitate, canalizare și sisteme de încălzire
2. Alocarea resurselor financiare locale destinate construcțiilor de locuințe pentru grupurile dezavantajate, inclusiv pentru persoanele aparținând minorității romilor
3. Elaborarea unei baze de date și a unei strategii privind reabilitarea locuințelor deteriorate în urma calamităților naturale
4. Implementarea strategiei de construcție/reabilitare a locuințelor.

C. Sănătate

1. Creșterea resurselor umane necesare îmbunătățirii accesului romilor la serviciile de sănătate publică
2. Creșterea capacității și eficientizarea serviciilor publice de sănătate, astfel încât să fie capabile să furnizeze servicii și tratament egal persoanelor aparținând minorității romilor.
3. Asigurarea accesului universal la pachetul minim de servicii medicale prevăzut de lege, inclusiv pentru populația de etnie roma.

D. Justiție și ordine publică

1. Respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, în special minorității romilor
2. Introducerea măsurilor afirmative privind minoritatea roma în procesul de recrutare a personalului din structurile Ministerului Administrației și Internelor și ale Ministerului Apărării Naționale.

E. Economie, securitate socială

1. Creșterea eficienței măsurilor active destinate includerii romilor pe piața forței de muncă
2. Reglementarea și promovarea unor măsuri active pentru beneficiarii de venit minim garantat, prin facilitarea accesului la cursuri de reconversie profesională.

F. Protecția copilului, educație, cultură și culte

1. Includerea resurselor umane rome, absolvenți ai învățământului de specialitate, inclusiv a femeilor, în instituțiile de protecție, ocrotire și educare a copilului
2. Creșterea accesului la un învățământ de calitate, preșcolar și școlar
3. Continuarea oportunităților de acces în învățământul preuniversitar și universitar pentru tinerii aparținând minorității rome
4. Revizuirea curriculei școlare în vedere a promovării în mediul școlar a unui climat favorabil incluziunii sociale a categoriilor defavorizate, inclusiv a romilor.

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

III

**POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIUL REINTEGRĂRII
SOCIALE**

A GRUPURILOR VULNERABILE

2.

**PREVENIREA ȘI REDUCEREA CONSUMULUI DE
DROGURI ÎN RÂNDUL TINERILOR CONDAMNAȚI
PENAL**

STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTIDROG

Asociația Roma Access

Prin faptul că oferă un model de abordate integratoare, care ia în considerare crearea unui continuum de servicii care să asigure o intervenție ce include prevenirea și combaterea consumului și traficului de droguri, precum și tratamentul medical și psihologic al persoanelor dependente și reintegrarea socială post-cură, Strategia Națională Antidrog poate fi o sursă de inspirație pentru eventualele strategii de îmbunătățire a situației persoanelor condamnate penal care aparțin unor grupuri vulnerabile.

HOTĂRÂRE nr. 73 din 27 ianuarie 2005 privind aprobarea strategiei naționale antidrog în perioada 2005-2012

În contextul general al concentrării comunității internaționale asupra criminalității organizate în legătură cu drogurile, Guvernul României și-a asumat lupta împotriva traficului și consumului ilicit de droguri ca o prioritate, adoptând o abordare coordonată și multisectorială a acesteia, concretizată în Strategia Națională Antidrog pentru perioada 2003-2004. Materializarea concepției Guvernului României în acest domeniu, în perioada 2003-2004, este elocvent exprimată, printre altele, prin înființarea Agenției Naționale Antidrog, organ de specialitate cu rolul de a stabili o concepție unitară privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.

Amploarea acestui fenomen, pe fondul dezvoltării rețelelor de criminalitate organizată transnațională, impune o nouă strategie, integrată în plan intern și internațional, ca reacție în fața acestei amenințări.

Continuarea firească a unui proces în desfășurare, Strategia Națională Antidrog 2005-2012 este elaborată în concordanță cu prevederile noii Strategii Europene în domeniu și stabilește obiectivele generale și specifice pentru reducerea cererii și ofertei de droguri, pentru întărirea cooperării internaționale și dezvoltarea unui sistem global integrat de informare, evaluare și coordonare privind fenomenul drogurilor.

Experiența implementării Strategiei 2003-2004, dificultățile întâmpinate și disfuncționalitățile puse în evidență prin Rapoartele de evaluare elaborate de Agenția Națională Antidrog impun o abordare mai realistă a combaterii fenomenului drogurilor și stabilirea unor responsabilități clare pentru toate instituțiile implicate.

Principii

Activitatea de reducere a cererii și ofertei de droguri este guvernată de următoarele principii:

- Principiul **priorității**. Problematika prevenirii și combaterii traficului și consumului ilicit de droguri este asumată ca o prioritate de Guvernul României.
- Principiul **continuității**. Activitățile desfășurate pentru reducerea cererii și ofertei de droguri au caracter permanent și se bazează pe experiența anterioară.
- Principiul **abordării globale, unitare, multidisciplinare și echilibrate**. Măsurile de reducere a cererii și ofertei de droguri trebuie să se încadreze în concepția internațională de combatere a fenomenului.
- Principiul **coordonării**. Pentru asigurarea unei abordări unitare cu privire la fenomenul drogurilor, activitățile de reducere a cererii și ofertei de droguri trebuie coordonate și integrate în programe și instrumente practice, cu respectarea autonomiei funcționale.
- Principiul **cooperării**. Lupta împotriva traficului și consumului ilicit de droguri are la bază cooperarea inter-instituțională, atât la nivel național cât și internațional.
- Principiul **legalității**. Întreaga activitate de reducere a cererii și ofertei de droguri se desfășoară cu respectarea prevederilor Constituției și ale legislației naționale în materie, precum și a prevederilor specifice din tratatele internaționale la

care România este parte.

- Principiul **confidențialității**. Datele personale privind consumatorii de droguri sunt confidențiale.
- Principiul **complementarității și transparenței**. Implementarea Strategiei se face în mod transparent, cu participarea societății civile alături de instituțiile guvernamentale, în vederea realizării obiectivelor.

Viziunea și scopul strategiei

Viziunea

La sfârșitul perioadei 2005-2012, în România va funcționa un sistem integrat de instituții și servicii publice, care va asigura reducerea incidenței și prevalenței consumului de droguri în rândul populației generale, asistența medicală, psihologică și socială a consumatorilor de droguri și eficientizarea activităților de prevenire și combatere a producției și traficului ilicit de droguri și precursori.

Scopul

Scopul strategiei este menținerea la un nivel scăzut a consumului de droguri în rândul populației generale, în prima etapă (2-4 ani), și de reducere a cazurilor de noi consumatori, în a doua etapă, în paralel cu reducerea criminalității organizate în legătură cu drogurile.

POLITICI SOCIALE ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI REDUCERII CONSUMULUI DE DROGURI

Agenția Națională Antidrog

Agenția Națională Antidrog coordonează la nivel național politica în domeniul reducerii cererii și ofertei de droguri. În prezent, ANA are în subordine o rețea națională formată din 47 de Centre, din care 6 în București (în fiecare sector) și câte unul la nivel de județ. Cele 47 de centre oferă servicii de prevenire a consumului de alcool și droguri precum și servicii de asistență medicală, psihologică și socială a persoanelor dependente de alcool și droguri.

Activitatea ANA în domeniul reducerii cererii de droguri este orientată pe 3 arii de intervenție:

- **servicii de prevenire** a consumului de alcool și droguri;
- **servicii de evaluare, asistență medicală, psihologică și socială și management de caz** pentru consumatorii de alcool și droguri; din cele 47 centre regionale ale Solicitantului, numai 5 oferă și tratament medicamentos (cu agoniști și antagoniști de opiacee), testare pentru depistarea drogurilor în lichide biologice;
- **servicii de consiliere și orientare vocațională** pentru reinsertia pe piața muncii, activitate dezvoltată în prezent, în sistem pilot, într-un singur centru din cele 47, care oferă servicii vocaționale și are o capacitate de 10 locuri.

Asistență acordată persoanelor private de libertate

Agencia Națională Antidrog, în baza **Deciziei nr.16/2006 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind managementul de caz în asistența consumatorilor de droguri**, precum și a **Ordinului ministrului justiției, al ministrului administrației și internelor și al ministrului sănătății privind modalitatea de derulare a programelor integrate de asistență medicală, psihologică și socială pentru persoanele aflate în stare privativă de libertate, consumatoare de droguri nr.1216/C/1310/543 din 9 martie 2006**, prin intermediul echipelor terapeutice din cadrul Centrelor de prevenire, evaluare și consiliere antidrog a acordat servicii de asistență medicală, psihologică și socială precum și management de caz deținuților consumatori de droguri din penitenciare. Astfel, în anul 2007 au fost asistați **232 deținuți din 13 unități penitenciare**.

Obiective privind asistența consumatorilor de droguri în sistemul penitenciar

Așa cum este prevăzut în Planul de Acțiune în vederea implementării Strategiei Naționale Antidrog în perioada 2005 - 2008 aprobat prin HG nr.323/2005, Agenția Națională Antidrog are în vedere realizarea următoarelor obiective:

1. Dezvoltarea unui program integrat de asistență medicală, psihologică și socială care să ofere o rețea de resurse și care să garanteze accesul și disponibilitatea generală a tuturor consumatorilor de droguri din sistemul penitenciar în scopul reintegrării sociale

Dezvoltarea cadrului instituțional care să permită accesul deținuților la astfel de programe (centre/cabinete de evaluare, secții de dezintoxicare, centre de postcură, secții libere de droguri, etc.) și oferirea de intervenții terapeutice specifice pentru consumatorii deținuți în sistemul penitenciar

2. Dezvoltarea și îmbunătățirea cadrului de formare profesională de bază, specializată și continuă a profesioniștilor care lucrează în domeniul asistenței medicale, psihologice și sociale a consumatorilor de droguri

Formarea continuă în domeniul adicțiilor a cel puțin 30% din profesioniștii care oferă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri din penitenciare.

Problema principală

Problema principală este aceea că persoanele consumatoare de alcool și droguri (peste 2.000 persoane înregistrate la nivelul anului 2007) *nu beneficiază de suficiente servicii de consiliere și orientare vocațională (10 locuri disponibile).*

Pentru majoritatea grupului țintă, serviciile disponibile sunt medicale și psihologice. Astfel, eficiența intervențiilor medicale și psihologice este mult diminuată din perspectiva recăpătării autonomiei sociale și profesionale, multe dintre persoanele care trec cu succes prin programe terapeutice nereușind să se (re)integreze social și profesional deoarece:

- angajatorii au o percepție negativă legată de consumatorii de alcool și droguri;
- majoritatea consumatorilor de alcool și droguri nu au suficiente abilități / competențe profesionale și nici resurse financiare necesare pentru a-și susține procesul de (re)integrare.

Acestea au drept efect scăderea motivației lor de (re)integrare pe piața muncii și revenirea în lanțul de servicii (rata de recădere în consumul de alcool și droguri este de peste 70%, iar rata de reinsertie pe piața muncii este de aproximativ 7,7%).

Cauzele problemei

- există un singur centru vocațional în toată țara și, drept urmare, între consumator și angajator nu există suficienți intermediari care să faciliteze / medieze angajarea și menținerea pe piața muncii;
- până în prezent intervențiile pentru astfel de cazuri s-au axat preponderent pe tratament medicamentos.

Posibile soluții

În scopul rezolvării acestor probleme se pot realiza la nivelul penitenciarelor activități de grup pe teme adecvate: grup de prevenirea recăderilor, grup de dezvoltare personală, precum și ateliere specifice de dezvoltare de abilități.

De asemenea dezvoltarea unei rețele de centre vocaționale pentru foștii consumatori de droguri ar duce la facilitarea reinsertiei sociale a acestora.

Obiectivele principale ale programelor de reintegrare socială în comunitate

- protecția comunităților locale prin acțiuni care vizează reducerea riscului de recidivă
- justiția socială, prin garantarea protecției și echității sociale a tuturor părților (infractor, victimă, membrii

comunității locale) implicate în rezolvarea conflictului generat de comiterea infracțiunii

- punerea beneficiarilor intervenției în comunitate (infractori, familiile acestora, victime) în legătură cu resurse, într-o manieră care să îmbunătățească imaginea de sine, asertivitatea, abilitatea de rezolvare a problemelor

Cum pot fi atinse obiectivele programelor de reintegrare socială în comunitate

- prin parteneriatul între instituțiile de stat (Judecătoria, școli, biserică, syndicate, instituții de sănătate, Poliție, Consiliul Local, Consiliul Raional, Agenția de ocupare a forței de muncă) și organizații neguvernamentale
- prin derularea unor programe de dezvoltare comunitară în scopul implicării partenerilor și a membrilor comunității locale (voluntari, lideri) în:
 - identificarea nevoilor comunității;
 - găsirea soluțiilor la problemele comunității locale;
 - stimularea resurselor (colective, sociale) existente;
 - atragerea și crearea de noi resurse;
 - dezvoltarea de noi servicii sociale
- prin informarea și sensibilizarea opiniei publice în legătură cu nevoile și problemele comunității locale, nevoile și problemele ex deținuților și a familiilor acestora și cu modalitățile concrete de soluționare a acestora (articole în presă, emisiuni radio, TV, conferințe, întâlniri publice, etc.)

Tehnici de intervenție în comunitate

- medierea (între persoana liberată și familie, comunitate, reprezentanți ai instituțiilor, etc.);
- negocierea (metodele și tehnicile folosite în programele de reintegrare se determină în funcție de nevoile evaluate, de gradul de risc identificat, dar se și negociază cu persoana liberată, în funcție de prioritățile sale și interesele sale);
- împuternicirea (ajutarea beneficiarilor de a se percepe ca fiind agenți activi în găsirea soluțiilor la propriile probleme);
- advocacy (reprezentarea persoanelor liberate în fața instituțiilor și a reprezentanților autorităților din comunitate, precum și exercitarea de presiuni prin mijloacele mass-media, publicații, etc., pentru ca acestea să sprijine procesul de reintegrare socială a exdeținuților și familiilor acestora).

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

III

**POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIUL REINTEGRĂRII
SOCIALE**

A GRUPURILOR VULNERABILE

3.

**POLITICI SOCIALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI ȘI
PROMOVĂRII
DREPTURILOR COPILULUI**

**Ioana Nedelcu
Autoritatea Națională pentru
Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului**

I. UN SISTEM LEGISLATIV ȘI REGLEMENTAR BAZAT PE O ARMONIZARE CU NORMELE INTERNAȚIONALE

Violența nu este inerentă condiției umane: ea poate fi prevenită și făcută să regreseze, limitându-i în același timp consecințele. Este vorba totuși despre un fenomen multiform, cu numeroase implicații psihologice, sociale, culturale și economice. În consecință, trebuie să îi răspundem printr-o acțiune coordonată și printr-un vast parteneriat, acoperind toate aceste dimensiuni.

Trebuie să fie clar că orice răspuns la violența cotidiană într-o societate democratică trebuie să respecte drepturile omului: acestea se aplică tuturor, în egală măsură victimelor și autorilor violenței.

Măsurile de luptă împotriva violenței cotidiene pot avea efect pozitiv pe termen lung doar cu condiția respectării drepturilor omului și a întâietății acestui drept și cu condiția ca aceste măsuri să nu depășească cadrul de legitimitate democratică.

În acest sens, este necesar să constatăm complexitatea deosebită a corpusului legislativ și contractual din România, acoperind domenii foarte variate ale luptei împotriva violenței care au condus la crearea de multiple organisme sau mecanisme de aplicare.

În conformitate cu paragraful 1 al art. 45 din Constituție, copiii se bucură de un regim special de protecție și asistență în exercitarea drepturilor lor, începând cu anul 1997 s-a produs o adevărată revoluție legislativă, etică și conceptuală destinată să antreneze o modificare radicală a practicilor și a modurilor de raportare la copil, de acum înainte el urmând să fie privit în globalitatea sa, înscris în contextul familial și social și dintr-o perspectivă evolutivă a persoanei sale, ținând cont atât de nevoile sale prezente cât și de cele viitoare.

Reforma în domeniul protecției copilului

Se cuvine să menționăm că, atunci când este vorba despre o transformare profundă a atitudinilor care tolerează sau banalizează violența față de copii, repartizarea tradițională a rolurilor și discriminarea între fete și băieți, acceptarea pedepselor corporale și a practicilor tradiționale prejudiciabile, factorii temporali și culturali sunt fundamentali și se înscriu într-o perspectivă trans-generațională de înțelegere, de transmitere și de însușire de către toți membrii societății a conceptelor stabilite de legiuitor.

În ciuda acestui fapt, inovația trebuie să se înscrie ea însăși într-o anumită continuitate istorică și să răspundă problematicilor socio-economice naționale, altfel riscând să se afle într-un puternic decalaj față de progresele înregistrate de societate, devenind un simplu instrument de predicție inaplicabil.

Context

Pentru a înțelege dimensiunea și impactul inovației în domeniul protecției copilului, se cuvine să replasăm evoluția sistemului legislativ și reglementar românesc în contextul său istoric și nu în raport cu adoptarea regulilor convenționale sau a standardelor internaționale.

Trecerea de la o economie planificată la o economie de piață a fost însoțită de o criză profundă caracterizată în principal printr-un declin continuu al PIB, o inflație crescută și o scădere bruscă a nivelului calității vieții. Incidența acestei dimensiuni a sărăciei este evident mai mare în zonele rurale, unde rata sărăciei este mai mare decât a celei din zonele urbane.

Sărăcia este un factor care contribuie la creșterea numărului de familii monoparentale, la violență și neglijență familială și la plasarea copiilor în instituții sau la abandonul acestora de către părinții lipsiți de posibilități materiale, la dislocarea familiilor, favorizând emigrația către alte țări europene.

În acest context social, autoritățile s-au concentrat în special pe coordonarea politicilor de protecția copiilor cu cele care vizează prevenirea abandonului în scopul întăririi echilibrului social și economic al familiilor.

Domenii

Procesul de reformă demarat în martie 1997, prin adoptarea ordonanței 26/1997a vizat în mod special patru domenii:

- 1) reforma cadrului juridic și reglementar în domeniul protecției drepturilor copilului;
- 2) descentralizarea responsabilităților administrative și financiare de la nivel central către administrațiilor colectivităților teritoriale;
- 3) promovarea și oferta de servicii bazate pe comunitate care să înlocuiască îngrijirile furnizate în instituții;
- 4) rolul și participarea crescută a organizațiilor societății civile și neguvernamentale în domeniul bunăstării copilului

Responsabilități

Autoritățile naționale subliniază, prin legea 705/2001 care organizează cadrul unei politici naționale de asistență socială coerentă și globală (copii, familii, persoane cu handicap, persoane vârstnice, persoane excluse sau în risc de excludere), că, în ciuda încredințării gestiunii administrative și financiare a centrelor și a serviciilor sociale comunitare și de asistență socială colectivităților locale, definirea obiectivelor și a strategiilor politice precum și coordonarea dispozitivelor rămân prerogativa lor.

Din anul 2002, autoritățile române procedează, în vederea continuării procesului de descentralizare, la o transformare majoră a politicii de protecție a copilului prin adoptarea, la 21 iunie 2004, a unei serii de texte, denumite «pachet legislativ» cuprinzând:

- O lege cu privire la apărarea și promovarea drepturilor copilului (legea nr. 272);
- O lege cu privire la adopție (legea nr. 273);
- O lege cu privire la organizarea și la misiunea oficiului român pentru adopții (legea nr. 274);
- O lege cu privire la stabilirea, organizarea și misiunile Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului. (legea nr. 275).

Este necesar să menționăm de asemenea legea cu privire la reforma sistemului judiciar adoptată de Parlamentul român în 28 iunie 2004.

Principii fundamentale

Noul dispozitiv legislativ în materie de protecție a copilului, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2005, stabilește principiile fundamentale care operează o schimbare radicală în etica și practica în vigoare în acest domeniu:

- Pentru prima dată, părinții sunt numiți în mod explicit principalii responsabili ai bunăstării și dezvoltării fizice și intelectuale a copilului; responsabilitatea comunității locale este secundară. O evoluție a mentalităților și a concepțiilor colective se dovedește necesară în acest sens, pe de o parte pentru ca părinții să poată să depășească relaționarea cu copilul bazată pe autoritate, însușindu-și conștiința parentală, ce include datoria de vigilență și pe de altă parte pentru a preveni intervențiile uneori abuzive ale statului;
- În paralel, legea precizează că părinții au datoria de a furniza copilului, în conformitate cu capacitățile demonstrate pe măsură ce se dezvoltă, orientarea și consilierea necesare bunei exercitări a drepturilor sale. În acest scop, părinții trebuie să poată primi informațiile și ajutorul de specialitate de care au nevoie pentru a asigura în mod corect creșterea, bunăstarea și educarea copilului;
- Se introduce un nou mod de abordare a protecției copilului față de drepturile sale, situându-l pe acesta din urmă în cadrul familial;

- În același spirit, se ridică pentru prima oară problema necesității de a dezvolta o conștientizare a comunităților locale față de responsabilitatea ce le revine în domeniul protecției copilului. De acum înainte, statul are misiunea de a combate mentalitatea tradițională, încă în vigoare atât în rândul populației cât și în rândul serviciilor publice, conform căreia acesta se poate substitui părinților, prin toate mijloacele posibile;
- Pentru prima oară este recunoscut dreptul copilului de a păstra relații personale cu părinții, rudele sau cu orice persoană față de care manifestă un atașament;
- Se interzice orice violare sau limitare a drepturilor părinților prin decizii administrative, această competență fiind încredințată puterii judecătorești;
- Înainte de orice separare trebuie să se propună măsuri preventive, în cadrul unui plan de serviciu elaborat de către serviciile publice de asistență socială de la nivelul municipiilor și aprobat de primar. În cazul separării de mediul familial, serviciul general de asistență socială și protecția copilului realizează un plan individualizat de protecție pentru copil, în care trebuie să se prevadă reintegrarea în familie sau plasamentul. În această legislație nu figurează nici o referire la secretul profesional. Plasamentul este hotărât de comisia de protecția copilului, în cazul în care părinții își dau consimțământul sau de către tribunal;
- Se instituie principiul examinării fiecărui caz în parte;

- Se stabilesc măsuri de protecție atât pentru copiii care au comis un delict sau o crimă dar care nu răspund în fața legii cât și pentru minorii angajați în conflicte armate sau refugiați;
- Pedepsele corporale sunt total interzise.

Este deci mai mult decât evident că trebuie să se facă eforturi consecvente de ajustare și de adaptare la mediul național pentru ca acest corpus să își găsească o identitate la care profesioniștii și marele public să poată subscrie.

II. PLAN OPERAȚIONAL PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI ȘI PROMOVĂRII DREPTURILOR COPILULUI , 2008-2013

Protecția grupurilor vulnerabile de copii și tineri care necesită o atenție specială
(copiii străzii, copiii delincvenți, copiii cu handicap, HIV/SIDA și boli cronice grave/terminale, tinerii care urmează să părăsească sistemul de protecție)

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
Crearea unui sistem de monitorizare și control a fenomenului „copiii străzii”.	1. Elaborarea și aprobarea unei metodologii și a unui set de instrumente în vederea respectării dreptului la protecție specială a copiilor străzii fără identitate până la eliberarea documentelor de identitate.	ANPDC și MIRA;	CJ / CLS-DGASPC, ONG;	Trimestrul IV 2007	Ordinul comun prin care se aprobă metodologia și setul de instrumente.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	2. Elaborarea și aprobarea unor proceduri de identificare care să permită determinarea cât mai corectă a numărului de copii și realizarea integrării intervenției serviciilor sociale stradale și a centrelor de coordonare și informare pentru copiii străzii.	ANPDC și MIRA;	CJ / CLS-DGASPC, ONG;	Trimestrul.IV 2007	Ordinul comun prin care se aprobă metodologia și setul de instrumente.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	<p>3. Realizarea unui studiu național în vederea identificării celei mai adecvate modalități de coordonare a eforturilor din acest domeniu și a modelelor de bune practici în integrarea socială a copiilor străzii. În cadrul studiului se va urmări și realizarea unei cartografieri cu zonele în care se găsesc acești copii, în funcție de sezon și alte variabile.</p>	ANPDC;	MIRA, CJ / CLS - DGASPC, ONG, Organisme internaționale;	Trimestrul.I 2008	Raportul final al studiului național.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	4. Implementarea programului „Inițiativa copiii străzii” în vederea dezvoltării și diversificării serviciilor destinate copiilor străzii și familiilor acestora (centre de zi, centre de consiliere pentru copiii străzii și pentru părinți, adăposturi de zi și de noapte etc.) în acord cu standardele minime obligatorii în vigoare.	ANPDC;	CJ / CLS - DGASPC, Organisme internaționale	Trimestrul.IV 2008	Aprox. 20 de servicii înființate pentru copiii străzii și familiile acestora.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	5. Realizarea unui sistem de monitorizare a situației și numărului de copii ai străzii în vederea coordonării intervenției specifice și diminuarea fenomenului.	ANPDC;	CJ / CLS - DGASPC, SPAS;	Trimestrul.IV 2008	Date statistice periodice la nivelul ANPDC.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
Dezvoltarea și diversificarea serviciilor și activităților de prevenire a delincvenței juvenile, precum și a celor de reabilitare a copiilor delincvenți.	1. Sprijinirea și promovarea programelor de prevenire a delincvenței juvenile în școli, instituții de tip rezidențial, alte instituții.	ANPDC	MIRA, MedCT, CL / CJ, OPA,	2007-2013	Numărul programelor implementate, numărul anual de beneficiari .
	2. Dezvoltarea rețelei specializate de servicii rezidențiale și centre de zi pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal.	CJ/CLS;	ANPDC, ONG, Organisme internaționale	Trimestrul. II 2010	Numărul de servicii specializate pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	3. Elaborarea și aprobarea unor standarde minime obligatorii privind calitatea îngrijirii copilului în centrele de reeducare și penitenciare.	ANPDC și MJ,	ONG, Organisme internaționale	Trimestrul.IV 2009	Ordinul comun prin care se aprobă standardele minime obligatorii.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	4. Realizarea unui proiect pilot pentru dezvoltarea unui program/serviciu de monitorizare și sprijin post-detenție, utilizând „tutori de reintegrare” care să colaboreze cu serviciile de probațiune existente și cu serviciile de asistență socială.	ANPDC, serviciile de probațiune;	MJ, CJ / CLS - DGASPC, ONG, Organisme internaționale	Trimestrul II 2009	Raportul final al proiectului pilot publicat și diseminat.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	5. Elaborarea și aprobarea unor proceduri de lucru comune pentru Serviciile de Probațiune și DGASPC în vederea asigurării protecției copilului care a săvârșit o faptă penală.	ANPDC și MJ	DGASPC, Serviciile de Probațiune, ONG,	Trimestrul IV 2007	Ordinul comun prin care se aprobă metodologia și setul de instrumente.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
<p>Srijinirea integrării socio-profesionale a tinerilor care urmează să părăsească sistemul de protecție, precum și a tinerilor care părăsesc sistemul sancționator custodial și a celor aflați în evidențele serviciilor de probațiune.</p>	<p>1. Aplicarea standardelor minime obligatorii privind serviciul de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă.</p>	<p>CJ/CLS, ONG, Serviciile de Probațiune;</p>	<p>ANPDC MJ-Directia de Probațiune;</p>	<p>2007-2013</p>	<p>Rapoartele de inspecție.</p>

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	2. Elaborarea și aprobarea de norme metodologice privind aplicarea prevederilor art. 51 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.	ANPDC	CJ / CLS și ONG, Serviciile de Probațiune	Trim.IV 2008	Hotărârea de Guvern prin care se aprobă normele metodologice.
	3. Realizarea unui ghid de orientare profesională și de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă.	MEdCT;	ANPDC, ONG, Organisme internaționale	Trim.III 2008	Ghidul diseminat.

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	<p>4. Corelarea activităților desfășurate în cadrul serviciilor pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă din sistemul de protecție specială a copilului cu cele realizate de autoritățile publice și instituțiile care au atribuții privind integrarea socio-profesională a tinerilor după părăsirea sistemului de protecție, a tinerilor care părăsesc sistemul sancționator custodial și a celor aflați în evidențele serviciilor de probațiune, în baza prevederilor strategiei din domeniu, inclusiv prin încheierea unor protocoale de colaborare.</p>	<p>CJ/CLS-DGASPC;</p>	<p>DMSSF, ISJ, AJOFM, ONG, Serviciile de Probațiune;</p>	<p>2007-2013</p>	<p>Protocoale de colaborare. Numărul anual de tineri integrați socio-profesional.</p>

Obiective operaționale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen	Indicatori/Rezultate
	5. Susținerea acțiunilor de incluziune socială a tinerilor aflați în dificultate și confrunțați cu riscul excluderii profesionale, precum și tinerilor absolvenți ai instituțiilor de învățământ, inclusiv a celui special, în rândul tinerilor beneficiari ai măsurilor de protecție specială.	CJ/ CL – DGASPC;	AJOFM, Serviciile de probațiune;	2007-2013	Date statistice ANPDC.

III. PREVEDERI DIN CADRUL LEGISLATIV PRIVIND PROTECȚIA COPIILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA PENALĂ

Cadru legislativ

Începând cu data de 1 Ianuarie 2007, România este Stat membru al Uniunii Europene, iar legislația sa națională referitoare la protecția și promovarea drepturilor copilului este în esență conformă cu reglementările internaționale și acquis-ul comunitar din acest domeniu.

Cu doi ani înainte de aderarea României la UE, respectiv la data de 1 ianuarie 2005, în România a intrat în vigoare o nouă legislație în domeniul protecției copilului, adoptată ca *pachet legislativ* în cursul anului 2004, extinsă ulterior printr-o serie de acte normative menite să completeze și să precizeze diverse aspecte neacoperite de pachetul legislativ adoptat în anul 2004.

Noua legislație se constituie dintr-un ansamblu de 4 legi

- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului
- Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției
- Legea nr. 274/2004 privind înființarea Oficiului Român pentru Adopții
- Legea nr. 275/2004 pentru modificarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 12/2001 privind înființarea Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție (act normativ prin

care această instituție se reorganizează ca Autoritate Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei)

La acestea se adaugă legislația secundară aferentă, constituită din Hotărâri ale Guvernului României și ordine ale secretarului de stat al Autorității Naționale pentru protecția Drepturilor Copilului, din care menționăm cu precădere, ținând cont de consecințele directe și imediate în planul consolidării reconstrucției instituționale, următoarele:

- HG nr. 1432/2004 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea ANPDC,
- HG nr. 1433/2004 privind organizarea și funcționarea ORA,
- HG nr. 1434/2004 pentru aprobarea Regulamentului cadru de organizare și funcționare a direcției generale de asistență socială și protecția copilului,
- HG nr. 1438/2004 pentru aprobarea Regulamentului - cadru de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și a celor de protecție specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților.

Ordinele secretarului de stat al ANPDC privesc în cea mai mare parte a lor aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile de prevenire și serviciile de protecție specială a copilului, aprobarea ghidurilor metodologice pentru implementarea acestor standarde,

precum și aprobarea altor instrumente metodologice care să permită aplicarea noilor dispoziții ale legii.

Reglementări prevăzute de legislația menționată se coroborează cu prevederile din diverse legi speciale și alte acte normative, în mod special :

- Codul Civil, Codul Familiei și Codul de Procedură Civilă
- Codul Penal și Codul de Procedură Penală
- Codul Muncii și alte reglementări din domeniul muncii, cu incidență asupra copiilor
- Legea nr. 196/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei, modificată și completată prin Legea nr. 496/2004
- Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare, precum și HG nr. 299/2003 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 678/2001
- Legea nr. 217/2003 privind violența domestică
- Legea nr. 211/2004 privind protecția victimelor unor infracțiuni
- HG nr. 1058/2005 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru implementarea legislației în domeniul protecției drepturilor copilului
- HG nr. 1295/2004 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii
- HG nr. 1504/2004 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și

combaterea abuzului sexual și al exploatării sexuale a copiilor în scopuri comerciale

- HG nr. 1769/2004 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea exploatării copiilor prin muncă

Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Dispoziții generale

Art. 2. - (1) Prezenta lege, orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului.

(2) Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal.

(3) Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

(4) Persoanele prevăzute la alin. (3) sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei.

Art. 4. - În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) copil - persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, în condițiile legii;

- b)** familie - părinții și copiii acestora;
- c)** familie extinsă - copilul, părinții și rudele acestuia până la gradul IV inclusiv;
- d)** familie substitutivă - persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, care, în condițiile legii, asigură creșterea și îngrijirea copilului;
- g)** reprezentant legal al copilului - părintele sau persoana desemnată potrivit legii să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părintești față de copil;

Mediul familial și protecția alternativă

Art. 5. - (1) Copiii au dreptul la protecție și asistență în realizarea și exercitarea deplină a drepturilor lor, în condițiile prezentei legi.

(2) Răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil ținând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia.

(3) În subsidiar, responsabilitatea revine colectivității locale din care fac parte copilul și familia sa. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a sprijini părinții sau, după caz, alt reprezentant legal al copilului în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil, dezvoltând și asigurând în acest scop servicii diversificate, accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului.

(4) Intervenția statului este complementară; statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifică realizată de

instituțiile statului și de autoritățile publice cu atribuții în acest domeniu.

Art. 39. - (1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea părinților săi sau care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora are dreptul la protecție alternativă.

(2) Protecția prevăzută la alin. (1) include instituirea tutelei, măsurile de protecție specială prevăzute de prezenta lege, adopția. În alegerea uneia dintre aceste soluții autoritatea competentă va ține seama în mod corespunzător de necesitatea asigurării unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

Atribuțiile diferitelor structuri din comunitate

Articolul 90 al Legii 272/2004 pornește de la recunoașterea și conștientizarea existenței fenomenelor de violență împotriva copiilor, atât la nivel familial cât și la nivel instituțional și necesitatea luării unor măsuri de prevenire și combatere a violenței împotriva copiilor.

Textul interzice în mod explicit aplicarea oricăror pedepse fizice precum și privarea copilului de drepturi care îi pot pune în pericol viața și dezvoltarea, oriunde și în orice context se află copilul. Articolul stabilește dreptul copilului de a-i fi respectată demnitatea și integritatea ca persoană, de a fi protejat împotriva oricăror forme de abuz fizic sau alte acte care îl pot pune în pericol atât în familie (naturală sau substitutivă) cât și în orice instituție în care se află copilul (creșă, grădiniță, școală, centru de plasament, centre de reeducare pentru minori, penitenciare, etc.).

Dacă autorităților de la nivel județean li se pretinde asumarea responsabilității față de copiii aflați deja în acest sistem public de protecție specială, autorităților de la nivel local li se pretinde o asumare a unor responsabilități care să prevină separarea copiilor din raza lor teritorială de către părinți și întreprinderea de acțiuni care să prevină intrarea acestor copii în sistemul de protecție.

Articolul 92 al legii 272/2004 reglementează obligația care revine Direcției Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului de a verifica și soluționa toate sesizările cu privire la potențiale situații de abuz asupra copilului sau fapte cu caracter penal săvârșite de copii.

În exercitarea acestei atribuții, DGASPC verifică și soluționează toate sesizările primite pe această temă, indiferent dacă identitatea persoanei care formulează sesizarea este cunoscută sau nu.

În cazul în care verificările realizate de specialiști evidențiază existența unui pericol iminent în care se află copilul, directorul DGASPC dispune luarea măsurii plasamentului în regim de urgență. Când există opoziția persoanelor fizice sau juridice care asigură îngrijirea sau protecția copilului față de realizarea verificării sesizărilor de abuz sau neglijare și există motive temeinice care susțin pericolul iminent în care se află copilul datorită abuzului sau neglijării, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecție a copilului vor sesiza instanța de judecată, solicitând stabilirea măsurii plasamentului în regim de urgență pe calea ordonanței președințiale. Cu acest prilej se vor aduce la cunoștința instanței informații referitoare la posibila vătămare a copilului și gravitatea ei, existența unor vătămări anterioare ale copilului, starea actuală a copilului, declarația acestuia .

În termen de 48 de ore de la luarea acestei măsuri, direcția generală de asistență socială și protecție a copilului va sesiza instanța de judecată care este singura instituție competentă a se pronunța cu privire la oportunitatea menținerii plasamentului în regim de urgență, cu privire la necesitatea înlocuirii acestuia și referitor la exercitarea drepturilor părintești.

Declarația copilului poate fi utilizată ca mijloc de probă de către instanță în soluționarea solicitărilor de stabilire a măsurii de plasament în regim de urgență sau de înlocuire a acestei măsuri. Această declarație poate fi prezentată în formă scrisă sau printr-o înregistrare audio-video, copilul fiind asistat în aceste demersuri de un psiholog.

Totodată, textul de lege condiționează înregistrarea declarației copilului de exprimarea consimțământului lui în acest sens. Exprimarea acordului trebuie să fie precedată de informarea copilului cu privire la acest demers, cu privire la contextul în care va fi realizat precum și cu privire la consecințe, astfel încât acesta să înțeleagă ceea ce i se întâmplă și să fie evitată expunerea copilului la o traumă emoțională suplimentară.

Este prevăzută în mod expres în Legea 272/2004 obligația de a proceda în cazul fiecărui copil pentru care s-a stabilit o măsură specială de protecție, la verificarea trimestrială a împrejurărilor (motivelor) care au determinat stabilirea acesteia. Realizarea acestei obligații este impusă de caracterul provizoriu al măsurilor de protecție specială, precum și de necesitatea respectării dreptului copilului la evaluarea periodică a plasamentului, drept enunțat în cuprinsul art. 25 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

Obligația realizării acestor demersuri revine direcției generale de asistență socială și protecție a copilului la propunerea căreia s-a instituit măsura specială de protecție.

Scopul reevaluării împrejurărilor care au condus la stabilirea măsurii de protecție este acela de a adecva măsura de protecție la situația concretă și de a analiza posibilitatea reintegrării copilului în familie sau, după caz, protejării sale într-un mediu familial.

Verificările se realizează trimestrial, iar în situația în care se constată că se impune modificarea măsurii dispuse inițial sau încetarea acesteia, direcția este obligată să sesizeze organul care a dispus măsura.

Dreptul de sesizare în vederea schimbării sau încetării măsurii speciale de protecție stabilite inițial îl au de asemenea și părinții copilului sau alt reprezentant legal al copilului precum și copilul care a împlinit 14 ani, conform prevederilor cu caracter general ale art. 57 din legea 272/2004.

Spre deosebire de verificarea împrejurărilor care au determinat stabilirea unei măsuri de protecție, aceste verificări vizează modul în care se asigură efectiv îngrijirea și dezvoltarea copilului de către persoana/familia, asistentul maternal unde acesta a fost plasat, precum și modul în care se exercită obligațiile ce revin acestora în activitatea de protecție a copilului.

Obligația realizării acestor verificări, care de asemenea trebuie făcute trimestrial, revine direcției generale de

asistență socială și protecție a copilului sau organismului privat, care are organizat serviciul de tip rezidențial sau după caz, serviciul de tip familial.

În situația în care verificările vizând modul de aplicare a măsurilor de protecție specială au ca finalitate propuneri de modificare sau încetare a acestora, direcția generală de asistență socială și protecție a copilului este obligată să sesizeze de îndată instanța judecătorească sau, după caz, comisia pentru protecția copilului care a instituit măsura.

Articolul 70 din legea 272/2004 stabilește instituțiile competente să monitorizeze modul în care este îngrijit copilul ca urmare a reintegrării sale în familie. Această obligație revine serviciilor publice de asistență socială ale consiliilor locale de la domiciliul/ reședința părinților, iar în cazul municipiului București, direcției generale de asistență socială și protecție a copilului unde domiciliază sau au reședința părinții. Stabilirea obligației în sarcina serviciilor de asistență socială de la nivel local este în concordanță cu atribuțiile ce revin acestor servicii în domeniul protecției copilului prevăzute în cuprinsul art. 106 din Lege.

Protecția specială

Art. 50. - Protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

Art. 51. - (1) Copilul beneficiază de protecția specială prevăzută de prezenta lege până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

(2) La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, în condițiile legii, pe toată durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani.

Art. 53. - (1) Măsurile de protecție specială a copilului se stabilesc și se aplică în baza planului individualizat de protecție.

(2) Planul prevăzut la alin. (1) se întocmește și se revizuieste în conformitate cu normele metodologice elaborate și aprobate de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului.

(3) Măsurile de protecție specială a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimțământul acestuia. În situația în care copilul refuză să își dea consimțământul, măsurile de protecție se stabilesc numai de către instanța judecătorească, care, în situații temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul față de măsura propusă.

Art. 55. - Măsurile de protecție specială a copilului sunt:

- a)** plasamentul;
- b)** plasamentul în regim de urgență;
- c)** supravegherea specializată.

Art. 56. - De măsurile de protecție specială, instituite de prezenta lege, beneficiază:

a) copilul ai cărui părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, când nu a putut fi instituită tutela;

b) copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora;

c) copilul abuzat sau neglijat;

d) copilul găsit sau copilul abandonat de către mamă în unități sanitare;

e) copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal.

Art. 57. - Părinții, precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială instituite de prezenta lege, beneficiind de asistență juridică gratuită, în condițiile legii.

Art. 58. - **(1)** Plasamentul copilului constituie o măsură de protecție specială, având caracter temporar, care poate fi dispusă, în condițiile prezentei legi, după caz, la:

a) o persoană sau familie;

b) un asistent maternal;

c) un serviciu de tip rezidențial, prevăzut la art. 110 alin. (2) și licențiat în condițiile legii.

Art. 61. - **(1)** Măsura plasamentului se stabilește de către comisia pentru protecția copilului, în situația în care există

acordul părinților, pentru situațiile prevăzute la art. 56 lit. b) și e).

(2) Măsura plasamentului se stabilește de către instanța judecătorească, la cererea direcției generale de asistență socială și protecția copilului:

a) în situația copilului prevăzut la art. 56 lit. a), precum și în situația copilului prevăzut la art. 56 lit. c) și d), dacă se impune înlocuirea plasamentului în regim de urgență dispus de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului;

b) în situația copilului prevăzut la art. 56 lit. b) și e), atunci când nu există acordul părinților sau, după caz, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri.

Art. 62. - (1) Drepturile și obligațiile părintești față de copil se mențin pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către comisia pentru protecția copilului.

(2) Drepturile și obligațiile părintești în situația copilului pentru care nu a putut fi instituită tutela și pentru care instanța a dispus măsura plasamentului sunt exercitate și, respectiv, îndeplinite de către președintele consiliului județean, respectiv de către primarul sectorului municipiului București.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului lor.

(4) Modalitatea de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor părintești cu privire la persoana și la bunurile copilului aflat în situația prevăzută la art. 56 lit. c) și d) și, respectiv, la art. 56 lit. b) și e) se stabilește de către instanța judecătorească.

Art. 64. - (1) Plasamentul copilului în regim de urgență este o măsură de protecție specială, cu caracter temporar, care se stabilește în situația copilului abuzat sau neglijat, precum și în situația copilului găsit sau a celui abandonat în unități sanitare.

(2) Dispozițiile art. 58 - 60 se aplică în mod corespunzător.

(3) Pe toată durata plasamentului în regim de urgență se suspendă de drept exercițiul drepturilor părintești, până când instanța judecătorească va decide cu privire la menținerea sau la înlocuirea acestei măsuri și cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pe perioada suspendării, drepturile și obligațiile părintești privitoare la persoana copilului sunt exercitate și, respectiv, sunt îndeplinite de către persoana, familia, asistentul maternal sau de către șeful serviciului de tip rezidențial care a primit copilul în plasament în regim de urgență, iar cele privitoare la bunurile copilului sunt exercitate și, respectiv, sunt îndeplinite de către președintele consiliului județean, respectiv de către primarul sectorului municipiului București.

Art. 65. - (1) Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ - teritorială în care se găsește copilul găsit sau cel abandonat de către mamă în unități sanitare ori copilul abuzat sau neglijat, în situația în care nu se întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv.

(2) Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către instanța judecătorească în condițiile art. 94 alin. (3).

Art. 66. - (1) În situația plasamentului în regim de urgență dispus de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului, aceasta este obligată să sesizeze instanța judecătorească în termen de 48 de ore de la data la care a dispus această măsură.

(2) Instanța judecătorească va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului și se va pronunța, după caz, cu privire la menținerea plasamentului în regim de urgență sau la înlocuirea acestuia cu măsura plasamentului, instituirea tutelei ori cu privire la reintegrarea copilului în familia sa. Instanța este obligată să se pronunțe și cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal

Art. 80. - (1) Pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, la propunerea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei unitate administrativ - teritorială se află copilul, se va lua una dintre măsurile prevăzute la art. 55 lit. a) și c). (plasamentul sau libertatea supravegheată)

(2) În dispunerea uneia dintre măsurile prevăzute la art. 55 lit. a) și c), Comisia pentru Protecția Copilului, atunci când există acordul părinților sau al altui reprezentant legal al

copilului, ori, după caz, instanța judecătorească, atunci când acest acord lipsește, va ține seama de:

- a)** condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
- b)** gradul de pericol social al faptei;
- c)** mediul în care a crescut și a trăit copilul;
- d)** riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală;
- e)** orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului.

Art. 81. - (1) Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta a unor obligații, cum ar fi:

- a)** frecventarea cursurilor școlare;
- b)** utilizarea unor servicii de îngrijire de zi;
- c)** urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie;
- d)** interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane.

(2) În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă sau atunci când copilul nu își îndeplinește obligațiile stabilite prin măsura supravegherii specializate, comisia pentru protecția copilului ori, după caz, instanța judecătorească, după distincțiile prevăzute la art. 80 alin. (2), poate dispune plasamentul acestuia în familia extinsă ori în cea substitutivă, precum și îndeplinirea de către copil a obligațiilor prevăzute la alin. (1).

Art. 82. - În cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat de pericol social, precum și în cazul în care copilul pentru care s-au stabilit măsurile prevăzute la art. 81 săvârșește în continuare fapte penale, comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat.

Art. 84. - (1) Pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal, vor fi asigurate servicii specializate, pentru a-i asista pe copii în procesul de reintegrare în societate.

Reguli speciale de procedură

Art. 124. - (1) Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului.

(2) Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

Art. 125. - (1) Cauzele prevăzute la art. 124 se soluționează în regim de urgență, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a direcției generale de asistență socială și protecția copilului și cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Audierea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie și se face cu respectarea prevederilor art. 24, cu excepția cauzelor care privesc stabilirea unei măsuri de protecție specială pentru copilul abuzat sau neglijat; în

acest caz, audierea copilului se face cu respectarea prevederilor art. 95 alin. (3).

(3) Termenele de judecată nu pot fi mai mari de 10 zile.

(4) Părțile sunt legal citate dacă citația le-a fost înmănată cel puțin cu o zi înaintea judecării.

Art. 126. - (1) Hotărârile prin care se soluționează fondul cauzei se pronunță în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile.

(2) În situații deosebite, pronunțarea poate fi amânată cel mult două zile.

Art. 127. - (1) Hotărârea instanței de fond este executorie și definitivă.

(2) Hotărârea se redactează și se comunică părților în termen de cel mult 10 zile de la pronunțare.

Art. 128. - Termenul de recurs este de 10 zile de la data comunicării hotărârii.

Art. 129. - Dispozițiile prezentei legi referitoare la procedura de soluționare a cauzelor privind stabilirea măsurilor de protecție specială se completează în mod corespunzător cu prevederile Codului de procedură civilă.

Art. 130. - (1) În toate cauzele care privesc aplicarea prezentei legi, direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul copilului sau în a cărei rază administrativ - teritorială a fost găsit copilul întocmește și prezintă instanței raportul referitor la copil, care va cuprinde date privind:

a) personalitatea, starea fizică și mentală a copilului;

- b) antecedentele socio-medice și educaționale ale copilului;
- c) condițiile în care copilul a fost crescut și în care a trăit;
- d) propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul;
- e) orice alte date referitoare la creșterea și educarea copilului, care pot servi soluționării cauzei.

(2) În toate cauzele care privesc stabilirea, înlocuirea ori încetarea măsurilor de protecție specială stabilite de prezenta lege pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal se va întocmi un raport și din partea serviciului de reintegrare și supraveghere de pe lângă instanța judecătorească.

Art. 131. - Cauzele care privesc aplicarea prezentei legi sunt scutite de taxa judiciară de timbru și de timbru judiciar.

Drepturi și libertăți civile

Art. 24. - **(1)** Copilul capabil de discernământ are dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește.

(2) În orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei.

(3) Dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este

respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

(4) În toate cazurile prevăzute la alin. (2), opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare și li se va acorda importanța cuvenită, în raport cu vârsta și cu gradul de maturitate a copilului.

(5) Orice copil poate cere să fie ascultat conform dispozițiilor alin. (2) și (3). În caz de refuz, autoritatea competentă se va pronunța printr-o decizie motivată.

Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cu modificările și completările ulterioare

Art 6 - (1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului său la un proces echitabil.

(2) Accesul la justiție nu poate fi îngrădit.

Art. 7. - (1) Toate persoanele sunt egale în fața legii, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Justiția se realizează în mod egal pentru toți, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii discriminatorii.

Art. 10. - Toate persoanele au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță imparțială și independentă, constituită potrivit legii.

Art. 11. - Ședințele de judecată sunt publice, în afară de cazurile prevăzute de lege. Pronunțarea hotărârilor se

face în ședință publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Art. 13. - Dreptul la apărare este garantat. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie reprezentate sau, după caz, asistate de un apărător, ales sau numit din oficiu, potrivit legii.

PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE

IV

MODELE DE SERVICII SOCIALE ȘI CAMPANII DE
INFORMARE

- STANDARDE, METODOLOGII, PROCEDURI -

1.

UN MODEL DE STANDARD PENTRU SERVICII DE
REINTEGRARE SOCIALĂ ADRESATE PERSOANELOR
CARE AU ÎNCĂLCAT LEGEA PENALĂ ȘI CARE
APARTIN UNOR GRUPURI VULNERABILE

- CENTRUL DE ZI PENTRU COPILUL CARE
A ÎNCĂLCAT LEGEA PENALĂ -

Prezentăm în continuare câteva elemente incluse în Standardele minime obligatorii elaborate de ANPCA pentru centrele de zi pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale a copilului care a încălcat legea penală.

Am căutat să selectăm acele elemente care răspund specificului activităților de reintegrare socială a unor membri ai grupurilor vulnerabile și care au relevanță pentru practică.

Am ales să prezentăm aceste elemente ținând cont de faptul că serviciile de protecție a copilului în România sunt relativ bine dezvoltate comparativ cu serviciile adresate altor grupuri vulnerabile.

De asemenea, în justificarea alegerii acestui model trebuie să subliniem că problemele sociale cu care se confruntă copiii aflați în conflict cu legea penală sunt similare cu ale altor grupuri vulnerabile, iar un răspuns eficient în rezolvarea unor astfel de probleme poate fi obținut doar printr-un efort comunitar integrat, care ia în considerare complexitatea problemelor sociale, interdependențele care există între acestea și suprapunerile care se crează între diferite grupuri vulnerabile.

Considerăm că elementele prezentate în continuare pot fi utilizate ca punct de plecare și ca orientare pentru inițierea și dezvoltarea unor servicii de asistență adresate persoanelor care vin în conflict cu legea penală și care aparțin unor diverse categorii vulnerabile de populație.

**STANDARDE MINIME OBLIGATORII PRIVIND
SERVICIILE DE ZI ADRESATE COPILULUI CARE A
ÎNCĂLCAT LEGEA PENALĂ**

(extrase)

**Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor
Copilului**

**Principii fundamentale de lucru cu copiii care încalcă
legea penală:**

1. Sprijinirea copilului pentru a deveni un membru responsabil al societății și a-și dezvolta potențialul pozitiv;
2. Respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;
3. Intervenția multidisciplinară, personalizată - centrată pe nevoile copilului și nu strict reactivă la comportamentul deviant al acestuia;
4. Tratamentul nediscriminatoriu și echitabil;
5. Stimularea participării copilului, parteneriatul cu familia și implicarea comunității în dezvoltarea comportamentelor social acceptabile;
6. Cooperarea interinstituțională pentru sprijinirea reintegrării sociale a copilului.

Centrul de zi pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale a copilului care a încălcat legea penală, denumit în continuare CZO, este un serviciu specializat, având ca scop prevenirea instituționalizării într-un serviciu rezidențial specializat și menținerea copilului în familie, asigurând în același timp suportul necesar pentru reeducare, supraveghere și reintegrare în societate. CZO oferă cadrul și serviciile adecvate pentru sprijinirea evoluției copiilor spre o viață responsabilă, prevenirea comportamentelor deviate și crearea de abilități necesare reintegrării în societate.

Număr maxim de beneficiari pe centru este de 30, pe următoarele grupe de vârstă recomandate:

- a) Copii cu vârsta până în 10 ani, care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală dar nu răspund penal;
- b) Copii cu vârsta cuprinsă între 10 și 14 ani care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală dar nu răspund penal;
- c) Copii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani, care săvârșit fapte prevăzute de legea penală dar nu răspund penal;
- d) Copii cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani care răspund penal și fie execută o pedeapsă neprivativă de libertate care necesită supraveghere, fie sunt în libertate condiționat.

LOCAȚIE BAZA MATERIALĂ ȘI FINANCIARĂ

Centrul dispune de o locație accesibilă comunității, resurse financiare suficiente și o bază materială corespunzătoare derulării tuturor activităților de reabilitare a copiilor delincvenți.

Rezultat

Copiii și familiile lor beneficiază de servicii de calitate care sunt furnizate de centrul de zi.

Proceduri de implementare

- CZO are spațiu fizic necesar satisfacerii nevoilor identificate pentru fiecare copil.
- Centrul dispune de spații corespunzătoare activităților care se desfășoară în incinta sa.
- Centrul este decorat și mobilat în mod corespunzător.
- Centrul se află într-un loc accesibil tuturor membrilor comunității din punct de vedere al existenței mijloacelor de transport și de amplasarea celorlalte servicii din comunitate de care pot beneficia copiii.
- Centrul se află într-o zonă în care siguranța generală a copiilor nu este afectată.
- Centrul beneficiază de o linie telefonică accesibilă permanent.
- Centru are reguli scrise de securitate și PSI.
- Există o evidență clară a cheilor pentru locurile și ușile închise.

Indicatori

- Existența unei clădiri adecvate în care își are locația CZO;

- Există spații de activități și recreere (interioare și exterioare) în concordanță cu vârsta abilitățile și interesele copiilor;
- Existența mijloacelor de transport în comun sau proprii centrului care facilitează accesul la centru;
- Existența altor servicii comunitare pentru copii și familii situate în vecinătatea centrului;
- Amplasarea centrului într-o zonă care nu periclitează siguranța copiilor;
- Metodologia de organizare și funcționare (MOF) are proceduri de securitate siguranță și supraveghere.

SIGURANȚĂ ȘI SECURITATE

Centrul oferă condiții de siguranță și securitate pentru copii pe parcursul derulării activităților.

Rezultat

Riscul accidentelor și al evenimentelor nedorite este minim.

Proceduri de implementare

- Există reguli clare privind accesul în centru, și controlul accesului.
- Coordonatorul centrului va stabili, pe baza dosarului fiecărui beneficiar și/sau a recomandărilor instituțiilor competente (ex. comisia pentru protecția copilului, DGASPC, probațiune, poliție) o listă de persoane care nu pot avea acces în centru, sau a căror prezență în apropierea centrului sau contact cu beneficiarii trebuie raportată instituțiilor competente.
- Centrul are o abordare sistematică și formală asupra evaluării riscurilor pentru copiii nou admiși în program, asupra obiectelor cu care copiii au acces în centru, asupra mobilității și prezenței copiilor în spații cu grad de risc crescut din interiorul centrului.
- Centrul are proceduri cu privire la combaterea și prevenirea introducerii în centru de către copii, vizitatori sau personal de obiecte periculoase sau ilicite.
- Copiii sunt în permanență supravegheați de lucrătorii centrului, într-o proporție de minim 3 lucrători la 10 copii.
- Zilnic se întocmesc rapoarte de prezență a copiilor și fișe de monitorizare a comportamentului.

Indicatori

- MOF conține regulile privind accesul în centru. Copiii cunosc aceste reguli
- Existența și conținutul listei cu persoanele al căror acces în centru este interzis sau a căror prezență în apropierea centrului sau contact cu copiii trebuie raportate
- Există un registru de incidente și accidente
- Există o strictă administrare a cheilor de la spațiile închise
- Strategia scrisă a prevenirii actelor ilicite
- Fișele de observații comportamentale și rapoartele zilnice ale personalului

ADMITEREA

Copiii/tinerii beneficiază de serviciile și activitățile desfășurate numai dacă acestea pot răspunde nevoilor lor individuale de îngrijire, educație, socializare, etc.

Rezultat

Fiecare copil este admis în condițiile prevăzute de lege. Orice decizie în acest sens se bazează pe faptul că centrul poate oferi serviciile adecvate pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale a copilului în conflict cu legea.

Proceduri de implementare

- Refuzul admiterii în centru nu se poate face pe baza unor criterii legate de rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, dizabilitate sau a altor criterii discriminatorii.
- Nu se vor admite în centru copii a căror prezență poate pune, în pericol siguranța și securitatea celorlalți copii sau pentru care centrul nu poate furniza îngrijirea necesară.
- Se face o evaluare de risc.
- Se face o evaluare a stării de sănătate a copilului pentru a se depista orice vătămare, dependență, afecțiuni fizică sau psihică.
- Se ține cont de opinia copilului și de tipul de servicii pe care centrul le poate oferi.
- Copiii sunt informați cui se pot adresa în cazul unor probleme personale (persoana de referință, alți membri ai personalului, alte persoane, servicii din afara centrului).

Indicatori

- Dosarul copilului include copii ale evaluării inițiale și hotărârii CPC/instanță
- Raportul de evaluare psihosocială conține referiri la eforturile depuse pentru reintegrarea familială sau găsirea unei alternative de tip familial și, în lipsa acestora, pentru găsirea unui centru cât mai aproape de comunitatea din care provine copilul
- Declarația de politici non-discriminatorii a centrului
- Raport de orientare/contract
- Există raport de evaluare de risc
- Copiii știu cui să se adreseze în cazul unor probleme personale și dețin datele relevante de contact

PLANUL INDIVIDUALIZAT DE PROTECȚIE

Centrul are un Plan Individual de Protecție - PIP - pentru fiecare copil față de care s-a luat măsura supravegherii specializate. Planul este supus revizuirii periodice și este rezultatul acordului cu echipa interdisciplinară și familia.

Rezultat

Fiecare copil beneficiază de o intervenție personalizată în centru de zi pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale a copilului. funcție de nevoile identificate la admiterea în CZO și adaptată evoluției sale ulterioare.

Proceduri de implementare

- Conținutul PIP este stabilit de comun acord cu familia/reprezentantul legal și copilul în raport cu vârsta și gradul de maturitate, ținând cont și de recomandările CPC / instanței
- PIP conține obiective pe termen scurt, mediu și lung, activități, durata aferentă activităților, personalul de specialitate desemnat și alte persoane implicate, resursele materiale și financiare, precum și modalitățile de monitorizare și evaluare/reevaluare
- PIP ține cont de vârsta, sexul, potențialul de dezvoltare, personalitatea, etnia, cultura și religia copilului
- PIP conține și informații legate de:
 - a) Nevoile sau problemele identificate ale copilului
 - b) Evaluarea gradului de risc

- c) Descrierea serviciilor și activităților desfășurate de către copil
- d) Metodele utilizate pentru asigurarea îndeplinirii obiectivelor PIP

Indicatori

- Conținutul PIP
- Copilul cunoaște conținutul PIP
- Dosarul copilului conține opinia copilului, a părinților și altor persoane importante pentru copil cu privire la elaborarea PIP
- Membrii echipei cunosc programul activităților, termenele și responsabilități fiecăruia în implementarea și monitorizarea PIP
- Existența contractelor cu familia / reprezentantul legal

DEZVOLTAREA DEPRINDERILOR DE VIAȚĂ SOCIALĂ

Centrul de zi întocmește pentru fiecare copil un program de dezvoltare a deprinderilor de viață socială parte a PIP.

Rezultat

Fiecare copil din centru beneficiază de un program de dezvoltare a deprinderilor de viață socială.

Proceduri de implementare

- Centrul oferă copiilor și părinților consiliere și sprijin la cerere sau ori de câte ori personalul de specialitate consideră că este în beneficiul copilului și familiei sale.
- Dezvoltarea deprinderilor de viață socială se consemnează într-un program de intervenție specifică (PIS) - parte integrantă a PIP - care se bazează pe evaluarea nevoilor copilului și care este individualizat pentru fiecare copil/ tânăr.
- PIS este produsul unei munci de echipă pluridisciplinară care poate aduna atât specialiști din centru, cât și din afara lui.
- PIS cuprinde obligatoriu următoarele secțiuni, dar el poate fi mai dezvoltat: educația pentru sănătate; educație; alimentație; recreere; controlul comportamentului, managementul furiei; educație pentru prevenirea consumului de substanțe; sănătate mentală; instituții de suport din comunitate; abilități parentale; prevenirea violenței.
- PIS beneficiază de acordul copilului și al familiei / reprezentantului legal.

Indicatorii

- Există programul de dezvoltare de deprinderi sociale;
- PIS este cunoscut și semnat de membrii echipei;
- PIS este cunoscut și semnat de copil și de familia acestuia;
- Evaluările inițiale și finale ale copiilor care urmează aceste programe.

IMPLICAREA COMUNITĂȚII

Centrul de zi dezvoltă acțiuni de informare la nivelul comunității în ceea ce privește serviciile oferite, precum și de implicare activă a comunității în resocializarea și reintegrarea în comunitate a copilului care a încălcat legea.

Rezultat

Comunitatea cunoaște serviciile de care copiii beneficiază/pot beneficia prin intermediul centrului de zi și se implică în activitățile centrului.

Proceduri de implementare

- Centrul organizează activități la care invită membri ai comunității: autorități, colegi ai copiilor și părinții acestora, profesori, vecini etc.
- Centrul dezvoltă activități de implicare activă a comunității în corectarea comportamentului deviant și dezvoltarea comportamentului socialmente acceptabil.
- Copiii au posibilitatea să-și invite colegii și prietenii din comunitate la sărbătorile personale (aniversări, onomastică).
- Centrul colaborează cu servicii pentru copil și familie din comunitate în vederea asigurării integrării sociale a copiilor beneficiari și asigurării unui continuum de servicii.
- Centrul sprijină organizarea de campanii de sensibilizare a comunității referitoare la importanța existenței și dezvoltării CZO.
- Centrul deține informații de specialitate în formă tipărită pe care le pune la dispoziția comunității spre consultare.

Indicatori

- Tipul și numărul de contacte pe care reprezentanții comunității le au cu minorii din centru;
- Tipul și numărul de activități în care sunt implicați reprezentanți ai comunității;
- Accesul minorilor din centru la mijloace de informare (radio, tv, presa scrisă);
- Numărul activităților în care este implicată comunitate;
- Numărul de copii care frecventează servicii din comunitate (școală, dispensare etc.);
- Existența informațiilor de specialitate în formă tipărită;
- Număr de persoane care apelează la materialele de specialitate / an.

IEȘIREA DIN CZO

Procesul de asistență în centrul de zi se încheie în momentul în care se estimează că scopul pentru care au fost oferite serviciile a fost atins.

Rezultat

Copilul beneficiar care părăsește centrul are aptitudinile necesare reintegrării în societate și este pregătit pentru o viață responsabilă.

Proceduri de implementare

- Înainte de revocarea măsurii, copiii trebuie să fie instruiți pentru a dobândi deprinderi pentru o viață responsabilă, inclusiv deprinderi de comunicare și rezolvare de probleme și abilități vocaționale.
- Centrul colaborează cu serviciile din comunitate în vederea asigurării integrării copiilor.
- Faza de încheiere a procesului de asistență în CZO este urmată de faza de monitorizare post-servicii care se recomandă să fie de 12 luni.
- La încheierea procesului de asistență se întocmește raportul de reevaluare a riscului care cuprinde cel puțin următoarele informații:
 - a) evaluarea riscului din perspectiva comunității în care trăiește copilul;
 - b) scurta prezentare a faptelor care au făcut necesară luarea unei măsuri de protecție specială;
 - c) lista schimbărilor comportamentale survenite;

- d) lista incidentelor survenite în legătură cu copilul pe perioada desfășurării programului (absențe, violențe etc);
- e) complianță între nevoile inițial identificate și serviciile furnizate în centru;
- f) evaluarea capacității părintelui / reprezentantului legal de supraveghere a copilului pe viitor;
- g) recomandările echipei de implementare a PIP.

Indicatori

- MOF conține proceduri referitoare la ieșirea copilului din CZO, în care sunt prevăzute, în egală măsură, pregătirea copilului și a mediului în care el urmează să se integreze
- Rapoartele de monitorizare post-servicii (după ieșirea copilului din CZO)
- Raportul de reevaluare a riscului și recomandări

EDUCAȚIA PENTRU ÎNVĂȚAREA RELAȚIILOR SOCIALE, DREPTURILOR ȘI ÎNDATORIRILOR CETĂȚENEȘTI

Centrul de zi asigură copiilor programe educative individuale și de grup pentru învățarea relațiilor sociale, a drepturilor și îndatoririlor cetățenești, pentru înțelegerea regulilor sociale și a consecințelor încălcării acestora.

Rezultat

Copiii care au încălcat legea penală își îmbunătățesc comportamentul și dobândesc cunoștințele și deprinderile de bază pentru a se integra în comunitate.

Proceduri de implementare

- Fiecare copil primește un program scris care cuprinde orarul activităților obligatorii din CZO; programele sunt afișate la un panou accesibil personalului și copilului. Una din prioritățile educative este obișnuirea copilului cu respectarea unui program.
- Activitățile educative de grup sunt organizate pe categorii de vârstă și pot avea loc:
 - în incinta CZO:
 - o sesiuni de informare pe teme legate de drepturi și îndatoriri cetățenești
 - o întâlniri cu tineri care au trecut prin experiențe anterioare de încălcare a legii și au reușit să se integreze social
 - o proiecte (realizarea unei reviste sau gazete de perete, expoziție de afișe etc.)
 - în comunitate:
 - o vizite tematice

- o participări la sesiuni de informare organizate de școli, ONG-uri sau alte instituții
- o activități voluntare de ajutorare a unor categorii defavorizate de populație
- Fiecare centru de zi colaborează cu ONG-uri, școli sau instituții culturale din comunitate pentru organizarea de proiecte cultural-educative.
- În fiecare activitate personalul educativ va insista pe explicitarea drepturilor și a atribuțiilor, a relațiilor dintre colegi, pe exersarea întraajutorării și a muncii în echipă într-un proiect educativ.
- Activitățile educative individuale se realizează:
 - în cadrul ședințelor de consiliere și implică:
 - o discutarea atitudinii copilului în cadrul activităților de grup
 - o identificarea de comun acord a punctelor pozitive și a celor negative
 - o stabilirea unor priorități pentru perioada imediat următoare
 - prin relația cotidiană personalizată pe care copilul o are cu educatorul sau cu alți membri ai personalului:
 - o copilul va fi încurajat să comunice, să pună ce îl frământă, să ceară sfaturi.
- Personalul va fi pregătit prin cursuri de specialitate să comunice cu acești copii și să răspundă nevoilor lor educative cotidiene, să organizeze activități educative de grup și individual și să monitorizeze impactul acestora asupra fiecărui beneficiar, conform PIP.

Indicatori

- Existența în dosarul fiecărui copil a orarului activităților educative obligatorii, cu dovada că este cunoscut de copil și de membrii familiei;
- Activitățile educative sunt organizate atât în centru, cât și în comunitate;
- Gradul de participare a personalului la cursuri pe problematica educației.

SCOLARIZAREA

Centrul de zi asigură copiilor acces la forme adecvate de școlarizare, la unitățile de învățământ din comunitate sau prin organizarea de cursuri în CZO.

Rezultat

Copiii își continuă studiile. Copiii care au abandonat școala au acces la cursuri de alfabetizare / pregătire generală care să le permită reluarea studiilor obligatorii.

Proceduri de implementare

- Se specifică modalitatea de școlarizare - în comunitate sau în centru
- Conducerea CZO și managerul de caz monitorizează activitatea școlară a copilului (prezența și rezultatele)
- Fiecare CZO va avea cel puțin o sală destinată exclusiv cursurilor școlare
- Copiii beneficiază de condiții pentru efectuarea temelor și pregătirea examenelor, sub îndrumarea și controlul personalului educativ
- Timpul alocat studiului independent este clar delimitat în programul zilnic
- Personalul va avea o abordare pozitivă, evidențiind eforturile și rezultatele care demonstrează o evoluție cât de mică în sensul îmbunătățirii situației școlare
- Personalul este pregătit să explice copiilor, pe înțelesul lor, importanța școlii pentru fiecare persoană și oportunitățile date de finalizarea studiilor

Indicatori

- Rata de reintegrare școlară;
- Existența unui spațiu corespunzător pentru studiu.

EDUCAȚIA PENTRU SĂNĂTATE

Centrul de zi asigură accesul copiilor la programe adecvate de educație pentru sănătate și orientarea acestora, dacă este cazul, către servicii specializate care să completeze educația cu terapie de specialitate.

Rezultat

Copiii cunosc elementele de bază ale vieții sănătoase și consecințele practicilor periculoase: consum de alcool, consum de droguri, fumat, activitate sexuală neprotejată, alimentație defectuoasă, lipsa igienei etc.

Proceduri de implementare

- Programul CZO include cel puțin o activitate de educație pentru sănătate săptămânal.
- Se organizează dezbateri în grup despre consecințele alcoolului, fumatului, consumului de droguri - moderate de specialiști, tineri voluntari; se recomandă invitarea unor tineri care au reușit să depășească astfel de probleme.
- Educația sexuală este o temă prioritară de pregătire a copiilor. După caz, educația de grup se completează cu demersuri personalizate, prin trimiterea adolescenților către cabinete medicale specializate de educație sexuală și contraceptivă.
- Se urmărește însușirea și aplicarea regulilor elementare de igienă personală.
- Regulamentul intern al CZO are prevederi clare de interdicere a fumatului și consumului de alcool în incinta sa.
- Procedurile educative sunt completate cu proceduri terapeutice, în unități specializate cu care CZO colaborează.

Indicatori

- Frecvența activităților de educație pentru sănătate;
- Existența în regulamentul intern a prevederilor de interzicere a fumatului și consumului de alcool.

EDUCAȚIA PĂRINȚILOR

Centrul de zi asigură programe educative pentru părinți, în vederea asigurării complementarității programului din centru cu programul de acasă.

Rezultat

Copiii beneficiază de un demers educativ unitar, atât în centru cât și acasă, astfel încât reintegrarea în comunitate să se realizeze în timpul cel mai scurt și cu rezultate bune și durabile.

Proceduri de implementare

- Fiecare CZO are o ofertă de cursuri pentru părinți pe teme specifice educației și supravegherii copilului care a încălcat legea.
- La intrarea copilului în centru se stabilește împreună cu managerul de caz și cu reprezentantul familiei copilului programul de cursuri la care participă acesta și/sau alți membri ai familiei. Odată stabilit acest program, el devine obligatoriu și se anexează la contractul cu familia.
- Cursurile includ prezentări și dezbateri ale situațiilor concrete cu care se confruntă părinții, modalități practice de relaționare cu personalul CZO, tehnici de comunicare cu copilul, inclusiv în situații de criză.
- CZO pune la dispoziția părinților materiale informative accesibile care îi pot sprijini în educarea copilului.
- Personalul participă la cursuri de pregătire pentru educația părinților și relația cu părinții.

Indicatori

- Oferta de cursuri pentru părinți
- Existența programului de cursuri pentru membri ai familiei
- Materiale informative educative destinate părinților
- Participarea la cursuri de pregătire pentru educația părinților și relația cu părinții

FORMAREA INIȚIALĂ ȘI CONTINUĂ A PERSONALULUI

Personalul centrului de zi are pregătirea și abilitățile profesionale corespunzătoare pentru a lucra cu copiii și în echipă.

Rezultat

Copiii care au săvârșit o faptă penală, cât și familia ori alt reprezentant legal al copilului, comunitatea locală din care fac parte acești copii beneficiază de servicii de calitate și personalizate din partea unor profesioniști bine pregătiți, cu abilități empaticе și de comunicare pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale.

Proceduri de implementare

- Fiecare angajat are calificarea necesară pentru îndeplinirea sarcinilor postului respectiv.
- În vederea îmbunătățirii cunoștințelor, abilităților și deprinderilor privind satisfacerea nevoilor copiilor și familiilor acestora, fiecare angajat beneficiază de cel puțin 42 de ore pe an de formare continuă în domeniul protecției copilului/ protecția copilului care a săvârșit o faptă penală sau domenii conexe / interdisciplinare, asigurate din bugetul angajatorului.
- Specialiștii centrului sunt încurajați să participe la diverse cursuri de formare care îi pot ajuta în optimizarea muncii lor, inclusiv seminarii și conferințe.
- Centrul are obligația să asigure un număr minim de 14 ore de formare pentru voluntari, înainte de începerea activității.

Indicatori

- Dosarul personal al fiecărui angajat cuprinde certificatele de absolvire a cursurilor de formare. Exemple de domenii conexe și/sau interdisciplinare relevante pentru personalul CZO: psihologie judiciară, delinvență juvenilă, medierea și negocierea conflictelor, orientare școlară și pentru carieră, consiliere psihocomportamentală, psihoterapie, prevenirea abuzului, neglijării și exploatării copilului, inclusiv a traficului și celor mai grave forme de muncă a copilului, violența în familie etc.

SUPERVIZAREA

Centrul de zi dispune de un sistem eficient de supervizare al resurselor umane, care permite funcționarea sa la randament optim.

Rezultat

Personalul este motivat și performant, asigurând servicii de calitate pentru clienții centrului.

Proceduri de implementare

- Coordonatorul CZO are obligația de a asigura supervizarea internă și externă a personalului de specialitate și a voluntarilor
- Supervizarea voluntarilor este asigurată de către personal desemnat de coordonator
- Furnizorul de servicii are obligația de a asigura supervizarea coordonatorului CZO

Indicatori

- Număr de întâlniri de supervizare, individuale și în echipă/ angajat/ lună/ an. Numărul de întâlniri de supervizare la solicitarea angajaților/ echipei/ an;
- Evidența activităților de supervizare.

RELAȚIILE DE COLABORARE INTERINSTITUȚIONALĂ

Centrul de zi inițiază și dezvoltă relații de colaborare cu organizații și instituții care se implică în procesul de reintegrare socială a copiilor.

Rezultat

Copiii sunt sprijiniți atât de centrul de zi, cât și de instituții și organizații, să se integreze în comunitate.

Proceduri de implementare

- Conducerea CZO formalizează acorduri de colaborare cu instituțiile și organizațiile menționate în proiectul instituțional. Scopul acestor acorduri este pregătirea reintegrării sociale a copiilor care au săvârșit fapte penale. Obiectivele specifice vor fi stabilite de comun acord cu fiecare partener, corespunzător cu aria de competență.
- Conducerea CZO beneficiază de suportul autorităților locale pentru colaborarea cu serviciile publice. Reducerea fenomenului de delincvență juvenilă și reintegrarea copiilor care au săvârșit fapte penale este responsabilitatea întregii comunități. Implicarea serviciilor publice descentralizate, cum ar fi Inspectoratul Școlar Județean, Inspectoratul de Poliție, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Direcția de Muncă și Dialog Social se stabilește de către autoritățile locale, fiind recomandată elaborarea unui plan județean/local de acțiune în acest domeniu.

Indicatori

- Acordurile de colaborare încheiate, cu anexele care detaliază modul de colaborare;
- Organizarea reuniunilor de evaluare a parteneriatului.

MANAGEMENTUL COMUNICĂRII ȘI INFORMAȚIEI

Centrul de zi asigură un circuit eficient al informației, atât în interiorul, cât și în exteriorul său.

Rezultat

Copiii beneficiază de o intervenție profesională în echipă, realizată de un personal bine informat, în parteneriat cu părinții/membri ai familiei și cu alți profesioniști din instituțiile și organizațiile locale.

Proceduri de implementare

- Comunicarea cu părinții/membri ai familiei/reprezentanți legali ai copilului se realizează de către fiecare manager de caz, prin cel puțin o adresă scrisă pe trimestru. Copiile acestor scrisori se păstrează în registrul de corespondență.
- În vederea unei eficiente comunicări externe, conducerea CZO redactează rapoarte anuale și le transmite către parteneri și mass-media, după ce au fost avizate de furnizorul de servicii.

Indicatori

- Existența punctului de informare pentru personal;
- Rapoartele anuale publicate și dosarele anuale de presă.

MANAGEMENTUL RESURSELOR UMANE

Coordonatorul centrului se asigură că întregul personal este calificat și pregătit corespunzător, conștient de responsabilitățile care îi revin și capabil să lucreze în echipă.

Rezultat

Personalul corespunde numărului de beneficiari, nevoilor lor și dificultăților cu care se poate confrunta serviciul.

Proceduri de implementare

- Personalului i se pun la dispoziție toate documentele relevante: proiectul instituțional, MOF, regulamentul de ordine interioară, proceduri de lucru.
- Coordonatorul organizează periodic - cel puțin o dată pe lună, sau de câte ori este nevoie ședințe administrative cu întregul personal. Aceste ședințe sunt planificate, au o agendă afișată și conținutul lor este consemnat în procese verbale.
- Prin activitățile de formare, prin modul de întocmire și revizuire a fișelor de post, precum și prin toate activitățile de comunicare internă ale CZO, se promovează principiul muncii în echipă ca mod de intervenție pentru asigurarea protecției copilului.
- Date fiind condițiile dificile de lucru și responsabilitatea deosebită care îi revine personalului în acest centru, furnizorul de servicii se preocupă de motivarea morală și materială a persoanelor angajate, corespunzător cu resursele de care dispune.

Indicatori

- Personalul cunoaște conținutul documentelor CZO relevante pentru munca sa.

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

IV

**MODELE DE SERVICII SOCIALE ȘI CAMPANII DE
INFORMARE**

- STANDARDE, METODOLOGII, PROCEDURI -

2.

**CENTRUL DE ASISTENȚĂ INTEGRATĂ A ADICȚIILOR
CENTRU DE ZI AMBULATORIU**

- MEDODOLOGIE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU -

Fundația de Îngrijiri Comunitare

Scurtă descriere a serviciului social

Centrul de asistență integrată a adicțiilor

(Servicii psiho-sociale și medicale integrate pentru consumatorii de droguri)

Centrul de asistență integrată a adicțiilor furnizează servicii în sistemul clasic ambulatoriu pentru consumatorii de droguri care au urmat o cură de dezintoxicare și care participă punctual la ședințe de asistență psihologică și activități de reintegrare socială, fără a fi necesar să participe la un program intensiv de recuperare pentru menținerea deciziei de a renunța la drog, precum și activități de prevenire a consumului de droguri, în special prevenire școlară, familială și comunitară.

Beneficiari

Centrul de asistență integrată a adicțiilor definește un centru de zi care se adresează consumatorilor de droguri care au urmat o cură de dezintoxicare și care sunt incluși într-un program intensiv de activități specifice și alternative, precum și persoanelor aflate în situație de risc de a căpăta dependența de drog:

- activități de prevenire a consumului de droguri;
- terapie individuală și de grup;
- consiliere pentru părinți;
- consiliere și orientare vocațională;
- mediere cu alte instituții în vederea reintegrării sociale a beneficiarilor;
- activități artistice și sportiv-recreative;
- terapie ocupațională, în vederea facilitării reinsertiei profesionale.

Etapele furnizării de servicii

- 1. Activitatea 1 - Identificarea beneficiarilor**
- 2. Activitatea 2 - Selecția și evaluarea beneficiarilor**
- 3. Activitatea 3 - Planificarea intervenției**
- 4. Activitatea 4 - Furnizarea de servicii specializate**
- 5. Activitatea 5 - Evaluarea finală și monitorizarea**

Activitatea 1 - Identificarea beneficiarilor

Metodologie

Această activitate se realizează prin două modalități:

1.1. Pentru consumatorii de droguri:

Prin colaborare cu secțiile de dezintoxicare ale Spitalelor "Al. Obregia", Spitalul de Urgență, Spitalul "Sf. Stelian", dar și prin orientarea cazurilor de către ceilalți parteneri ai organizației/instituției care sunt furnizori de servicii din domeniu social, în momentul internării, atât pacienții, cât și persoanele de suport, sunt informați și ajutați să conștientizeze faptul că, dezintoxicarea este doar o primă etapă în procesul de recuperare.

Dezintoxicarea este departe de a fi sinonimă cu vindecarea, așa cum consideră majoritatea consumatorilor.

Atunci când este posibil, primele ședințe de consiliere cu persoanele de suport au loc încă din perioada spitalizării. Acest demers crește semnificativ șansele intrării consumatorului în programul centrului, imediat după terminarea curei de dezintoxicare.

1.2. Pentru persoanele aflate în situație de risc de a consuma droguri:

Prin activități de prevenire în cadrul unităților școlare (școli generale, licee, universități), în cadrul centrelor rezidențiale aflate în coordonarea Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului de pe raza municipiului București, potențialii beneficiari sunt informați și ajutați să conștientizeze riscurile consumului de droguri.

2. Activitatea 2 - Selecția și evaluarea beneficiarilor

Metodologie

Selecția și evaluarea beneficiarilor se realizează în baza unor criterii de eligibilitate, după cum urmează:

Pentru consumatorii de droguri

Evaluarea beneficiarilor se efectuează de către echipa multidisciplinară prin utilizarea unor instrumente standardizate de evaluare agreate la nivel național: chestionar Europ-ASI, interviu motivațional și balanță decizională.

Evaluarea beneficiarului vizează toate ariile de intervenție: socială, medicală, psihologică, juridică și economică.

Evaluarea se desfășoară în cadrul a trei ședințe distincte:

- în prima ședință este evaluată motivația beneficiarului;
- în următoarele două ședințe se aplică Europ-ASI (indexul de severitate în adicții). ASI este un interviu semistructurat conceput pentru a se adresa unui număr de 7 dimensiuni (potențiale probleme ale beneficiarului) în abuzul de substanțe.

De asemenea, se realizează anchete sociale, acolo unde este posibil (în cazul în care avem acceptul beneficiarului).

criteriile de eligibilitate pentru consumatorul de droguri

- Nivelul motivațional;
- Istoricul consumului;
- Istoricul bolilor somatice și psihice asociate;
- Suport familial;
- Inserție socială.

Profilul beneficiarului căruia i se adresează programul

Profilul consumatorului de droguri pentru care programul centrului este potrivit, se poate contura astfel:

- nivel motivațional crescut;
- istoric relativ scurt de consum;
- doze mici, medii;
- mod de administrare de preferat fumat, inhalat, temporar injectat;
- absența polidependenței;
- număr redus de tentative de dezintoxicare;
- absența supradozelor sau număr redus;
- patologie somatică asociată absentă sau bine tratată;
- patologie psihiatrică asociată absentă sau bine controlată sub tratament;
- familie suportivă;
- partener de viață neconsumator și cu atitudine suportivă;
- cerc de prieteni neconsumatori;

- perspective pentru inserție școlară sau/și profesională;
- scor Europ-ASI (indice de severitate al adicției) mic sau mediu.

Pentru persoanele aflate în situație de risc de a consuma droguri:

Activitățile de prevenire adresate acestui grup de beneficiari se realizează sistematic, programat și coerent în baza evaluărilor efectuate:

- pe de o parte, de către Agenția Națională Antidrog care arată tendințe crescătoare ale consumului de droguri legale și ilegale în rândul adolescenților și tinerilor
 - Procentul de tineri care au fumat a crescut în 2003 cu 11%, ajungând la un total de 64%;
 - 55% dintre adolescenți încep să bea bere înainte de a împlini 14 ani (dublu față de anul 1999);
 - Consumul de alcool a generat tinerilor (cca. 3% dintre aceștia) probleme cu poliția ori rezultate slabe la învățătură;
 - Datele referitoare la consumul de droguri ilegale a arătat tendințe crescătoare la următoarele droguri: ecstasy (o creștere de 3 ori mai mare), droguri injectabile (o creștere de 50-60 % cu o incidență de 1%), amfetamine (o creștere de 85%, dar cu o incidență mai mică

de 1 %). Cea mai mare prevalență fost la marijuana/hașiș - 3 %, dublu comparativ cu 1999;

- Comparând rezultatele cu media datelor din Europa privind riscul de a consuma droguri ilegale și medicamente, rezultatele au arătat că cei mai mulți adolescenți români (82%) sunt consumatori sau aflați în situație de risc de a consuma.

- pe de altă parte, de către Fundația de Îngrijiri Comunitare la nivelul unităților școlare unde se realizează activitatea de prevenire prin aplicarea de chestionare elevilor și profesorilor.

Activitatea 3 - Planificarea intervenției

3.1. Realizarea planului individualizat de asistență (PIA) pentru consumatorii de droguri

Metodologie

Pe baza evaluării se va întocmi, împreună cu beneficiarul, un plan personalizat de asistență, care va putea fi modificat în funcție de evoluția cazului.

Plan personalizat de asistență reprezintă un instrument de ghidare, un "traseu" stabilit de echipa profesională, adecvat în măsura posibilului la nevoile beneficiarului exprimate sau depistate prin evaluare, ca și la resursele disponibile.

Planul personalizat de asistență cuprinde:

- date generale despre solicitant;
- prezentarea problemelor depistate și prioritizarea lor;
- puncte tari/puncte slabe;
- scop;
- obiective și data la care se așteaptă să fie atinse;
- metode/intervenții și programarea serviciilor psihosociale, personalul responsabil, precum și procedurile de acordare.

Planul de asistență este datat și semnat de către membrii personalului și beneficiarii serviciului, iar o copie a planului este oferită beneficiarului serviciului. Planul de asistență listează clar responsabilitățile serviciului și beneficiarului.

3.2. Realizarea planificării intervenției preventive

Metodologie

Planificarea programului de prevenire se referă la faza în care se proiectează și se elaborează intervenția preventivă. În această fază se aleg obiectivele și metodele, bazele conceptuale ale intervenției, grupul țintă și resursele disponibile.

În cadrul acestei activități se identifică factorii de risc și de protecție din mediul de viață al respectivei comunități, iar activitatea de prevenire vizează întărirea factorilor de protecție și diminuarea factorilor de risc.

Posibili factori de risc pentru consumul de droguri

- eșec școlar;
- consumul de droguri;
- presiunea grupului pentru a consuma;
- norme de disciplină inconsistente sau excesiv de severe;
- conflicte familiale frecvente, etc.

***Posibili factori de protecție pentru
prevenirea/reducerea consumului de droguri***

- utilizarea modelelor de disciplinare pozitivă din partea profesorilor;
- rezultate bune la învățătură;
- relații armonioase cu prietenii și colegii;
- prezența unor concepții clare privind consecințele negative ale consumului de droguri, etc.

Activitatea 4 - Furnizarea de servicii specializate

4.1. Pentru consumatorii de droguri:

Metodologie

Procesul de acordare a serviciilor se realizează în cadrul continuumului de asistență, intervențiile având loc integrat în succesiune sau concomitent în sensul acordării paletelor necesare de servicii adecvate nevoilor sociale individuale;

Managerul de caz face legăturile și trimerile necesare către toate resursele precizate în PIA, în fiecare etapă și ghidează beneficiarul în cadrul continuumului de asistență.

Managerul/coordonatorul de caz ajută beneficiarul să dobândească abilități de bază necesare pentru a funcționa independent în comunitate, inclusiv modalități de câștigare a resurselor financiare, învățarea rolului de părinte sau de gospodărire a locuinței.

Scopurile pe termen scurt sunt treptat înlocuite cu scopurile pe termen lung și de integrare a individului într-un stil de viață fără drog.

În cazul minorilor, serviciile centrului sunt acordate în conformitate cu legislația în vigoare și în colaborare cu Direcțiile pentru Protecția Drepturilor Copilului la nivel local.

Tipurile de servicii pentru consumatorii de droguri

- ***Consiliere și terapie individuală și de grup***

Psihoterapia individuală abordează problema dependenței psihologice, prevenirea recăderii, creșterea nivelului motivațional, dezvoltarea personală. Menționăm că în dependența de droguri, dependența fizică este depășită cu o relativă ușurință, în timp de 7-21 de zile, în timp ce dependența psihologică constituie principalul factor al recăderii, putând persista o perioadă nelimitată, chiar ani de zile.

- ***Terapie ocupațională, în vederea facilitării reinsertiei profesionale***

- ***Consiliere și orientare vocațională***

Consilierea vocațională și medierea pentru reintegrare profesională identifică și facilitează dezvoltarea de abilități necesare în demersurile pentru obținerea unui loc de muncă adecvat, și în funcție de caz, orientează către calificare și reconversia profesională.

- ***Activități artistice și sportiv-recreative***

Activitățile alternative permit creșterea motivației pentru participarea la programul Centrului, creșterea șanselor de reintegrare socială prin dezvoltarea capacității de relaționare și cooperare, îmbunătățirea imaginii de sine prin identificarea și

perfecționarea unor abilități, aptitudini sportive, artistice etc., stimularea responsabilității individuale și față de ceilalți.

- **Realizarea de contacte și asigurarea medierii** cu persoanele de referință și/sau suport din mediul de viață al consumatorului de droguri; părinți, prieteni, frați, alte rude apropiate.
- **Consilierea persoanelor de suport** în vederea facilitării readaptării consumatorului de droguri la mediul social din care provine.
- **Colaborarea cu autoritățile publice** locale din zona administrativ-teritorială în care domiciliază consumatorul de droguri în vederea monitorizării cazului după încheierea tratamentului postcură.
- **Crearea unei baze de date cu organizațiile** implicate în rețeaua de suport, a cazurilor luate în evidență și evoluția acestora.

4.2. Pentru persoanele aflate în situație de risc de a consuma

Metodologie

Prevenirea consumului de droguri atât în mediul școlar, cât și în comunitate necesită modificarea unui ansamblu de variabile legate de acei factori de risc mai apropiați consumului de droguri și de capacități personale, care pot acționa ca factori de protecție față de întărirea consumului problematic de droguri.

FACTORI DE RISC LA ADOLESCENȚI

Factori predispozanți

- Lipsa informațiilor privind pericolul folosirii drogurilor;
- Neacceptarea ideii că oricine poate deveni dependent de drog;
- Atitudinea potrivit căreia folosirea drogului este necesară pentru plăcerea și bucuria în viață;
- Nivel scăzut al stimei de sine;
- Lipsa încrederii în sine.

Factori favorizanți

- Acces ușor la droguri ilicite;
- Decizii necorespunzătoare, formare de deprinderi neadecvate;
- Lipsa preocupărilor pentru programe privitoare la droguri;
- Suficienți bani pentru a cumpăra droguri;
- Lipsa „alternativelor” la folosirea drogurilor.

Factori declanșatori

- A face parte dintr-un grup în care se încurajează folosirea drogurilor sau chiar se consumă;
- Educatorii nu impun reguli privind folosirea drogurilor;
- Efectele drogurilor însele.

4.2.2. Stabilirea obiectivelor programului de prevenire

Intervențiile trebuie să includă informații privind drogurile și să detecteze și să modifice convingerile eronate ale elevilor care pot servi ca bază a atitudinilor pozitive sau negative față de droguri.

- Creșterea stimei de sine;
- Dezvoltarea capacității de empatizare;
- Creșterea capacității de exprimare socială influențează forma în care se asimilează normele și rolurile sociale;
- Dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sănătate și contrare consumului de droguri;
- Îmbunătățirea autocontrolului; lipsa de autocontrol reprezintă un factor de risc mai ales dacă se suprapun probleme intelectuale (modele deficitare), emoționale (lipsa de satisfacții), sociale (în măsura în care facilitează căutarea imediată de noi senzații);
- Dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor - capacitatea de a se opune ferm cererii, influențelor sau manipulărilor din partea unor persoane, sub o manieră neagresivă, fără a crea conflicte inutile și fără a pune în pericol relațiile cu ceilalți;
- Dezvoltarea abilităților de relaționare cu alți;
- Îmbunătățirea autoafirmării.

Pregătirea materialelor și instrumentarului utilizat în programul de prevenire și stabilirea metodologiei de utilizare a acestora

Tehnici de participare activă sunt metode prin care elevii învață conținuturile, prin intermediul unei elaborări personale.

Sunt eficiente pentru lucrul în echipă deoarece:

- abordează un stil de comunicare deschis (încredere, claritate, apropiere), cooperativ;
- se aleg situații concrete;
- se acumulează experiențe noi;
- se analizează informațiile și se adoptă cele mai bune soluții;
- creșterea responsabilității elevilor.

Activitatea 5 - Evaluarea finală și monitorizarea

5.1. Evaluarea serviciului pentru consumatorii de droguri

Metodologie

Conform datelor consemnate în planul individualizat de asistență, managerul de caz va urmări măsura atingerii obiectivelor operaționale, în sensul atingerii pe parcursul implementării a rezultatelor așteptate la datele stabilite sau atunci când este cazul;

Evaluările efectuate la intervalele stabilite vor aduce precizări clare asupra progresului individual;

Beneficiarul serviciului este implicat activ în procesul evaluării și este informat cu privire la politicile de confidențialitate și alte politici relevante, ca parte a procesului de evaluare;

Există o procedură documentată pentru încheierea cazului/transfer. Această procedură include identificarea motivelor care au dus la încheierea cazului/transfer și înregistrarea tuturor factorilor cheie cu privire la acestea.

5.2. Evaluarea serviciului pentru persoanele aflate în situație de risc de a consuma droguri

Metodologie

Se va realiza evaluarea procedurilor privind:

- Planificarea intervenției;
- Desfășurarea activității;
- Analiza rezultatelor prin prisma obiectivelor propuse;
- Analiza gradului de îndeplinire a obiectivelor propuse;
- Concluzii, recomandări, ajustări, eventual replicări ale intervenției.

Categoria de persoane beneficiare

Beneficiari direcți

- tineri afectați de consumul de droguri de pe raza municipiului București beneficiază în fiecare an de serviciile oferite în cadrul centrului de asistență integrată a adicțiilor pentru consumatorii de droguri;
- instituții publice și organizații non-guvernamentale din București participă în rețea la activitățile de suport specifice pentru reintegrarea socială a beneficiarilor;
- tineri consiliați în cadrul programului de prevenire a consumului de droguri din licee.

Beneficiari indirecți

- persoane, membrii familiei și persoanele de suport din mediul de viață al consumatorului de drog beneficiază de consiliere și suport;
- persoane din mediul de viață al potențialilor consumatori în cadrul programelor de prevenire.

CHESTIONAR EUROP-ASI

	COD			
	DATA APLICĂRII			
	COD APLICANT			

	ISTORIC FAMILIAL			
	După părerea ta, ai rude care au probleme cu drogul, alcoolul, probleme de sănătate mintală - probleme care au condus la un tratament sau ar fi trebuit să conducă?			
	<i>Rude</i>	<i>Alcool</i>	<i>Drog</i>	<i>Sănătate mintală</i>
1	bunica din partea mamei			nu am o astfel de rudă
2	bunicul din partea mamei			
3	mătușa din partea mamei			
4	unchi din partea mamei			
5	alții din partea mamei			
6	bunica din partea tatălui			
7	bunicul din partea tatălui			
8	mătușa din partea tatălui			
9	unchi din partea tatălui			
10	alții din partea tatălui			
11	Frate 1			
12	Frate 2			
13	Soră 1			
14	Soră 2			
15	verișor			

1	Starea civilă			
2	De cât timp ai această situație maritală			
3	Locuiești cu cineva care consumă	Alcool?	Drog?	
cine:				
4	Cu cine îți petreci majoritatea timpului liber			
5	Ai putea să spui că ai avut relații apropiate, de lungă durată, cu vreunul din următorii oameni din viața ta?			
	Mama			
	Tata			
	Frați - Surori			
	Prieteni			
6	Au fost perioade când nu te-ai înțeles bine cu:	în ultimele 30 de zile	pe parcursul vieții	
	Mama			
	Tata			
	Frați - Surori			
	Partenerul - Soțul			
	Copii			
	Alte rude			
	Prieteni apropiați			
	Vecini			
	Colegi de serviciu			

7	Au fost perioade în care ai fost abuzat?			
	Câte zile din ultimele 30 ai avut conflicte serioase?			
	cu familia		zile	
	cu altcineva		zile	
	<i>Nota intervievatorului</i>			
	Cum ați evalua nevoia clientului pentru consiliere familială și socială			

STARE MINTALĂ				
1	Ai fost vreodată înclinat să ceri tratament pentru probleme de sănătate mintală			
2	De câte ori ai fost tratat pentru probleme de sănătate mintală			
	<i>internat</i>		ori	
	<i>ambulatoriu</i>		ori	
3	Ai luat vreodată tratament pentru boli psihice?			
4	Ai avut perioade semnificativ de lungi în care nefiind sub influența drogurilor			
<i>Nota intervievatorului</i>				
	Cum ați evalua nevoia clientului pentru tratament psihologic și psihiatric			

	EDUCAȚIE			
1	Ți-ai terminat studiile			
2	Care este ultima școală absolvită			
3	Care este ultima clasă absolvită			
	<i>Nota intervievatorului</i>			
	Cum ați evalua nevoia clientului pentru asistență sau consiliere pe probleme educaționale?			

STATUT PROFESIONAL			
1	Ai avut vreodată o slujbă stabilă?		
2	Cât a durat cea mai lungă perioadă de angajare?		
3	Câte zile din ultimele 30 ai fost plătit?		zile
4	Ai fost vreodată concediat din cauza drogurilor? De câte ori		ori
5	Ai primit bani în ultimele 30 de zile din vreuna din următoarele surse?		
	angajare?		
	șomaj?		
	pensie?		
	prieteni, familie?		
	activități ilegale?		
	alte surse?		
	Care este sursa ta principală de venit?		
	Ai vândut lucruri personale sau din casă ca să supraviețuiești?		
	Ai datorii?		
	Câți oameni depind de tine ca principală sursă de venit?		persoane
	<i>Nota intervievatorului</i>		
	Cum ați evalua nevoia clientului pentru consiliere profesională		

STATUTUL LEGAL		în ultimele 30 de zile	pe parcursul vieții	
1	Ai fost vreodată arestat?			
2	Ai fost arestat și cercetat?			
3	Pentru ce ai fost acuzat?			
4	Ai fost condamnat?			
5	Pentru ce ai fost condamnat și de câte ori?			ori
6	Câte luni din viață ai fost închis?		luni	
7	Cu câte luni în urmă a fost ultima încarcerare?		luni	
8	În prezent aștepti o sentință, ai un proces în curs?			
9	Pentru ce?			
10	Câte zile din ultimele 30 ai fost reținut de poliție?		zile	
11	În câte zile din ultimele 30 ai fost angajat în activități ilegale?		zile	
<i>Note intervievatorului</i>				
12	Cum ați evalua nevoia clientului pentru consiliere juridică			

EVALUARE ÎNȚĂLĂ

Numele beneficiarului	Codul beneficiarului	Data	Program integrat de asistență 1
-----------------------	----------------------	------	--

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuiți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Criterii program	Risc minim in toate ariile			
Aria 1: Istoric personal și de consum, semne de intoxicație și/sau sindrom de abstinență	a. istoric scurt de consum			
	b. monodependență			
	c. istoric recent de administrare intra-venoasă			
	d. absența consumului de droguri în ultimele 2 săptămâni, dar există potențial de recădere și necesită asistență de prevenire a recăderilor			
	e. consum de droguri cu potențial mic de dependență			
	f. nu prezintă risc de sevraj			
	g. nu este necesar un management medical pentru consumul de droguri			
	h. nu necesită dezintoxicarea			

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuiți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Aria 2: Condiții bio-medicale și complicații	a. fără condiții medicale cronice			
	b. starea de sănătate nu a fost afectată de consum			
	c. existența unor condiții bio-medicale care pot fi vindecate sau care nu interferează cu procesul de recuperare			
	d. există condiții medicale pentru care este necesară supravegherea medicală, dar nu este necesară monitorizarea zilnică			

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Aria 3: Condiții psihologice sau psihiatrice și complicații. Acceptarea/ rezistența la tratament. Potențial de recădere, continuare a consumului alte probleme	a. fără condiții psihologice sau psihiatrice și complicații			
	b. există tulburări emoționale și/sau cognitive, dar care nu interferează cu procesul de recuperare			
	c. risc absent sau scăzut pentru sine sau alții			
	d. există condiții psihologice sau psihiatrice care pot fi abordate eficient în PIT 1			
	e. există condiții psihologice care necesită monitorizare atentă în regim închis			
	f. constientizare a problemei și dorință de angajare în tratament			
	g. grad de constientizare și/sau motivare care necesită asistență structurată de intensitate medie sau mare			
	h. risc redus de recădere			
	i. potențial de recădere care necesită asistență în regim închis			

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Aria 4: Condiții sociale și familiale	a. mediu suportiv			
	b. mediul nu interferează cu procesul de acordare a asistenței sau de recuperare			
	c. mediul nu este suportiv, dar asistența poate crește abilitățile de a face față dorinței imperioase de consum			
	d. mediu nesuportiv, sau interferează cu procesul de recuperare și este necesară acordarea asistenței în regim închis			

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Aria 5: Situația juridică	a) situația anterioară			
	a. antecedente penale fără legătură cu infracțiunile la regimul drogurilor			
	b. antecedente penale în legătură cu infracțiunile la regimul drogurilor			
	c. trafic			
	d. consum			
	e. violență			
	f. altele			
	g. pedepse aplicate privative de libertate			
	h. pedepse aplicate neprivative de libertate			
	i. măsuri de supraveghere și obligații impuse			
	j. măsuri de siguranță			

ARII	CRITERII DE ORIENTARE	În cadrul fiecărei arii, încercuți toți itemii care se aplică în cazul beneficiarului. Puneți un semn în una din căsuțele “da” sau “nu” care indică validarea sau lipsa validării	DA	NU
Aria 5: Situația juridică	b) situația prezentă:			
	a. proces penal fără legătură cu infracțiunile la regimul drogurilor			
	b. proces penal în legătură cu infracțiunile la regimul drogurilor			
	c. în urmărire penală			
	d. în judecată			
	e. termen încercare			
	f. executare pedeapsă privativă de libertate			
	g. executare pedeapsă neprivativă de libertate			
	h. măsuri supraveghere și obligații			

Numele Managerului de caz

Semnatura Managerului de caz

Data:

JURNALUL CRAVING-URILOR

DATA / ORA	SITUAȚIE (unde, cu cine, ce făceam)	GĂNDURI (despre mine, despre ceilalți, despre lume în general)	SENTIMENTE (furie, frică, tristețe, vină, rușine)	POFTA (0 - 10)	COMPORTAMENT (consum / altceva)

MODALITĂȚI DE A FACE FAȚĂ SITUAȚIILOR DE RISC CRESCUT

Dorința de a consuma droguri se schimbă în funcție de dispoziția, persoanele cu care îți petreci timpul și posibilitatea de a face rost de droguri. Gândește-te la ultima perioadă de dependență și la situațiile cele mai frecvente care au favorizat consumul.

Exemple de situații de risc crescut:

persoane consumatoare	insomnia
grupul de prieteni	frustrarea
anumite locuri	sentimentul eșecului
petreceri	sentimentul de vinovăție
conflictele în familie	situațiile conflictuale
plictiseala	vizionarea unor emisiuni TV
furia	perioada de week-end
tensiunea	fumatul excesiv

Menționează care sunt situațiile de risc cele mai frecvente care te determină să consumi droguri:

1. -----

2. -----

Exemple de modalități de a face față situațiilor de risc:

- telefonează unui prieten sau terapeutului
- mergi la o plimbare
- încearcă să contactezi un vecin
- vizionează un film
- citește o carte
- desfașoară o activitate sportivă

Menționează câteva modalități de a face față situațiilor de risc crescut cel mai frecvent întâlnite:

1. -----

2. -----

PLANUL DE ACȚIUNE ÎN CAZ DE URGENȚĂ

(în cazul unei alunecări)

Măsurile de urgență în caz de alunecare, menite să prevină înrăutățirea situației sunt:

.....
.....
.....
.....

Gândurile care mă pot ajuta să vad situația într-un mod rațional sunt:

.....
.....
.....
.....

Suportul social la care voi apela în caz de alunecare va fi:

.....
.....
.....
.....

Măsurile de urgență pe care le pot lua după alunecare, pentru a mă reîntoarce în punctul de unde am plecat sunt:

.....
.....
.....
.....

Medicația (tratament nonsubstitutiv, naltrexona):

.....
.....
.....
.....

PLAN INDIVIDUALIZAT DE ASISTENȚĂ

Numele beneficiarului: _____

Nr. Id. Beneficiar: _____

Data admiterii: _____

PIT: _____

Data de începere a planului: _____

PREZENTAREA PROBLEMELOR PE ARII

NR. 1. (Istoric de consum, semne intoxicație, sevraj)

NR. 2. (Medical)

NR. 3. (Psihologic - Motivație)

NR. 4. (Social - Familial)

NR. 5. (Juridic)

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE

SCOP: _____

OBIECTIVE: Data la care se așteaptă să fie atinse

1 _____

2 _____

3 _____

Nr. obiectiv	Data	Metode (Servicii)	Cantitatea	Frecvența	Durata	Centru Instituție	Persoana responsabilă

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

IV

**MODELE DE SERVICII SOCIALE ȘI CAMPANII DE
INFORMARE**

- STANDARDE, METODOLOGII, PROCEDURI -

3.

**SERVICII DE ZI ȘI REZIDENȚIALE PENTRU
PERSOANE CONDAMNATE PENAL**

- METODE DE LUCRU -

Prison Fellowship România

Activitatea fundației Prison Fellowship România, conform misiunii sale, are drept obiective:

- asistarea materială, psihosocială și spirituală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni (deținuți sau nu) și familiilor acestora
- prevenirea infraționalității prin programe de informare derulate în școli și comunitate
- lobby pentru crearea unui cadru legal care să vină în sprijinul reabilitării și reintegrării sociale reale a infractorilor
- promovarea reformei în cadrul sistemului de justiție penală din România

Incidența mai mare a problemelor de natură socială, educațională și în rândul romilor, probleme care de foarte multe ori generează comportamente antisociale, face ca probabilitatea acestora de a apărea în postura de beneficiari ai organizației PFR să fie crescută.

De asemenea, experiența organizației Prison Fellowship România în lucru cu tinerii cu comportament infracțional, arată că un procent de 25% dintre tinerii cercetați de poliție pentru săvârșirea unor infracțiuni sau aflați în detenție au avut experiența centrelor de plasament.

Astfel că, implicit, proiectele PFR țintesc și membrii acestor grupuri vulnerabile, afectate de stereotipuri și prejudecăți ce duc la discriminare și care, la un moment dat în viața lor, au intrat în conflict cu legea penală sau s-au aflat în situații risc din acest punct de vedere. Pentru mulți dintre ei, limitarea drepturilor, inclusiv a drepturilor omului și chiar izolarea lor de societate pare îndreptățită și un răspuns natural al comunității la acțiunile lor

Proiectele organizației care se adresează acestor categorii vulnerabile, în special copii și tineri foști instituționalizați și/sau de etnie roma, răspund în primul rând uneia din marile probleme cu care se confruntă aceștia și anume, **neacceptarea socială, posibilitatea reală de a accede la un status valorizat pozitiv de către profesorii, colegii de școală, vecinătate, comunitate în general.** Creșterea gradului de acceptanță socială a comunității față de aceste categorii depinde foarte mult de competențele lor educaționale și profesionale precum și de modul în care pot fi descoperite, stimulate și dezvoltate **toate resursele interne ale beneficiarilor.**

1. Centrul rezidențial pentru persoane fără adăpost

Tinerii care au părăsit sistemul instituționalizat de protecție a copilului, sunt asistați în cadrul Centrului Rezidențial pentru persoane fără adăpost al fundației Prison Fellowship România

Centrul rezidențial oferă servicii sociale tinerilor foști beneficiari ai instituțiilor de ocrotire, orfani sau din familii vulnerabile care nu au sau au posibilitate redusă de a se integra în propria familie, nu au abilități și resurse pentru a duce o viață independentă, întâmpină dificultăți în relaționarea cu mediul social, cu scopul de a facilita integrarea socială și profesională a acestora.

Servicii oferite

- **Asistență socială** - intervenția asistentului social vizează: evaluarea cazului, stabilirea nevoilor și problemelor cu care se confruntă tânărul, realizarea planului de intervenție sau spectrul de servicii necesare, de comun acord cu beneficiarul, încheierea contractului de prestare a serviciilor sociale și de responsabilitate reciprocă, medierea cu structurile locale, susținere pentru angajarea în muncă, asistență în relațiile cu colegii și comunitate.
- **Asistență psihologică și psihopedagogică** - evaluarea psihologică inițială și periodică, elaborarea unui plan de intervenție în funcție problemele psihologice identificate, învățarea unor strategii de rezolvare a problemelor, dobândirea unor abilități de autocontrol, rezolvarea conflictelor de natură emoțională, consiliere psihosocială și profesională - individuală și de grup.
- **Asistență pedagogică** - se adresează în special beneficiarilor care nu au terminat 9 clase, cât și beneficiarilor care temporar nu sunt cuprinși în sistemul educativ.
- **Asistență profesională** - atât de formarea profesională, cât și de recalificare. Dacă persoana are deja o calificare (cu condiția ca beneficiarul să dorească) se mediază angajarea în muncă.
- **Asistență juridică** - în scopul clarificării identității beneficiarului, rezolvarea litigiilor legate de proprietatea privată sau custodia copilului.
- **Activități de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă** - activități ce promovează și sprijină

pregătirea beneficiarilor pentru viața autonomă. Fiecare activitate este centrată pe o anumită deprindere de viață. Aceasta poate avea loc atât în mediul centrului, cât și în mediu deschis, favorizând experiența socială și deschiderea către comunitate, experimentarea, învățarea prin acțiune. Activitățile sunt structurate/semistructurate și se realizează ținând cont de vârsta, nivelul de dezvoltare, opinia și aspirațiile beneficiarului.

Funcțiile Centrului

- **Funcția de protecție și îngrijire** - asigurându-se pază și securitate, cazare și hrană;
- **Funcția de educare-consiliere-orientare** - tânărul este învățat deprinderi de viață independentă, planul individual de protecție pune în practică activitățile care vizează ameliorarea sau rezolvarea stării de dificultate, se organizează programe de consiliere psihosocială individuală și de grup. Consilierea juridică sprijină tânărul să-și cunoască drepturile/ îndatoririle sau să primească îndrumări de specialitate, se organizează activități colective pe teme educative de interes;
- **Funcția de mediere** - specialiștii centrului mediază relația dintre beneficiar și serviciile existente în comunitate, eventualii angajatori, instituții de învățământ, personal medical, agențiile de muncă, direcțiile asistență socială, etc., asigurând utilizarea maximală a potențialului existent atât în localitate, cât și în afara ei;
- **Funcția de monitorizare-evaluare** - se realizează prin evaluarea inițială a cazului, care stă la baza întocmirii Planului individual de intervenție, și prin reevaluări periodice, pentru a se constata progresul înregistrat de beneficiar ca urmare a includerii în programul centrului.;
- **Funcția de reintegrare socială și profesională** - activități de educație, consiliere și orientare care favorizează dezvoltarea autonomiei tânărului și pregătirea acestuia pentru inserția în comunitate, se fac demersuri pentru găsirea unui loc de muncă, se realizează anchete sociale și vizite la familia sau

rudelul tânărului dacă acestea există, se intermediază vizitarea tânărului în centru de către membrii familiei sau rudelor, se organizează ședințe de consiliere, psihoterapie pentru membrii familiei. Se realizează de asemenea activități care urmăresc schimbarea mentalității comunității în legătură cu această categorie de tineri, campanii de informare și sensibilizare a comunității în legătură cu problemele tinerilor.

Principii care stau la baza activității Centrului

Consultanță și informare

Beneficiarii sunt informați referitor la serviciile oferite în cadrul centrului, drepturile și obligațiile pe care le au.

Evaluarea nevoilor

Centrul oferă servicii în concordanță cu nevoile evaluate ale beneficiarilor, răspunzând așteptărilor beneficiarilor prin parametrii de calitate și eficiență.

Intervenție individualizată

Serviciile oferite în cadrul centrului au la bază Planul de intervenție individualizat, care conține activitățile specifice desfășurate pentru a răspunde nevoilor fiecărui beneficiar în parte : de ordin medical, nevoi emoționale, nevoi determinate de apartenența la o anumită cultură, etnie, religie, nevoi educaționale, modul de relaționare cu familia și comunitatea, etc.

Participarea

Beneficiarul este implicat în procesul de luare a deciziilor referitor la activitățile de reintegrare în care este cuprins.

Autonomie și independență

Centrul asigură menținerea independenței personale ale beneficiarului, Pierderea autonomiei este considerată ca sinonim al dependenței, beneficiarul trebuie să fie

responsabil în luarea deciziilor care privesc propria persoană.

Șanse egale

Activitatea Centrului este liberă de orice discriminare bazată pe rasă, sex, vârstă, handicap, abilitatea de a vorbi, grad de școlarizare, religie, orientare sexuală, etc. Centrul are stabilită o politică de șanse egale și se asigură că aceasta este efectiv implementată, supravegheată și revizuită, prin acțiunile efective de prevenire a discriminării (practica anti-discriminatorie).

Confidențialitate

Personalul centrului păstrează confidențialitatea informațiilor și datelor cu privire la beneficiari. Fiecare specialist are obligația de a păstra secretul profesional, fiind responsabil de prejudiciile cauzate de nerespectarea acestei cerințe de confidențialitate. Confidențialitatea nu va fi păstrată în cazul în care există un risc pentru beneficiar sau cei din jur ori se pot aduce îmbunătățiri în prestarea serviciilor sociale.

Deschidere către comunitate

Centrul nu este o structură închisă, ci un serviciu care face parte din comunitate, care pregătește reintegrarea socială a tânărului și printr-o intervenție la nivelul comunității astfel încât imaginea acestei categorii de tineri vulnerabili să se îmbunătățească, reducându-se riscurile izolării și marginalizării.

Dezvoltarea și consolidarea abilităților și competențelor de viață independentă

De aproximativ trei ani, cu sprijinul unui partener suedez, s-a inițiat un program care vizează desprinderea treptată a tinerilor de suportul personalului din centru și dobândirea unui grad ridicat de autonomie.

Această etapă se desfășoară pe o perioadă de maxim doi ani, astfel:

1. Tinerii care au loc de muncă stabil, sunt mutați în apartamente sociale a căror chirie este susținută pe o perioadă de un an de către fundație, tinerii contribuind doar la costurile de întreținere și autogospodărire.
2. În următorul an, tinerii contribuie la chiria apartamentului cu jumătate din sumă, restul fiind suportat de către fundație.
3. În final tinerii ajungând să se întrețină singuri.

Pe întreaga perioadă a programului, tinerii sunt acompaniați și monitorizați de un asistent social al fundației PFR.

Activitățile desfășurate cu tinerii vizează responsabilizarea acestora în asumarea rolului de actor al propriului destin și pe consolidarea abilităților și competențelor de viață independentă. Pe lângă aceste activități cheie, acompanierea psihologică și consilierea individuală și de grup sprijină în continuare modelarea și dezvoltarea personalității tinerilor.

Abilități de viață independentă pentru adolescenți și copii cu nevoi speciale

În anul 2002-2004, fundația Prison Fellowship România, cu sprijinul financiar al USAID, a derulat un proiect care a avut ca și grup țintă copii instituționalizați din județele Cluj și Bistrița Năsăud.

Parteneri în proiect au fost cele două Direcții Generale Județene pentru Protecția Drepturilor Copilului, Cluj și Bistrița. Rolul celor două instituții a fost de a facilita selectarea beneficiarilor în proiect și desfășurarea activităților.

Obiectivele proiectului:

- Scăderea numărului de tineri aflați în instituții de ocrotire în Cluj și Bistrița
- Formarea deprinderilor de viață necesare unui trai independent, la copii instituționalizați, beneficiari ai proiectului
- Profesionalizarea serviciilor de ocrotire a tinerilor instituționalizați în cele două județe
- Creșterea șanselor tinerilor de absorbție pe piața forței de muncă prin servicii de training vocațional

Rezultate:

- 90 de tineri au urmat și finalizat cu succes programul de formare a deprinderilor de viață necesare unui trai independent , program derulat pe parcursul proiectului
- 74 de tineri au fost calificați într-o meserie primind diplome de absolvire recunoscute de Ministerul Muncii și Ministerul Educației
- 74 de beneficiari au fost consiliați și sprijiniți în vederea căutării unui loc de muncă
- 60 de beneficiari s-au angajat în muncă până la finalizarea proiectului.

De asemenea, în cadrul acestui proiect, profesioniștii fundației au realizat un ghid practic "**Abilități de viață independentă pentru adolescenți și copii cu nevoi speciale**", care cuprinde suporturi de activități pentru formarea și dezvoltarea deprinderilor de viață independentă.

Ghidul abordează teme care urmăresc atât dobândirea și cultivarea deprinderilor bazale (de autonomie personală) cât și a deprinderilor complexe (deprinderi de orientare în comunitate, de relaționare interpersonală, deprinderi de comunicare, deprinderi vocaționale, libertatea de a alege între stiluri de viață diferite).

Ghidul a fost conceput în special pentru adolescenții și tinerii care nu au beneficiat de un sistem și de un conținut educațional corespunzător, și prin urmare, nu și-au însușit la timp abilitățile pentru o viață independentă.

2. Centrul de Zi pentru Integrarea Socială a Copiilor

Înființarea centrului de zi , în anul 2002, a urmărit includerea socială a unui grup de copii care sunt expuși unui dublu risc de discriminare și marginalizare: o dată celui care decurge din calitatea de copii care au comis infracțiuni, iar în al doilea rând din faptul că au nevoi sociale multiple.

Copii de la centru de zi (copii care au săvârșit infracțiuni dar nu răspund penal) provin în cea mai mare parte din familii sărace, monoparentale, în care există relații conflictuale sau modele infracționale și aproape toți dintre cei care frecventează școala, au intrat în programul Centrului de Zi cu rezultate slabe la învățătură, repetenție, număr ridicat de absențe. Prin raportare la populația majoritară etnic, copiii de etnie romă sunt suprareprezențați (46%). Se poate spune astfel că, pentru marea parte a acestor copii, beneficiari ai activităților Centrului de Zi, fenomenul discriminării și excluderii sociale este unul foarte prezent.

Activitățile desfășurate în Centrul de Zi se axează pe stimularea și dezvoltarea la copii a abilităților esențiale pentru adaptare socială:

- consiliere psihosocială individuală și de grup - în vederea dezvoltării competenței sociale;
- terapia ocupațională - dezvoltarea sentimentului pozitiv față de muncă;
- artterapie - manifestarea și dezvoltarea creativității;
- activitățile pedagogice - îmbunătățirea performanțelor școlare;
- educație interculturală - asumarea și valorizarea propriei etnii.
- activitățile de socializare și implicare în comunitate - urmăresc dezvoltarea sentimentului de apartenență și responsabilitate față de comunitatea din care fac parte.

Metodologie

Creșterea acceptanței sociale

Demersul nostru vizează cu precădere **creșterea acceptanței sociale a membrilor comunității** față de acești copii, atragerea comunității în sprijinirea procesului de integrare socială a acestora, prin intermediul activităților de voluntariat și prin participare membrilor comunității la toate acțiunile pe care copii le vor desfășura în comunitate.

Necesitatea asistării copiilor în dezvoltarea sentimentului de acceptanță socială prin implicarea lor în activități creative și de socializare, combinate cu programe de consiliere individuală și de grup pleacă de la premiza că are șanse de integrare socială doar cel care se simte nediscriminat și acceptat social, pentru că numai atunci când știi că ești acceptat și recunoscut, te simți în largul tău.

La baza demersului nostru stă convingerea că, în cea mai mare parte, **neacceptanța socială** este o formă concomitent o formă de ignoranță a societății față de individ și o formă de invaliditate a individului față de societate.

Acceptanța socială reprezintă o formă de comunicare autentică individ - societate, care funcționează ca premisă a integrării sociale.

O mare parte din comportamentele copiilor sunt influențate de modul în care ele au fost etichetate de către adulți, copilul interiorizează această etichetare în imaginea despre sine și se comportă în acord cu ea.

Învățarea socială și emoțională

Studiile și cercetările demonstrează că elementul cheie pentru a atinge obiectivele unei bune integrări (atât familiale, școlare cât și sociale) și pentru a sprijini toți copiii să își atingă potențialul maxim o reprezintă învățarea socială și emoțională.

Învățarea socială și emoțională presupune dezvoltarea de către copii a abilităților, atitudinilor și valorilor necesare înțelegerii și rezolvării unor sarcini ca:

- învățarea cognitivă,
- stabilirea de relații pozitive (relaționarea),
- adaptarea la cerințele, necesitățile maturizării sociale în condițiile complexe ale societății din zilele noastre.

Indivizii învață în diferite moduri, învățarea fiind influențată de diferiți factori sociali și emoționali. Un copil frustrat, marcat de mediul familial problematic în care trăiește, marcat de eșec și cu povara unei etichete discriminatorii, este un copil ale cărui abilități de învățare socială și cognitivă sunt semnificativ micșorate.

Factorii sociali și emoționali au influență majoră asupra capacității copiilor de a-și recunoaște și administra propriile evoluții, de a înțelege și aprecia perspectivele altora, de a stabili și atinge obiective, de a identifica și rezolva probleme precum și de a folosi o varietate de abilități interpersonale.

Dezvoltarea competenței sociale și emoționale contribuie la creșterea motivației copiilor de a se comporta prosocial precum și a atașamentului acestora față de mediul social și grupul care le oferă oportunitatea de a-și valoriza personalitatea, deprinderile și abilitățile creative, lucrative, de învățare.

Sentimentul de atașament față de grupul/mediul în care se dezvoltă este asociat cu o rată scăzută a violenței, absenteismului/abandonului școlar, implicarea în activități infracționale.

Dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor, de comportament asertiv, de rezistență la presiunea socială, îi ajută pe copii în evitarea comportamentelor cu risc, ajută copiii să-și dezvolte relații sociale eficiente, ca de exemplu să învețe cum să lucreze în grup și cum să-i înțeleagă pe cei pe cei care provin din culturi diferite, cu experiențe diferite, să manifeste interes și respect față de alții să se comporte într-o manieră etică și responsabilă.

Exemple de activități

Activitățile de educație interculturală

Identitatea este inseparabilă de specificul cultural și social în care se formează.

În munca cu copii este important să se ia în considerare contextul social și cultural în care aceștia trăiesc și interacționează, acordând atenție și prejudecăților pe care societatea le are față de anumite grupuri sociale și etnice.

Pentru a răspunde nevoilor specifice ale acestor grupuri defavorizate/marginalizate educatorii în special, ca de altfel întreaga comunitate, trebuie:

- să recunoască inegalitățile sociale și să conștientizeze problemele cu care se confruntă grupurile respective,
- să cunoască și să respecte istoria culturală, valorile și sistemul de convingeri ale diverselor etnii/minorități;
- să recunoască și să reducă barierele în atingerea scopurilor și aspirațiilor școlare și sociale ale minorităților.

Este important prin urmare ca încă de mici, copiii să fie învățați să trateze toate persoanele cu respect, să se creeze o legătură și o acceptare necondiționată între diversele etnii.

Programul de educație interculturală, vizează:

- dezvoltarea la copii a deprinderilor legate de viața într-o comunitate interetnică și interculturală (conștientizarea propriilor determinări culturale, stereotipuri și prejudecăți, identificarea acestora la ceilalți);
- formarea de atitudini cum ar fi respectul pentru diversitatea culturală, pentru identitatea culturală proprie și a celorlalți, refuzul discriminării și intoleranței.

Activitatea de educație interculturală cuprinde următoarele subactivități

Grup de discuții pe teme ca:

- diversitatea culturală și etnică;
- identitatea culturală și etnică;
- discriminare;
- toleranță;
- stereotipuri și prejudecăți cu privire la diversele etnii;
- modalități de combatere a discriminării și intoleranței, etc.

Învățarea de cântece și dansuri tradiționale specifice etniilor existente în centru de zi.

Teatru forum

Prin intermediul acestui instrument de intervenție socială, în cadrul unor spectacole prezentate la centru sau în școlile la care învață, copiii din cadrul centrului au împărtășit idei și opinii cu privire la discriminarea cu care se confruntă la școală și în comunitate.

Copii au ilustrat diferite situații de discriminare pe care le-au experimentat sau le-au observat în mediul școlar sau la nivelul comunității, implicând spectatorii în rezolvarea acestei situații.

Programul de educație interculturală contribuie la aprecierea diversității inter culturale de către copii, valorizarea copiilor de către membrii comunității, și dezvoltarea personală a copiilor prin creșterea imaginii de sine - în special a copiilor de etnie roma.

Program de consiliere de grup pentru dezvoltarea competențele sociale și emoționale

Programul de grup este axat pe următoarele tematici:

1. Cunoașterea propriei persoane
2. Empatia
3. Luarea deciziilor cu responsabilitate
4. Eficiența socială

1. Cunoașterea propriei persoane

- Identificarea și exprimarea propriilor emoții și sentimente
- Responsabilitate personală:
Recunoașterea și înțelegerea necesității de a se angaja în comportamente prosoziale
- Recunoașterea punctelor tari : Identificarea și valorificarea propriilor calități pozitive

2. Empatia

- Preluarea perspectivei celorlalți:
Identificarea și înțelegerea gândurilor/ sentimentelor celorlalți
- Acceptarea și aprecierea diversității:
Înțelegerea aspectelor pozitive a le diversității individuale și culturale
- Respectarea celorlalți

3. Luarea deciziilor cu responsabilitate

Managementul emoțiilor:

Monitorizarea și reglarea sentimentelor și emoțiilor în așa fel încât să-i ajute pe copii să se descurce în situații de viață diferite

Analizarea situațiilor:

Perceperea cu acuratețe a situațiilor în care trebuie luate decizii și evaluarea factorilor care pot influența răspunsul unui individ

Stabilirea scopurilor:

Stabilirea scopurilor și implicarea în atingerea acestora - scopuri prosoziale pe termen scurt și lung

Rezolvarea problemelor: Generarea, implementarea și evaluarea soluțiilor adecvate la problemele cu care se confruntă

4. Eficiența socială

Comunicare:

Folosirea abilităților verbale și non-verbale pentru a se exprima și promovarea unor schimburi pozitive și eficiente cu alții

Construirea relațiilor:

Stabilirea și menținerea unor relații care aduc satisfacții,

Negociere:

Obținerea unor soluții convenabile pentru toate părțile implicate într-o relație ținând cont de nevoile tuturor celor implicați

Asertivitate:

Exprimarea eficientă a deciziilor de a nu se angaja în comportamente antisociale

Căutarea ajutorului:

Identificarea nevoii de a apela la surse corespunzătoare de ajutor și suport

3. Practici și politici anti-discriminatorii în cadrul organizațiilor care oferă servicii sociale romilor din Cluj Napoca

Proiectul, derulat în anul 2001, în parteneriat cu Direcția de Muncă și Protecție Socială a vizat acoperirea nevoilor de formare în domeniul practicii anti-discriminatorii a profesioniștilor din organizațiile care oferă servicii sociale romilor.

La nivel mai larg, proiectul a contribuit la implementarea în cadrul organizațiilor a unor practici anti-discriminatorii, prin aceasta servind dezvoltării instituționale și comunitare, organizațiile care oferă servicii sociale devenind un model de funcționare pentru celelalte instituții existente în Cluj Napoca, o comunitate caracterizată de multiculturalism și diversitate.

Grupul țintă al proiectului a fost reprezentat de organizațiile din Cluj Napoca care oferă servicii sociale romilor, atât organizațiile guvernamentale (7 instituții) cât și cele neguvernamentale (6 fundații/asociații).

*În cadrul proiectului s-au desfășurat un număr de 9 ateliere de lucru cu tema **"Principii, valori, metode și tehnici ale practicii de tip antidiscriminatoriu cu beneficiarii romi"***

Participanții au fost profesioniști (asistenți sociali, psihologi, sociologi, pedagogi, psihopedagogi etc.) care lucrează în mod direct cu clienții romi în cadrul organizațiilor vizate de proiect.

Au fost abordate subiecte care se referă la:

- teoriile explicative ale discriminării pe criterii etnice;
- principiile și valorile practicii anti-discriminatorii;
- metodele și tehnicile practicii anti-discriminatorii (angajarea clienților romi într-o relație de parteneriat cu profesionistul, sprijinul oferit clienților romi pentru a obține control și putere asupra propriilor vieți, "advocacy", acțiunea afirmativă);
- rolul conștientizării de către practician a propriilor prejudecăți față de romi;
- rolul colaborării cu ceilalți colegi și cu supervizorii în eradicarea elementelor de discriminare din practica fiecărui profesionist.

Practici și politici organizaționale de tip antidiscriminatoriu

În cadrul proiectului, a fost creat un **grup de lucru responsabil cu implementarea practicilor și politicilor organizaționale de tip antidiscriminatoriu**.

Principalele practici organizaționale de tip antidiscriminatoriu care se intenționează a fi introduse în organizațiile cuprinse în proiect sunt următoarele:

- inserarea explicită în declarațiile de misiune ale organizațiilor a unor mesaje care să sublinieze angajamentul organizațiilor în vederea tratamentului nediscriminatoriu a beneficiarilor în raport cu criteriul originii etnice și care să se bazeze pe politica șanselor egale
- realizarea unor evidențe privitoare la originea etnică a beneficiarilor
- realizarea unei fișe de monitorizare a intervențiilor realizate cu beneficiarii romi
- abordarea aspectelor legate de practica cu beneficiarii romi în fiecare ședință pe echipe a profesioniștilor
- crearea unor grupuri de dezvoltare responsabile cu identificarea problemelor din practica cu beneficiarii romi și cu explorarea posibilelor soluții la aceste probleme
- crearea unei strategii de preluare a perspectivei beneficiarilor romi în planificarea și furnizarea serviciilor către aceștia

**PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR
CONDAMNATE PENAL CARE APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE**

IV

**MODELE DE SERVICII SOCIALE ȘI CAMPANII DE
INFORMARE
- STANDARDE, METODOLOGII, PROCEDURI -**

4.

**CAMPANIE DE INFORMARE
"BURSA LOCURILOR DE MUNCĂ"
PENTRU PERSOANELE CONDAMNATE PENAL**

Reforma Justiției Penale

Integrarea în activități de muncă a persoanelor care au fost condamnate penal

Conform experților, integrarea în muncă a persoanelor care au fost condamnate penal este unul dintre factorii principali care contribuie la creșterea siguranței comunităților prin reducerea recidivei și reintegrarea socială. Prin integrarea în muncă sau alte activități în comunitate, se exersează și dezvoltă abilități și calificări profesionale, roluri și responsabilități familiale și sociale.

Datele Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) și Direcției de Probațiune (DP) din cadrul Ministerului de Justiție arată că o mare parte dintre persoanele care execută sentințe penale nu au o calificare și au nevoie de facilitarea accesului la un nivel minim de educație care să le permită obținerea unei calificări. ANP și DP au ca obiectiv principal și fac eforturi considerabile pentru reintegrarea socială a persoanelor condamnate penal.

Astfel, persoanele aflate în detenție, în primele 8 luni ale anului 2008:

- aproape 30% din cele peste 28.000 persoane aflate în detenție au fost implicate în activități de muncă în interiorul sau în afara penitenciarului, sau au participat la cursuri de calificare și activități de învățământ
- veniturile realizate de persoanele private de libertate s-au ridicat la peste 15,5 mil. lei, venituri care contribuie la îmbunătățirea condițiilor de detenție și a programelor de reeducare, venituri din care un procent de

30% revine persoanelor care au desfășurat munca pentru a fi folosiți în interesul personal, pentru familie sau la eliberarea din penitenciar

În ce privește persoanele care execută sentințe penale sub supraveghere în comunitate:

- aproape 8.000 de persoane în prezent, sunt obligate să aibă o sursă legală de venit.

Avantaje ale participării la muncă a persoanelor condamnate penal

Dacă persoanelor condamnate li se oferă posibilitatea de a se califica și de a munci încă de la începutul executării sentinței, apar o serie de avantaje:

Avantaje pentru angajatori

- În cazul angajării forței de muncă din penitenciare, serviciile de resurse umane au mai puțin de lucru (selecție de personal, plata impozitelor, administrarea cărților de muncă) și deci costuri mai reduse. Se poate asigura astfel un bun raport preț / calitate pentru forța de muncă.

- În cazul angajării forței de muncă din penitenciare, se realizează un bun control al costurilor: pentru că nu sunt încheiate contracte de muncă ci se face un contract cu penitenciarul pentru furnizare de forță de muncă, beneficiarul plătește o factură care reprezintă contravaloarea exactă a orelor de muncă prestate efectiv.

- Forța de muncă din penitenciare este sigură, stabilă, continuă. Muncitorii sunt conștiincioși, nu se pune problema absenței sau a părăsirii locului de muncă înainte de încheierea programului, nu sustrag materiale sau produse de la locul de muncă.

Avantaje pentru persoanele condamnate

Persoanele aflate în detenție

- Se perfecționează, câștigă experiență și chiar bani care le vor fi utili la liberare. Diplomele, certificatele sau orice alte documente care atestă însușirea unei meserii, calificarea sau recalificarea profesională în cursul executării pedepsei sunt recunoscute, în condițiile legii, de Ministerul Muncii Solidarității Sociale și Familiei sau de Ministerul Educației și Cercetării.
- La liberare știu și pot să facă gratuit diferite lucruri utile familiei și în gospodărie, (reparații electrice, pus faianță, etc.)
- Faptul că lucrează pe timpul detenției poate fi o recomandare pozitivă și ar trebui să aibă un impact pozitiv asupra încrederii comunității și angajatorilor la liberarea din penitenciar
- La punctele de lucru exterioare penitenciarului, deținuții:
 - o se pot acomoda cu viața în comunitate, dobândind și exersând abilități și cunoștințe diferite de cele necesare supraviețuirii în mediul penitenciar
 - o dobândesc experiență și cunoștințe legate de integrarea într-un loc de muncă și de relația cu angajatorul
 - o pot folosi telefonul mobil și bani (numai deținuții aflați în regimul deschis de detenție)
- Reducerea pedepsei privative de libertate

Persoanele care execută sentințe în comunitate

- Se perfecționează, câștigă experiență și bani care le sunt utili pentru întreținerea personală și pentru susținerea familiei
- Faptul că lucrează pe timpul executării pedepsei este o recomandare pozitivă și are un impact pozitiv asupra încrederii comunității și angajatorilor în cazul încercării de a găsi un loc de muncă mai bun
- Prin implicarea în muncă exersează un stil de viață non-infracțional, dobândesc și practică abilități și cunoștințe specifice unui comportament prosocial

Avantaje pentru penitenciar

- O parte din veniturile realizate pot fi folosite de penitenciar pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și a programelor de reintegrare socială
- Personalul penitenciar are o satisfacție crescută în muncă

Factori care favorizează angajarea persoanelor condamnate

Șansele ca persoanele condamnate penal să fie angajate cresc dacă:

- Persoanele condamnate penal răspund nevoilor angajatorilor, în ce privește exigențele legate de:
 - o Competența reală și calificarea profesională
 - o Seriozitatea implicării în muncă (respectarea programului, productivitate, etc.)

- Persoana condamnată dovedește că are și alte calități persoanele apreciate de angajator (dorința de a se integra, corectitudine, deschidere, punctualitate, seriozitate, etc.)

- Persoanele condamnate penal parcurg un proces de recrutare și selecție organizat și desfășurat de specialiștii în resurse umane. În acest fel se obține o credibilitate crescută în legătură cu măsura în care persoana condamnată penal are calitățile profesionale și potențialul personal potrivite pentru ocuparea unei anumite poziții

- Există avantaje economice și facilități fiscale pentru angajatori (altele decât productivitatea și competența persoanelor condamnate): posibilitatea de a accesa fonduri nerambursabile, reduceri de taxe, salarii subvenționate, etc.

- Muncitorii sunt supravegheați atent sau dacă cineva (ex. instituția penitenciară, probațiunea, serviciile sociale, ONG, în calitate de intermediari) garantează pentru ei
- Angajatorii conștientizează și se implică în acțiuni legate de responsabilitatea socială a firmelor
- Se construiesc parteneriate între angajatori și instituții ale sistemului de justiție sau de protecție socială, parteneriate de natură a facilita exprimarea responsabilității sociale a firmelor
- Persoanele condamnate penal caută să se angajeze în posturi pentru ocuparea cărora nu este necesară prezentarea cazierului judiciar
- Se realizează reabilitarea, iar faptele penale nu mai apar înscrise în cazier. Reabilitarea judecătorească presupune ca persoana care a fost condamnată penal să aibă un loc de muncă sau o sursă legală de venit, precum și o bună conduită.
- Sunt popularizate experiențe pozitive și cazuri de succes. În acest sens, trebuie menționat că materialele informative sunt utile dar sunt considerate mai puțin eficiente decât întâlnirile sau atelierile de lucru cu potențiali angajatori
- Sunt aduse argumente de natură economică (ex. beneficii estimate în bani pentru comunitatea locală și angajatorii care facilitează reintegrarea socială a foștilor infractori) și sunt prezentate date statistice

Campanie de informare

„Bursa locurilor de muncă” pentru persoanele condamnate penal

Informarea angajatorilor și întâlnirile directe ale acestora cu persoanele condamnate penal și cu personalul serviciilor sociale, al serviciilor de probațiune și unităților penitenciare sunt factori importanți în facilitarea asigurării de șanse egale la angajare pentru persoanele care execută o pedeapsă în comunitate sau care au încetat executarea unei pedepse.

Pornind de la o astfel de premisă, Fundația Reforma Justiției Penale (RJP) a organizat, în parteneriat cu Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) și Direcția de Probațiune (DP) din Ministerul Justiției, două întâlniri pilot între persoane condamnate penal și potențiali angajatori - „burse ale locurilor de muncă pentru persoanele condamnate penal”.

Evaluările „burselor” locurilor de muncă organizate arată că acțiuni de acest fel, însoțite de informarea și selectarea angajatorilor, dar și de încurajarea persoanelor condamnate să caute un loc de muncă sunt acțiuni care au eficiență în sensul facilitării integrării în muncă prin identificarea unor locuri de muncă disponibile pentru persoanele care au fost condamnate penal.

Experiența întâlnirilor organizate a arătat că:

- persoanele private de libertate aflate în perioada de pregătire pentru liberare pot beneficia în cea mai mare măsură de o astfel de acțiune
- mobilizarea participării persoanelor condamnate sub supraveghere în comunitate este dificil de realizat, datorită faptului că personalul de probațiune dispune de resurse și de mijloace limitate pentru a putea influența și controla activitatea persoanelor condamnate aflate în supraveghere în comunitate
- că este posibilă, realistă și de dorit implicarea în mai mare măsură a persoanelor private de libertate în activități în comunitate. Reprezentanții serviciilor sociale din comunitate înțeleg necesitatea unor astfel de activități și sunt dispuși să le susțină
- informarea mass-media și a angajatorilor se poate face eficient atunci când la întâlnirile de informare participă și persoane condamnate penal care pot relata aspecte concrete din experiența lor de viață
- desfășurarea evenimentelor într-un mediu care oferă siguranță și încredere crește șansele de formare a unor atitudini pozitive față de angajarea în muncă, atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele condamnate

Printre factorii care au favorizat implicarea angajatorilor au fost identificați:

- relațiile bune de colaborare stabilite între angajatori și penitenciare
- experiența angajatorilor în lucrul cu persoanele condamnate penal
- interesul angajatorilor în avantajele oferite de munca persoanelor condamnate penal (în condițiile în care forța de muncă în România în anumite domenii este deficitară, angajatorii au apreciat posibilitatea de a utiliza forța de muncă din penitenciare)
- interesul angajatorilor pentru implicarea socială a firmelor

Ținând seama de rezultatele acestor activități, se desprind următoarele recomandări:

- inițierea unor activități adresate angajatorilor și cultivarea unor relații de colaborare între serviciile de probațiune, serviciile sociale din comunitate, ONG implicate în reintegrarea socială a foștilor infractori și potențiali angajatori
- dezvoltarea resurselor serviciilor de probațiune și a măsurilor legale prin care acestea pot interveni pentru a determina și controla activitatea persoanelor condamnate
- o mai bună informare a angajatorilor în legătură cu beneficiile și costurile sociale și economice ale implicării în muncă a persoanelor condamnate penal

- invitarea mass-media la acțiuni care au ca scop informarea publicului larg

În continuare sunt prezentate câteva elemente utile în organizare unor activități de tipul „burselor locurilor de muncă pentru persoanele condamnate penal”. În elaborarea acestor recomandări am ne-am folosit și de standardele și procedurile folosite de ANOFM pentru organizarea burselor locurilor de muncă.

Principii

- promovarea și apărarea drepturilor unei categorii vulnerabile de populație (persoanele condamnate penal aflate în căutarea unui loc de muncă)
- asigurarea integrării și incluziunii sociale, a demnității umane și accesului egal la bunuri și servicii publice
- promovarea respectării prevederilor legale care guvernează încadrarea în muncă

Scop

- Identificarea unor oportunități pentru angajarea persoanelor condamnate penal
- Dezvoltarea abilităților persoanelor condamnate penal în legătură cu găsirea unui loc de muncă
- Informarea angajatorilor și a mass-media în legătură cu beneficiile și costurile economice și sociale ale angajării în muncă a persoanelor condamnate penal

Beneficiari

- Persoane private de libertate aflate în perioada de pregătire pentru liberare
- Persoane condamnate sub supraveghere în comunitate

Potențiali parteneri

- Agenții pentru ocuparea forței de muncă
- ONG implicate în integrarea socială a grupurilor vulnerabile
- Penitenciare
- Servicii de probațiune
- Servicii de asistență socială ale autorităților locale

Activități

1. Planificarea

- stabilirea programului și a responsabilităților

2. Organizarea

- *identificarea surselor de finanțare*
- *identificarea și stabilirea spațiului de desfășurare, a dotărilor și materialelor necesare*
- invitare potențiali angajatori
- identificarea și invitarea persoanelor condamnate
- *editarea materialului de informare pentru angajatori și mass-media*
- procurarea dotărilor și materialelor necesare și amenajarea spațiului
- invitarea mass-media și mediatizarea evenimentului

3. Desfășurarea evenimentului

- Informare pentru mass-media și angajatori
- Întâlnire între angajatori și persoanele condamnate
- Întâlniri ale reprezentanților mass-media cu persoane condamnate, angajatori și organizatori

4. Evaluarea rezultatelor

- Distribuirea și completarea chestionarelor de evaluare
- Feed-back de la participanți

Rezultate așteptate

- persoanele condamnate participante au posibilitatea de a discuta cu reprezentanții angajatorilor
- persoanele condamnate pot identifica potențiale locuri de muncă
- angajatorii identifică posibilități de satisfacere a nevoii lor de forță de muncă

METODOLOGIE

"BURSA LOCURILOR DE MUNCĂ" PENTRU PERSOANELE CONDAMNATE PENAL

Personal

- Consilieri de probațiune
- Agenți de pază din penitenciar
- Personal al serviciilor de educație și asistență psihosocială din penitenciare
- Alte persoane capabile să sprijine această activitate (reprezentanți ai agențiilor de ocupare, Inspectoratelor Școlare, ONG, serviciilor de asistență socială, etc.)

Locul de desfășurare

- Evenimentul poate avea loc în penitenciare sau în comunitate.
- Spațiul trebuie să fie suficient pentru numărul de participanți și să poată asigura condițiile corespunzătoare de securitate
- Este recomandat ca atunci când participă și persoane aflate sub supraveghere în comunitate, evenimentul să se desfășoare în comunitate

Dotarea necesară

- mese de lucru
- scaune pentru angajatori și persoane în căutarea unui loc de muncă
- PC-uri, rețea, acces e-mail
- imprimante și fotocopiatoare,
- televizor, video, retroproiector
- rechizite curente
- posibilități de stocare a informațiilor și dosarelor
- sală de așteptare, panouri de afișaj
- spațiu de protocol și prezentare informații utile angajatorilor și persoanelor prezente
- utilități pentru efecte personale
- amenajări special concepute pentru accesul și deplasarea corespunzătoare a persoanelor cu handicap
- climat adecvat (temperatură, umiditate, luminozitate, nivel de zgomot acceptabil)

PLANIFICARE

"BURSA LOCURILOR DE MUNCĂ" PENTRU PERSOANELE CONDAMNATE PENAL

Sucesiunea activităților

1. contactarea agenților economici prin vizite la sediul acestora, telefonic sau prin fax, pentru depistarea locurilor de muncă vacante, pentru a-i invita să participe și pentru a le oferi informații relevante
2. întocmirea listei cu domeniile de activitate în care angajatorii s-au dovedit a fi interesați
3. invitații adresate persoanelor condamnate aflate în căutarea unui loc de muncă din evidența serviciilor de probațiune și a unităților penitenciare din zona în care se desfășoară evenimentul. Invitațiile sunt adresate personal sau în scris persoanelor care au manifestat interes sau au calificări în domeniile menționate de angajatori.
4. pentru pregătirea participării la eveniment, persoanele condamnate vor primi (pe lângă informații referitoare la ora și locul desfășurării acțiunii), un model de CV și alte informații utile legate de modul de prezentare în fața reprezentanților firmelor ofertante.
5. întocmirea listei cu agenții economici care au confirmat participarea

6. asigurarea cadrului de organizare cu facilități de desfășurare: birotică, personal specializat, distribuirea chestionarelor către agenții economici și către solicitanții de locuri de muncă, materiale de informare pentru angajatori și mass-media, etc. (vezi și dotarea necesară)
7. chestionarele completate de către participanți pot urmări modelele atașate
8. întocmirea și afișarea vizibilă a prezentării fiecărei firme participante (denumire, domeniu de activitate în care caută forță de muncă de muncă, meserii, nivel de calificare)
9. mediatizarea evenimentului (presa scrisă, audio, video atât la nivel național cât și local) privind locul, data și modul de desfășurare a bursei
10. întocmirea și completarea listelor de participanți
11. centralizarea de către organizatori a chestionarelor completate de participanți
12. convorbire directă între angajator și persoana în căutarea unui loc de muncă
13. evaluarea rezultatelor și comunicarea acestora către organizatori, parteneri și mass-media

Sarcini și timpul necesar

1. Identificarea și centralizarea datelor referitoare la persoanele condamnate și potențiali angajatori - permanent
2. Convorbiri cu angajatorii și persoane condamnate - permanent
3. Informarea și invitarea persoanelor în căutarea unui loc de muncă - 1 lună înainte de data evenimentului
4. Editarea și distribuirea invitațiilor către agenții economici, către autoritățile publice locale și către reprezentanți ai mass-media - 5 zile
5. Confirmarea participării agenților economici și a factorilor locali implicați în desfășurarea acesteia - 5 zile
6. Elaborarea unei liste cu agenții economici participanți la bursă - 2 zile
7. Editarea unor materiale de informare (pliante, mape, etc) - 3 zile
8. Identificarea spațiului corespunzător - 1 lună înainte de data de desfășurare
9. Amenajarea spațiului - 5 zile
10. Mediatizarea evenimentului: data, locul, programul de desfășurare a bursei precum și unele informații referitoare la agenții economici participanți - 1 lună
11. Deschiderea bursei și desfășurarea propriu-zisă a evenimentului - 1 zi
12. Chestionarea participanților - pe durata desfășurării
13. Centralizarea rezultatelor primare - la încheierea bursei
14. Transmiterea rezultatelor bursei și mediatizarea acestora - la încheierea bursei

CHESTIONAR PERSOANE PRIVATE DE LIBERTATE

1. Date personale:

- Orasul, Judetul (sectorul) de domiciliu: _____

- varsta: _____

- sex: M , F

2. Care sunt meseriile in care sunteti calificat?

3. Care este nivelul dumneavoastra de educatie? (incercuiti varianta corecta)

Gimnazial Profesional Liceal Postliceal Superior

4. Numarul de firme cu care ati discutat in cadrul acestei intalniri: _____

5. Numarul de firme care v-au spus ca ar avea un loc de munca potrivit pentru dumneavoastra: _____

6. Ați fost angajat vreodata cu carte de munca? **da** **nu**

7. Dacă răspunsul este **nu**, vă rog să arătați motivele (încercuiți răspunsurile care vi se par corecte)

a. Veniturile sunt mai mici

b. Angajatorii prefera sa va plateasca „la negru”

c. Aveti cazier

d. altele, care?

8. In prezent iesiti la munca? **da** **nu**

9. Daca in prezent iesiti la munca, in ce domeniu lucrati? (ex. constructii, agricultura)

10. Dacă in prezent nu iesiti la munca, care este motivul?

11. Care sunt pentru dumneavoastra avantajele muncii? (incercuiti raspunsurile corecte)

a) reducerea pedepsei

b) veniturile realizate

c) învățarea unei meserii

d) contactul cu mediul din afara penitenciarului

e) posibilitatea de angajare dupa liberare

f) altele, care?

12. Ați dori să adăugați ceva ?

Vă mulțumesc !

CHESTIONAR ANGAJATORI

1. Care sunt inițialele denumirii firmei dvs. și adresa de email ?

2. În ce an a fost înființată ? _____

3. Care este/sunt domeniul/domeniile de activitate în care activați?
(ex. Construcții, agricultură etc.)

4. Câți angajați are firma/instituția dvs.? (inclusiv cu jumătate de normă sau personal contractual)

- a. Între 1 – 10
- b. Între 11-20
- c. Între 21-40
- d. Între 41-100
- e. Peste 100

5. Ați avut vreodată, angajați persoane aflate în executarea unei sentințe penale?

da nu

6. Aveți în momentul de față angajați aflați în executarea unei sentințe penale?

da nu

7. Dacă ați avut sau aveți astfel de angajați, sunteți mai degrabă mulțumiți sau mai degrabă nemulțumiți de prestația lor?

Mai degrabă nemulțumit

Mai degrabă mulțumit

8. Dacă ați avut și nu mai aveți astfel de angajați, care este motivul?

9. Dacă ați avea un post vacant, ați fi dispus să angajați o persoană aflată în executarea unei sentințe penale, persoana care ar avea abilitățile necesare?

Categoric da Mai degrabă da Mai degrabă nu Categoric nu

10. Dacă răspunsul este **Mai degrabă nu** sau **Categoric nu**, vă rog să arătați motivele (încercuți răspunsurile care vi se par corecte)

- e. nu vă permite legea
 - f. vi se pare că nu prezintă încredere
 - g. vă temeți pentru integritatea fizică a dvs.
 - h. vă temeți pentru integritatea fizică a celorlalți angajați
 - i. vă temeți pentru integritatea fizică a clienților
 - j. vă temeți ca ceilalți angajați să nu fie influențați negativ de către fostul deținut
 - k. vă temeți să nu fure de la locul de muncă
 - l. vă temeți că nu ar avea abilitățile necesare
 - m. sunteți adeptul principiului “o dată infractor, totdeauna infractor”
 - n. vă temeți pentru imaginea firmei
 - o. nu vă încurajează legea.
 - p. altele, care?
-

11. Dacă ar fi să angajați un fost deținut, care dintre infracțiunile de mai jos le considerați că ar conta cel mai puțin (ordonați infracțiunile de la 1 la 14 unde 1 reprezintă “contează cel mai puțin pentru angajare” și 14 contează “cel mai mult pentru angajare”)?

	Notă		Notă
a. Lovire		h. Înșelăciune	
b. Vătămare corporală		i. Distrugere	
c. Șantaj		j. Dare sau luare de mită	
d. Viol		k. Fals	
e. Incest		l. Furt	
f. Tâlhărie		m. Omor	
g. Gestiune frauduloasă		n. Altele. Care?	

12. Dacă ați avea de ales între o persoana aflată în executarea unei sentințe penale și o persoană mai nepregătită dar fără cazier, pe care ați angaja-o?

1. Cu siguranță persoana condamnată
2. Mai degrabă persoana condamnată
3. Mai degrabă persoana fără cazier
4. Cu siguranță persoana fără cazier

13. Dacă mai degrabă sau cu siguranța persoana fără cazier, de ce ?

14. Cunoașteți vreo măsură prin care statul încurajează angajatorii să angajeze persoane aflate în executarea unei sentințe penale?

da nu

15. Dacă da, care ?

16. Ce v-ar putea stimula să angajați o persoană aflată în executarea unei sentințe penale ?

17. Cum ar trebui să fie persoana condamnată pentru a o angaja?

18. Cum ar putea statul să vă sprijine pentru a angaja persoane aflate în executarea unor sentințe penale?

19. Ați dori să adăugați ceva ?

Vă mulțumesc !

PACHET INFORMATIV
REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR CARE
EXECUTĂ PEDEPSE PENALE ȘI APARTIN UNOR
GRUPURI VULNERABILE

V

RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIE ȘI PRACTICĂ

1.

RECOMANDĂRI PENTRU PRACTICĂ ȘI PENTRU
ÎMBUNĂTĂȚIREA CADRULUI DE REGLEMENTARE

FACILITAREA REINTEGRĂRII SOCIALE A PERSOANELOR CONDAMNATE PENAL

Supravegherea în comunitate

- Este important ca o condamnare în comunitate să fie însoțită de obligații ale persoanei care a încălcat legea (de a desfășura o activitate, de a urma un curs de calificare, de a participa la un program antidrog, etc.) care pot crește șansele de integrare în muncă
- Eliberarea condiționată ar trebui să fie sub un anumit control. Fiind în continuarea executării pedepsei, ar putea să fie însoțită de restricționarea anumitor drepturi. Ar trebui ca la eliberarea condiționată, persoana să rămână sub control judiciar și să aibă anumite obligații: să nu consume alcool, să se prezinte la serviciul de probațiune, etc.
- Este necesar un set de proceduri clar structurate și de instrumente de lucru specifice pentru a facilita relația dintre serviciul de probațiune și AJOFM.

Calificarea profesională

- Este necesar un sprijin susținut pentru a asigura accesul la educație (pentru completarea studiilor și obținerea unei calificări) al persoanelor condamnate penal. Aceste persoane au în general un nivel redus de educație care nu le poate permite obținerea unei calificări profesionale.
- Este nevoie de o inițiativă legislativă pentru a putea asigura accesul deținuților cu pedepse lungi la cursurile de calificare organizate de agențiile publice de ocupare. Este necesar ca persoanele condamnate penal să aibă acces la posibilități de calificare și recalificare încă de la începutul executării sentinței ca și pe tot parcursul acesteia, pentru a-și putea forma și dezvolta abilități de

- muncă și pentru a se putea implica în activități de muncă pe timpul executării pedepsei.
- O posibilă soluție pentru calificarea deținuților ar fi identificarea unor firme interesate în a folosi deținuți și care sunt și dispuse a plăti pentru cursurile de calificare. Penitenciarul poate oferi spații pentru desfășurarea cursurilor, iar firmele pot asigura locurile de practică.
 - Acordarea și pentru persoanele care execută sentința penală sub supraveghere în comunitate, a unor avantaje similare cu cele oferite persoanelor private de libertate care participă la cursuri școlare (persoanele private de libertate care urmează cursuri școlare primesc recompense de natură financiară).
 - Probațiunea ar trebui să încheie un protocol la nivel național cu ANOFM pentru ca și persoanele aflate în supraveghere să beneficieze de cursuri de calificare gratuite oferite prin ANOFM

Facilitarea accesului la muncă

- Solicitarea cazierului la angajare este considerată discriminatorie și este nevoie de o schimbare legislativă în acest sens
- O recomandare din partea serviciului de probațiune ar putea ajuta persoana condamnată sub supraveghere în comunitate în calificare sau integrarea pe piața muncii
- Oferta de forță de muncă a penitenciarelor trebuie să:
 - răspundă nevoilor/cerințelor beneficiarului
 - precizeze numărul de persoane și calificarea
 - indice prețul (forța de muncă specializată costă mult mai mult)

Pregătirea pentru liberare

- Este nevoie a facilita în mai mare măsură accesul persoanelor aflate în penitenciar la serviciile disponibile în comunitate, participarea persoanelor private de libertate la activități diverse în comunitate, ca și proiectele reprezentanților comunității intenționate a fi desfășurate în penitenciare pentru reintegrarea socială a persoanelor private de libertate.
- Asistența socială din comunitate ar trebui să ia legătura cu persoanele care urmează a se libera pentru a elabora planuri de intervenție individualizate.
- Ar fi utilă o recomandare din partea penitenciarului către un potențial angajator interesat să ofere un loc de muncă persoanei anterior aflate în detenție.
- Ar fi necesar un protocol de colaborare între direcțiile de asistență socială, penitenciare și agențiile de ocupare a forței de muncă, astfel încât penitenciarele să informeze comunitatea când se eliberează o persoană din penitenciar și această persoană să poată fi pregătită înainte de eliberare în funcție și de resursele existente în comunitatea în care vrea să meargă.

Liberarea condiționată

- În luarea deciziei de liberare condiționată a unei persoane din penitenciar, judecătorul trebuie să aibă în vedere dacă persoana respectivă a muncit, dacă a participat la programe de formare, dar și dacă este disponibil în comunitate suportul social necesar reintegrării sociale. În acest scop, criteriile de eliberare condiționată trebuie extinse și clarificate, fiind nevoie de o reglementare mai clară în lege pentru rolul judecătorului delegat cu executarea sentințelor privative de libertate în penitenciar.

Asistența post-detenție

- Este nevoie de adăpost pentru persoanele eliberate din penitenciar, care nu dispun de o locuință, pentru a putea începe o intervenție.
- Pentru a putea face față problemelor cu care se confruntă, astfel încât ele să nu se agraveze, persoanele eliberate din penitenciar au nevoie de consiliere socială și psihologică.
- Posibile modalități de asistare imediat după eliberare a persoanelor anterior aflate în detenție:
 - o Tichete sociale (distribuite de poliție sau serviciile sociale) către magazinul local
 - o Un venit garantat
 - o Acces la cantina socială
 - o Adăpost sau bani pentru chirie (cu condiția de a avea un loc de muncă)

Campanii de promovare

- Dezvoltarea unor relații bune cu mass-media
- Promovarea unei imagini pozitive a persoanelor condamnate penal
- Este nevoie de o campanie de informare în legătură cu avantajele economice și sociale ale angajării persoanelor care au fost condamnate penal
- Organizarea de întâlniri cu parlamentari pe teme de politică socială și penală
- Organizarea de întâlniri cu presa pe teme referitoare la reintegrarea socială a persoanelor condamnate penal
- Asigurarea continuității campaniilor de informare și promovare
- Dezvoltarea de bune relații personale în comunitate. „Cea mai bună publicitate o fac cei cu care ai lucrat”

INTEGRAREA ÎN ACTIVITĂȚI DE MUNCĂ A PERSOANELOR CARE AU FOST CONDAMNATE PENAL

Pornind de la de informația generată în cadrul unui proces de consultare inițiat de Fundația Reforma Justiției Penale și în care au fost implicați reprezentanți ai societății civile și autorități publice locale și centrale cu responsabilități în reintegrarea socială a grupurilor vulnerabile, au fost elaborate o serie de recomandări referitoare la proceduri de colaborare și practici considerate a fi eficiente în promovarea accesului la muncă al persoanelor care au fost condamnate penal, precum și propuneri pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare în acest domeniu.

Aceste recomandări au fost considerate ca necesare ținând seama de faptul că integrarea în muncă este unul dintre factorii principali care contribuie la reintegrarea socială și prevenirea recidivei persoanelor care au fost condamnate penal.

I. Colaborarea interinstituțională pentru integrarea în muncă a membrilor grupurilor vulnerabile care au fost condamnați penal

1. Este necesar ca serviciile sociale publice sau private, precum și agențiile pentru ocuparea forței de muncă să solicite unităților penitenciare și serviciilor de probațiune date referitoare la persoanele condamnate penal în vederea sprijinirii reintegrării sociale.

Unitățile penitenciare nu dispun, în prezent, de resursele umane și materiale necesare pentru a comunica serviciilor sociale din comunitate, date despre situația persoanelor ce urmează să fie eliberate.

Unitățile penitenciare și serviciile de probațiune pot totuși să îndrume persoanele condamnate către serviciile sociale și de ocupare din comunitate pentru a beneficia de ajutorul pe care acestea îl pot oferi. Astfel, în cadrul programului de pregătire pentru liberare, persoanele care urmează să se libereze din penitenciare sunt informate de către personalul Serviciului de Reintegrare Socială și de către un reprezentant al Serviciului de Probațiune, despre posibilitatea și de modalitatea de a accesa rețeaua de suport comunitar.

2. Unitățile penitenciare pot pune la dispoziția serviciilor de asistență socială și ocupare a forței de muncă din comunitate la cerere, date referitoare la persoanele care urmează a se libera, în vederea susținerii pentru reintegrarea socială și permit comunicarea dintre persoanele private de libertate și serviciile sociale din comunitate.

Serviciile sociale la nivel de comunități locale nu acordă o asistență specifică persoanelor condamnate penal. Pe de altă parte, unitățile penitenciare nu au atribuții în asistarea persoanelor după ce sunt eliberate din penitenciare. Astfel, asistența oferită pe timpul detenției nu este continuată la același nivel în comunitate și după liberare, ceea ce crește riscul de recidivă.

Deși serviciile de probațiune nu mai au în prezent atribuții în sprijinirea reintegrării sociale a persoanelor care au executat o pedeapsă penală, serviciile de asistență socială și cele de

ocupare a forței de muncă au exprimat necesitatea de a beneficia de expertiza serviciilor de probațiune.

3. Serviciile de probațiune comunică serviciilor sociale din comunitate cazurile persoanelor aflate sub supraveghere care au nevoie de sprijin în reintegrarea socială și dau persoanelor condamnate informații referitoare la serviciile sociale pe care le pot accesa.

Proiectul a arătat necesitatea ca serviciile de probațiune să colaboreze cu alte servicii sociale și cu cele de ocupare a forței de muncă din comunitate. În prezent această colaborare este destul de redusă din cauza resurselor limitate ale serviciilor de probațiune și din cauza faptului că serviciile sociale de la nivelul comunităților locale nu acordă asistență specifică persoanelor condamnate penal (ex. nu există centre de asistență post-detenție).

Serviciile sociale din comunitate au nevoie de expertiză în lucrul cu persoanele care au fost condamnate penal.

4. Judecătorii sunt încurajați să folosească posibilitatea de individualizare a executării pedepsei sub supraveghere în comunitate cu obligarea persoanei condamnate de a participa la activități specifice care să faciliteze reintegrarea socială: programe de educație, calificare, terapie, consiliere, munca în folosul comunității, etc. Impunerea executării pedepsei sub supraveghere în comunitate fără obligarea persoanei de a desfășura o activitate, reduce posibilitatea serviciilor de probațiune de a controla eficient și de a contribui semnificativ la reintegrarea socială a persoanei condamnate.

5. Serviciile de probațiune și unitățile penitenciare, serviciile sociale și agențiile de ocupare a forței de muncă asigură informarea angajatorilor în legătură cu integrarea în muncă a persoanelor condamnate penal.

Astfel de activități se pot realiza în cadrul unui parteneriat public-privat care să asigure pregătirea specifică a personalului firmelor.

Angajatorii au menționat importanța, pe lângă distribuirea de materiale informative, și a întâlnirilor directe cu specialiști în domeniul reintegrării sociale a foștilor

infractori (reprezentanți ai serviciilor sociale, serviciilor de probațiune, serviciilor de educație și asistență psihosocială din penitenciare, sau ai ONG care lucrează în domeniu). Astfel, personalul și conducerea firmelor poate să cunoască mai bine:

- importanța socială a angajării persoanelor condamnate,
- eforturile făcute de acestea și de instituțiile respective pentru reintegrarea socială,
- riscurile percepute în legătură cu siguranța la locul de muncă și felul în care acestea pot fi reduse.

Cunoașterea unor astfel de aspecte crește încrederea angajatorilor în fezabilitatea integrării persoanelor care au fost condamnate și facilitează integrarea mai ușoară în muncă a acestor persoane.

Evaluările activităților de promovare desfășurate prin proiect au arătat că informarea angajatorilor și întâlnirile directe cu persoanele condamnate penal și cu personalul serviciilor sociale, al serviciilor de probațiune și al unităților penitenciare sunt factori importanți în facilitarea asigurării de șanse egale la angajare pentru persoanele care execută o pedeapsă în comunitate sau care au încetat executarea unei pedepse.

6. Agențiile de ocupare a forței de muncă comunică unităților penitenciare și serviciilor de probațiune locurile de muncă disponibile.

Serviciile de probațiune și unitățile penitenciare comunică locurile de muncă persoanelor aflate în supraveghere sau care se pregătesc pentru liberare și care se află în căutarea unui loc de muncă.

7. Serviciile de probațiune, unitățile penitenciare, ONG, serviciile sociale la nivel local și agențiile de ocupare a forței de muncă colaborează pentru organizarea periodică de „burse ale locurilor de muncă pentru persoane condamnate penal”. Asemenea burse se organizează deja de către unele penitenciare, cu mențiunea ca au o frecvență, totuși, destul de redusă.

Acțiuni de tipul burselor locurilor de muncă, însoțite de informarea și selectarea angajatorilor și a persoanelor condamnate (astfel încât calificările și educația solicitate de angajatori să fie la nivelul calificărilor și educației persoanelor condamnate care participă), dar și de încurajarea persoanelor condamnate să caute un loc de muncă sunt eficiente în facilitarea integrării în muncă.

8. Unitățile penitenciare și serviciile de probațiune întrețin legături cu potențiali angajatori (prin activități de informare și colaborarea cu agențiile de ocupare a forței de muncă) și sprijină persoanele condamnate în obținerea documentelor necesare în procesul de angajare în muncă.

9. Încurajarea implicării potențialilor angajatori în formarea profesională a persoanelor condamnate penal astfel încât calificările oferite în penitenciare să răspundă mai bine cerințelor pieței muncii.

Unitățile penitenciare pot oferi spații pentru desfășurarea cursurilor și chiar pentru organizarea atelierelor de practică.

Angajatorii care participă în astfel de programe de calificare pot oferi facilități pentru practică, personal pentru instruire, pot beneficia de forța de muncă specializată și pot oferi persoanelor condamnate suport material pe timpul detenției și un loc de muncă în continuarea activității pe care au desfășurat-o pe timpul detenției.

10. Găsirea unor modalități pentru implicarea angajatorilor în mai mare măsură în selectarea forței de muncă din penitenciare, pentru:

- a avea un mai bun control asupra calității muncii
- a asigura o mai eficientă motivare a muncitorilor

11. Organizarea cadrului unui parteneriat public-privat a unor întâlniri, grupuri de lucru la nivel local la care să participe reprezentanți ai serviciilor de probațiune, unităților penitenciare, agențiilor publice de ocupare, ONG pentru a facilita comunicarea și cooperarea în situații concrete, ca și pentru a genera propuneri de îmbunătățire a metodelor de lucru și a cadrului legislativ.

II. Practici eficiente pentru integrarea în muncă a membrilor grupurilor vulnerabile care au fost condamnați penal

1. Sesiunile de informare a angajatorilor și mass-media pot avea un impact mai mare dacă asigură și participarea persoanelor condamnate.

Prezența persoanelor condamnate

- contribuie la un interes crescut din partea mass-media
- constituie un sprijin real în asigurarea unei informări convingătoare a angajatorilor participanți

2. Ca practici eficiente pentru integrarea într-un loc de muncă și în echipa de lucru a foștilor deținuți menționăm:

- păstrarea confidențialității astfel încât doar personalul departamentului de resurse umane și conducerea firmei să aibă cunoștință de faptul că persoana respectivă a fost anterior în detenție.
- angajarea persoanelor care au lucrat în firma respectivă și pe timpul detenției și care sunt bine cunoscute și au câștigat încrederea colegilor

Observăm că experiența de lucru cu o anumită persoană și cunoașterea acesteia de către angajator încă din timpul detenției, sunt factori de natură a reduce riscul perceput al infraționalității la locul de muncă.

3. Dezvoltarea serviciilor de asistență post-penală oferite la nivel de comunitate:

- constituirea de servicii și centre de asistență post detenție
- specializarea personalului în lucrul cu persoanele care au fost condamnate penal

Serviciile sociale sau serviciile de probațiune trebuie să dispună cel puțin de un nivel minim de resursele materiale care să asigure un sprijin eficient pentru reintegrarea în societate a persoanelor condamnate.

4. Angajatorii cu experiență în lucrul cu persoanele condamnate penal au prezentat ca model de bună practică angajarea foștilor deținuți care au lucrat la angajatorii respectivi pe timpul detenției.

În astfel de cazuri este utilă inițiativa angajatorilor de a ajuta persoana liberată din penitenciar cu obținerea actelor de identitate necesare (și a altor documente pe care trebuie să le aibă la angajare), cazare temporară și chiar cu un ajutor în bani pe perioada de tranziție de 1 lună până la primul salariu.

Astfel de soluții pot fi ușor de aplicat în situațiile în care angajatorul cunoaște persoana și chiar a lucrat cu ea pe timpul detenției.

III. Propuneri pentru cadrul de reglementare referitor la integrarea în muncă a membrilor grupurilor vulnerabile care au fost condamnați penal

1. Asigurarea dreptului la vechime în muncă și la pensie pentru persoanele private de libertate care lucrează
2. Acordarea unor reduceri de impozite pentru firmele care angajează persoane condamnate penal
Angajatorii care angajează persoane condamnate penal ar trebui să aibă acces la avantaje similare cu cele oferite în prezent pentru angajarea persoanelor cu handicap sau a absolvenților.
3. Solicitarea cazierului la angajare este considerată discriminatorie și este nevoie de o schimbare legislativă
4. Reglementare mai clară în lege pentru rolul judecătorului delegat cu executarea sentințelor privative de libertate în penitenciar.

RECOMANDĂRI PRIVIND DIRECȚII STRATEGICE DE POLITICĂ SOCIALĂ PENTRU ASIGURAREA TRATAMENTULUI EGAL ȘI A RESPECTĂRII DEMNITĂȚII UMANE A COPIILOR AFLAȚI ÎN CONFLICT CU LEGEA PENALĂ

Ioana Nedelcu

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului

Proiectul de strategie și de promovare a drepturilor copilului se înscrie în contextul socio-cultural și legislativ vizând implementarea efectivă și necondiționată a ansamblului prerogativelor recunoscute ale copilului, în toate locurile de viață și de socializare ale acestuia.

Principiile care ghidează implementarea acestui proiect se aliniază perfect standardelor internaționale și vin să amintească, respectiv să completeze, ceea ce s-a stabilit deja prin legea 272/2004.

Prin elaborarea unui astfel de proiect, autoritățile naționale marchează și își întăresc angajamentul politic ferm de schimbare a situației copiilor români și a familiilor acestora.

Dificultăți întâlnite în practica profesională

Amintim aici câteva din problematicile identificate de autoritățile naționale în cadrul proiectului de strategie, calificate ca fiind „constrângeri”:

- activitatea de descoperire și de semnalare a cazurilor de maltratare este perfectibilă din aceleași motive ca și monitorizarea educativă și socială a copiilor, ceea ce ridică întrebări globale privind modalitățile de evaluare și de preluare a victimelor violenței;
- legătura cu sfera prevenției;
- absența metodologiei în materie de activitate interdisciplinară;
- managementul la nivelul județelor și serviciilor comunale;
- problema formării și a recrutării personalului
- problematica fundamentală a regulilor deontologice și

penale care determină în special responsabilitatea intervenienților

Recomandări

Pentru dezvoltarea în continuare a politicilor naționale în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului, trebuie stabilite noi practici și dispozitive, construite într-o perspectivă concertată, fondată pe cunoașterea reciprocă, identitatea profesională a fiecăruia dar și pe articularea interinstituțională.

O trecere rapidă și schematică în revistă a câtorva dintre temele de interes ar arăta astfel:

1. O clarificare a rolurilor, sferei de competență și a limitelor fiecărui actor implicat: adoptarea schemelor interinstituționale (între județe, comunele din raza de competență și diferite sectoare de activitate, cum ar fi Sănătatea, Educația, Justiția) și convențiile de parteneriat cu sectorul privat.
2. Stabilirea instrumentelor și metodelor comune de lucru: protocoale de acord, grile de analiză și de semnalare, definirea unui limbaj comun asupra a ceea ce se înțelege prin "raport" sau semnalare și criteriile care să permită un adevărat demers preventiv de reperare a factorilor de fragilitate și de risc pentru copil și mediul său familial și determinarea naturii deciziilor și procedurii de sesizare, lista actualizată a interlocutorilor după domeniul de activitate (ținând cont mai ales de marile schimbări), păstrarea secretului profesional, etc.
3. Înființarea de centre de resurse pluriparteneriale însărcinate în special cu furnizarea instrumentelor și a cunoștințelor în vederea elaborării instrumentelor de muncă și evaluare, de colectare și analiză a datelor cu privire la violență sub cele trei aspecte (protecție, reprimare, prevenție), realizarea de formări continue intersectoriale și reuniuni tematice diverse, oferind prin acestea un prilej de întâlniri, informări, respectiv de

sprijin pentru profesioniștii din anumite județe, de exemplu.

4. Realizarea unei îngrijiri în rețea a copiilor și/sau familiilor în dificultate permite, pe de o parte, o abordare în ansamblu a problemelor cu care se confruntă, fără ca acestea să fie clasificate pe categorii.
5. Adoptarea unei veritabile politici de resurse umane. În acest context, ținând cont de intervenția importantă în special din partea ONG-urilor și a personalului necalificat și de încredințarea unor noi misiuni în urma descentralizării, este necesar să se procedeze la o formare oficială sau chiar la o readaptare a personalului în activitate de mai mulți ani și totuși puțin familiarizat cu noile principii stabilite de legea 272/2004. Accentul ar trebui să se pună în special pe mediul rural.
6. Dezvoltarea de acțiuni dintre cele mai pertinente pentru a crea o cultură și practici comune în jurul drepturilor copilului. Aceasta implică, înainte de toate, dezvoltarea, pe lângă o politică națională de formare profesională, și a unei politici naționale în materie de sensibilizare a marelui public, în special în mediile de socializare ale copilului și în toate zonele geografice, mai ales în cele defavorizate. Însușirea obligatorie a textelor legislative și reglementare vizează ansamblul societății românești: factorii de decizie, profesioniștii din protecția copilului, reprezentanții autorităților implicate în educația copiilor, societatea civilă în general, precum și părinții și copiii.